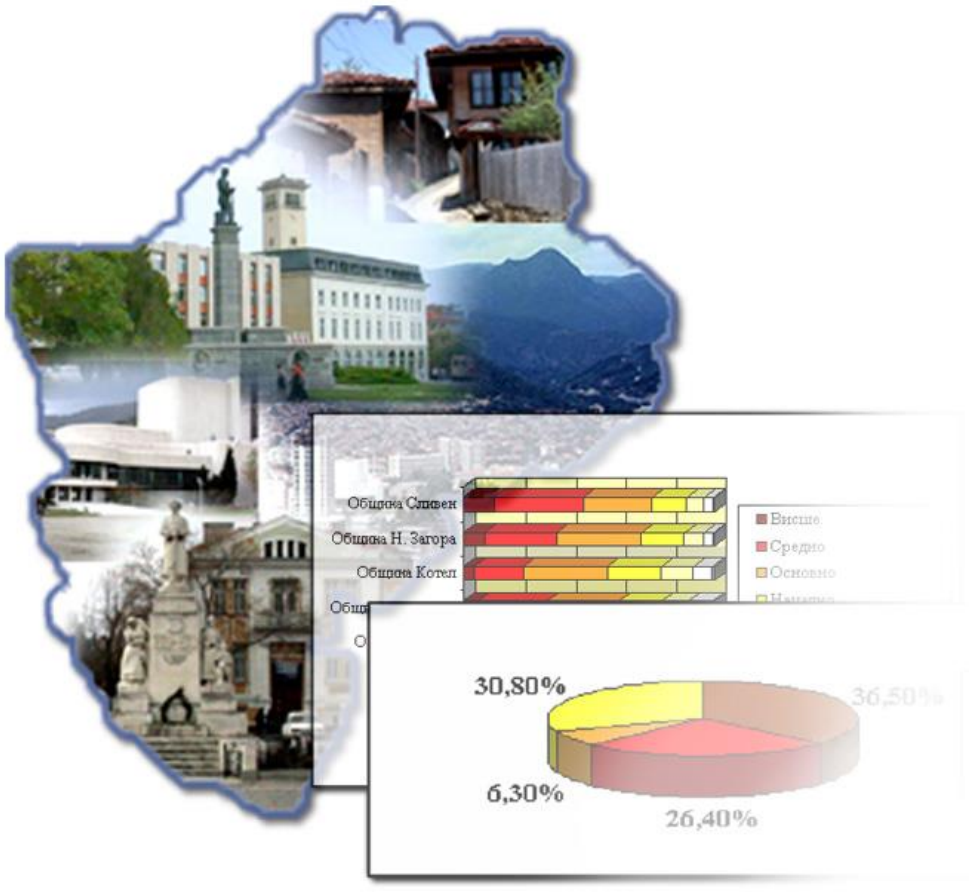
УТВЪРДИЛ: /п/
Татяна Петкова
Областен управител
на област Сливен

Областна стратегия за развитие на социалните услуги

(2016 – 2020 г.)

Област Сливен

Февруари 2016 г.

Областната стратегия за развитие на социалните услуги (2016 – 2020 г.) е съгласувана:

- от Областния съвет за развитие в област Сливен като неразделна част/приложение към стратегията за развитие на област Сливен.

Решението е взето на заседание, проведено на 18.02.2016 г. и е записано в Протокол

№ 22/18.02.2016 г.

- от директора на Регионална дирекция за социално подпомагане Сливен с писмо с вх. 24-01481/28.01.2016 г.

Областната стратегия за развитие на социалните услуги (2016 – 2020 г.) е допълнена:

- съгласувано с Областния съвет за развитие в област Сливен, с Решение записано в Протокол №23/07.09.2016 г.

- съгласувано с Регионална дирекция за социално подпомагане съгласно писмо вх. № 0831-00132/29.06.2016 г.

- с Решение на Областния съвет за координиране изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги, записано в Протокол № 11/18.07.2016 г.

Съдържание

Раздел А: Контекст и оценка на нуждите

1 Контекст

1.1 Предистория

1.2 Обхват и фокус на стратегията

1.2.1 Национални приоритети в развитието на социалните услуги

1.2.2 Институционална рамка на предоставянето на социалните услуги

1.2.3 Стратегически документи

1.2.4 Законодателна рамка

1.3 Структура на стратегията

2 Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите в област Сливен

2.1. Обща характеристика на областта

2.2 Население – демографска характеристика

2.2.1 Структура на населението

2.2.2 Раждаемост, смъртност, прираст

2.3 Икономическо развитие

2.3.1 Макро-икономически показатели

2.3.2 Структура на областната икономика по основни икономически дейности

2.3.3 Състояние на инфраструктурата, транспортни връзки

2.3.4 Доходи, заетост и безработица

2.4 Здравеопазване

2.4.1 Заболеваемост и болестност

2.4.2 Състояние на системата на здравно обслужване и мрежата от лечебни заведения

2.5 Образование

2.6. Жилищни условия

2.7 Идентифицирани рискови групи и потребности

2.7.1 Фактори, които пораждат риск за различни групи от населението

2.7.2 Характеристика на рисковите групи в област Сливен

2.7.2.1 Деца, отглеждани извън биологичното семейство

2.7.2.2 Деца, отглеждани в семейството

2.7.2.3 Възрастни хора /пълнолетни/ с увреждания

2.7.2.4 Стари хора

2.7.2.5 Уязвими хора и общности в неравностойно положение

2.8 Изводи за наличните социални услуги

2.8.1 Общи изводи за наличните социални услуги

2.8.2 Общи изводи за услугите за деца

2.8.3 Изводи за услугите за възрастни и стари хора

2.9 Препоръки

Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги

3 Визия, приоритети, цели

3.1 Визия

3.2 Ценности и принципи

3.3 Направления на областната стратегия

3.3.1 Направления

3.3.2 Приоритетни целеви групи

3.4 Приоритети, цели

3.4.1 Приоритети, общи и специфични цели

3.4.2 Индикатори за постиженията на Стратегията в област Сливен

4 Интервенция – социални услуги и мерки

4.1 Направление 1: Уязвими деца и техните семейства

4.2 Направление 2: Лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение

4.3 Направление 3: Стари хора

5 Логическа рамка

Раздел В: План за действие

6 Управление и координация на изпълнението на стратегията

6.1 Структури за координация на областно и общинско ниво

6.2 Система за мониторинг и оценка. Работа на ЗМО

6.3 Механизми на партньорството

6.4 Основни етапи в изпълнението на стратегията

7 Ресурси

7.1 Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията

7.1.1 Човешки ресурси за предоставяне на социални услуги

7.1.2 Изграждане на административен и организационен капацитет

7.2 Финансови и материални ресурси

8 Комуникационна програма

8.1 Принципи, цели и методи

8.1.1 Цели

8.1.2 Мерки

8.1.3 Основни принципи

8.1.4 Основни комуникационни техники

8.2 Оперативно изпълнение на комуникационната програма

8.2.1 Задачи и отговорности на експерта връзки с обществеността в Областна администрация за реализацията на комуникационната програма

8.2.2 Дейности, необходими за постигане на целите и реализиране на мерките

Раздел Д: Приложения

Използвани съкращения (абревиатури)

АЗ	Агенция по заетостта към МТСП
АСП	Агенция за социално подпомагане
АХУ	Агенция за хора с увреждания
ДАЗД	Държавната агенция за закрила на детето
ДБТ	Дирекция „Бюро по труда”
ДВФУ	Дом за възрастни с физически увреждания
ДДЛРГ	Дом за деца лишени от родителски грижи
ДМСГД	Дом за медико-социални грижи за деца
ДРСЗ	Дирекция “Регионална служба по заетостта”
ДСП	Дирекция „Социално подпомагане”
ДСХ	Дом за стари хора
ДЦДМУ	Дневен център за деца и младежи с увреждания
ДЦДМУИ	Дневен център за деца и младежи с умствена изостаналост
ДЦДУ	Дневен център за деца с увреждания
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
МОН	Министерство на образованието и науката
МТСП	Министерството на труда и социалната политика
МФ	Министерството на финансите
НПО	Неправителствена организация
ОЗД	Отдел “Закрила на детето”
Отдел “СЗ”	Отдел “Социална закрила”
ППИ	Полово - предавани инфекции
ПРООН	Програма за развитие на организацията на обединените нации
РДСП	Регионална дирекция за социално подпомагане
РЗОК	Регионална здравноосигурителна каса
РИО на МОН	Регионален инспекторат по образование към Министерството на образованието и науката
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РПУ	Районно полицейско управление
СИ	Специализирана институция
СУ	Социална услуга
ТЗ	Техническо звено за деинституционализация - УНИЦЕФ
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция

Раздел А: Контекст и оценка на нуждите

1. Контекст
1.1 Предистория

Социалните услуги в България са децентрализирани, като управлението им е възложено на кметовете на общини. Те се предоставят съобразно желанието и личния избор на лицата, които се нуждаят от тях. С цел подобряване на координацията и интеграцията на социалните услуги и осигуряване на равен достъп до социални услуги на хората от уязвимите групи, през 2010 г. се въведе качествено нов подход в развитието и предоставянето им чрез планиране на общинско и областно ниво на базата на анализ на потребностите. По този начин се гарантира разкриването на социални услуги, които да отговорят на конкретните потребности на хората от целевите групи, не само на територията на общината, но и в областта.

Съгласно чл. 19, ал. 1 на Закона за социалното подпомагане /ЗСП/ областните управители **организират разработването на стратегия за развитие на социалните услуги** на областно ниво съгласувано със съответните регионални дирекции за социално подпомагане и въз основа на анализ на потребностите от социални услуги във всяка община на територията на областта.

През 2010 г. за първи път беше осъществен процес на областно планиране и разработена Стратегия за развитие на социалните услуги в област Сливен за периода от началото на 2011 г. до края на 2015 г.

За координиране и наблюдение изпълнението на стратегията със Заповед на областния управител беше сформиран Областен координационен съвет, в който са включени представители на заинтересованите институции и организации на общинско и областно ниво. Като част от координационния съвет, беше сформирано и Звено за мониторинг и оценка на стратегията.

През месец юни 2015 г. започна процес на областно планиране на социалните услуги за следващия петгодишен период 2016 – 2020 г. Процесът стартира със заседание на Областния координационен съвет, на което беше представена информация за предстоящите дейности, свързани с разработването на Стратегия за развитие на социалните услуги и обсъждане състава на областна работна група за планиране и разработване на стратегията.

Със заповед на областния управител беше сформирана Областна работна група за планиране и разработване на областната стратегия, която включва областен екип с оперативен и разширен състав и общински работни групи. Оперативният състав включва членовете на Звеното за мониторинг и оценка: представители на четирите общини и Регионална дирекция за социално подпомагане и координаторите за област Сливен по Проект „Развитие на системата за планиране и предоставяне на социални услуги на регионално равнище” и експерти от Областна администрация Сливен. Разширеният състав включва представители на широк кръг институции и организации /в т.ч. организациите, включени в състава на Областния координационен съвет/ – заместник-кметове на общините, представители на: дирекции „Социално подпомагане”, Регионална здравна инспекция, Регионален инспекторат по образованието, дирекция „Бюро по труда”,

областната многопрофилна болница за активно лечение, представители на неправителствени организации и на Областния съвет на децата.

Сформирани бяха общински работни групи, които разработиха анализи на ситуацията по общини.

Областният анализ на ситуацията бе разработен през месец октомври 2015 г. от членовете на оперативния състав на областната работна група на базата на обобщена статистическа и друга информация и изготвените общински анализи.

На проведена през месец ноември 2015 г. работна среща на оперативния екип бяха обсъдени визията, ценностите и принципите, приоритетите и целите на Областната стратегия за развитие на социалните услуги 2016 – 2020 г. Членовете на екипа се обединиха около мнението, че визията, приоритетите и целите, заложени за периода 2010 – 2016 г. запазват своята актуалност. Оперативният екип изготви предложение за конкретни мерки и дейности към специфичните цели на стратегията.

Областният анализ и предложението на оперативния екип за визия, ценности и принципи, приоритети и цели, мерки и дейности на областната стратегия, бяха изпратени на членовете на областната работна група за мнения, предложения, корекции и допълнения.

В рамките на областна работна среща, проведена през декември 2015 г. членовете на областната работна група обсъдиха и приеха основните изводи и препоръки направени в областния анализ, както и концептуалната рамка на стратегията, мерките и дейностите за постигане на целите.

Областната работна група прие да продължи да се работи по трите направления, към които беше насочена дейността в периода 2010 – 2016 г., а именно:

- уязвими деца и техните семействата;
- лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение;
- стари хора.

По всяко едно от тези направления Областната работна група постигна консенсус за приоритети, основна и специфични цели, мерки и дейности, чрез които ще бъдат изпълнени определените цели и които следва да залегнат в Стратегията за развитие на социалните услуги.

Ролята на „Областната стратегия за развитие на социалните услуги“ в Област Сливен е да определи рамката за провеждане на политиката на правителството в сферата на социалните услуги на територията на областта. Тя ще послужи за насочване, обединяване и концентриране на наличните ресурси в приоритетните за областта направления, както и за търсене и привличане на външни ресурси за развитие на социалните услуги на територията на областта.

Въз основа на утвърдената областна стратегия, кметовете на общините следва да организират разработването на стратегии за развитие на социалните услуги на общинско равнище. Те имат структура, подобна на областната стратегия, обхващат 5-годишен период и следва да се приемат от общинските съвети. За изпълнение на общинските стратегии, по предложение на кмета на общината, общинските съвети ежегодно до 30 април приемат годишни планове за развитие на социалните услуги. Разписаната в Закона и Правилника процедура осигурява изпълнение на Областната стратегия за развитие на социалните услуги, чрез заложените в общинските стратегии и годишни планове проекти.

1.2 Обхват и фокус на стратегията

Във фокуса на „Областната стратегия за развитие на социалните услуги в Област Сливен" е подкрепата на индивидите и групите в риск в съответствие с техните реални потребности и предвид политиките и съвременните стандарти на европейско и национално ниво. Стремежът е да се приложи интегриран подход, както чрез развитието на междусекторни, смесени услуги така и чрез развитието на услуги, обхващащи територията на повече от една община.

Видове услуги и обхват на рисковите групи. В стратегията са включени съществуващите и доказали своята необходимост социални услуги (като се посочва доколко те трябва да бъдат подобрени или запазени в техния настоящ вид), както и нови услуги. Посочени са начините на достъп до тези услуги и връзката между тях. Освен това, стратегията обхваща мерки и дейности в други свързани сектори (здравеопазване, образование и др.), които имат отношение към функционирането на социалните услуги и са от ключово значение за решаването на проблемите на рисковите групи и индивиди.

Стратегията не предвижда социални услуги за всички рискови групи на територията на областта. Изведени са приоритетни направления и приоритетни целеви групи и са предвидени съответни услуги за периода на действие на стратегията. Изборът на приоритетите е основан на остротата на проблемите и ограниченията в наличните ресурси.

Времеви обхват. Планираните услуги и мерки за социално включване ще се изпълняват на територията на областта през следващите пет години - от 2016 до края на 2020 г.

Териториален обхват. Стратегията задава както областната рамка, така и основни параметри на социалните услуги във всяка от общините на територията на областта. Обръща се специално внимание на географската специфика на областта и социалните проблеми в отдалечените от общинските центрове населени места.

1.2.1 Национални приоритети в развитието на социалните услуги

От 2000 г. държавата провежда целенасочена реформа в сферата на социалните услуги, която стартира първо в сферата на услугите за деца и след това премина и към услугите за другите възрастови групи. Реформата е насочена към деинституционализация и децентрализация на социалните услуги. От система от специализирани институции, които предлагат универсален отговор на различните потребности и проблеми на хората се премина към създаване на социални услуги в общността, които индивидуализират подхода към групите в риск и целят интегрирането им в социалните общности. Затова отговорностите за управлението на социалните услуги на местно ниво са поети от общините. Последователната практика на децентрализация намери израз и във въвеждането на регламентите и практиката на договаряне на социалните услуги с частни доставчици.

В края на ноември 2010 г. беше приет от Министерски съвет План за действие за изпълнение на Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Р България", като с това стартира реформа в системата на грижа за децата и семействата им.

Съобразно визията на Правителството в рамките на 15 години процесът на деинституционализация трябва да доведе до предотвратяване на настаняванията на деца извън техните семейства и създаване на нови услуги, в т. ч. и замяната на системата от класически тип институции от интернатен тип с мрежа от услуги в общността. Това включва равномерното осигуряване на услуги на територията на цялата страна, които ще направят възможно връщането на децата в биологичните им семейства, отглеждането им в

приемни семейства или при осиновители, както и изграждането на малки групови домове за онези деца, които не могат да се върнат в собствения си дом или да намерят ново семейство.

За реализацията на това от 2010 до настоящия планов период – 2016 г. е в изпълнение Плана за действие за изпълнение на визията за деинституционализация и се реализират, включените в плана взаимосвързани проекти: Проект насочен към деинституционализация на децата с увреждания; Проект насочен към развитието на приемната грижа; Проект за Регионално планиране на социалните услуги; Проект за укрепване капацитета на системата за закрила; Проект за деинституционализация на децата от ДДЛРГ.

В резултат от изпълнението на визията за деинституционализация е намалял броят на децата в институционална грижа, закрити са специализирани институции за деца, създадени са центрове за настаняване от семеен тип за деца/младежи и други услуги в общността за деца и семейства, развива се приемната грижа. В плановия период 2016 – 2020 г. реформата в грижата за децата и техните семейства ще продължи.

По отношение грижата за хората с увреждания и възрастните хора в България все още преобладава институционалният модел на грижа, като е факт обаче, че все още има търсене на институционалната грижа, най-вече за стари хора. Сходна ситуация се наблюдава и при терминално болните, които се нуждаят от палиативни грижи и болните с психични разстройства.

Осигуряването на качествени, достъпни и устойчиви услуги за дългосрочна грижа за възрастни хора и хора с увреждания е един от ключовите приоритети в политическия дневен ред на ЕС. Съюзът препоръчва изпълнението на три дългосрочни цели за националните здравни и социални системи, които трябва да се преследват успоредно:

- Гарантиране на добър достъп до здравни грижи и социални услуги;
- Подобряване на качеството на грижите;
- Гарантиране на устойчивостта на финансирането им.

Преходът от институционална грижа към услуги в общността и домашна среда е един от тематичните приоритети в предложението за Регламент за Структурните фондове за периода 2014-2020 г. В контекста на Стратегия „Европа 2020“ България прие Национална цел „Намаляване на броя на живеещите в бедност с 260 хил. души до 2020 г.”. Към Националната цел е заложена подцел за намаляване на броя на лицата на 65 и повече навършени години, живеещи в бедност. Една от ключовите мерки в изпълнение на тази подцел е създаването на мрежа от услуги за дългосрочна грижа.

През 2014 г. е приета Национална стратегия за дългосрочна грижа, като с оглед актуалното състояние, в което се намира системата за услуги в България, както и сериозните предизвикателства пред нейното развитие, свързани със застаряването на българското население и нарастващата потребност от дългосрочна грижа, специален акцент в стратегията е поставен върху:

- Развитие на дългосрочната грижа чрез иновативни междусекторни услуги (с фокус върху интеграцията на социални и здравни услуги), които да бъдат предоставяни в съответствие с реалните потребности на нуждаещите се;

- Изграждане на адекватна мрежа от услуги в общността и домашна среда (разкриване на нови социални услуги в общността и в домашна среда, включително и предоставяне на почасови услуги в подкрепа на социалното включване);

- Подобряване на достъпа до превантивни социални и здравни услуги за възрастни с ранна степен на интервенция;

- Осигуряване на комплексна подкрепа на семействата, полагащи грижи за зависими членове;
- Преглед и обсъждане на механизми за устойчиво финансиране и институционално уреждане на дългосрочните грижи;
- Анализ на практиките в други държави-членки на ЕС относно финансирането на системата за дългосрочна грижа, включително и чрез инструментите на осигурителната система;
- Засилване ролята на социалните партньори и бизнеса в процеса на развитие на дългосрочната грижа. Развитие на публично-частно партньорство;
- Насърчаване на доброволчеството и осъществяване на по-тясно взаимодействие с неправителствения сектор.

1.2.2 Институционална рамка на предоставянето на социалните услуги

В обхвата на институционалната рамка за реализация на настоящата „Областна стратегия за развитие на социалните услуги на област Сливен" са включени органи, организации и институции от държавния, общинския и гражданския сектори. Основните институции с отговорности по отношение на планирането, създаването, предоставянето и управлението на социалните услуги в страната са:

На национално ниво:

- Министерство на труда и социалната политика (МТСП) – създава държавната политика в сферата на социалното подпомагане и социалните услуги, определя националните приоритети, заедно с Министерство на финансите определя държавно-делегираните дейности в социалните услуги и разработва разходните стандарти за финансиране на социалните услуги;
- Министерство на финансите (МФ) – определя разходните стандарти и тавани за финансиране на социалните услуги в страната;
- Агенция за социално подпомагане – разрешава откриването и закриването на социалните услуги – държавно-делегирана дейност, разработва методики за социални услуги, инспектира социалните услуги, поддържа регистър на доставчиците на социални услуги; чрез Дирекциите „Социално подпомагане" (ДСП) се предоставят и социални услуги;
- Държавна агенция „Закрила на детето" (ДАЗД) – лицензира доставчиците на социални услуги за деца, контролира стандартите и критериите за социални услуги за деца и семейства.

На областно ниво:

- Областен управител и областна администрация, Областен съвет за развитие и областни комисии, които имат отношение към социалната политика и политиката по заетостта, провеждат държавната политика в областта, осигурява съответствие между националните и местните интереси, организира разработването и изпълнението на областни стратегии и програми, осъществява взаимодействие с органите на местното самоуправление и местната администрация;
- РДСП, която предоставя становища по отношение на откриването/закриването на социални услуги – държавно-делегирана дейност.

На общинско ниво:

- Кмет и общински съвет – създават общинската политика по отношение на социалните услуги, създават, предоставят социални услуги, договарят предоставянето на социални услуги с външни доставчици, контролират тяхното качество;

- Доставчици на социални услуги;
- ДСП управляват случаите на хора в риск и в частност – насочват потребители към социалните услуги, които са държавно-делегирана дейност;
- Местни общности – НПО, местни организации, представители на рисковите групи.

1.2.3 Стратегически документи

Стратегията е разработена в унисон с принципите на **международни нормативни актове**, визиращи насоките за осъществяване на приоритетни политики в сферата на социалното развитие, като:

- Международна харта за правата на човека на ООН;
- Конвенция на ООН за правата на детето;
- Конвенция на ООН за правата на хората с увреждания;
- Европейска социална харта.

Стратегически документи на национално ниво:

- Актуализирана национална стратегия за демографско развитие на населението на Република България (2012 – 2030)
- Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020
- Национална стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България" и план да действие за нейното изпълнение
- Национална стратегия за дългосрочна грижа
- Национална стратегия за детето 2008 – 2018 г.
- Национална стратегия на Р.България за интегриране на ромите в българското общество (2012-2020г.)
- Национална концепция за насърчаване активния начин на живот на възрастните хора (2012 – 2030)

Документи на областно и общинско ниво в област Сливен:

- Областна стратегия за развитие на област Сливен (2005 – 2015);
- Стратегия на област Сливен за интегриране на ромите (2012-2020)
- Общински планове за развитие;
- Общински стратегии и програми за детето;

1.2.4 Законодателна рамка

Областната стратегия за развитие на социалните услуги следва принципите на законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България – Конституция, Семеен кодекс, Кодекс на труда, Наказателен кодекс, Закон за закрила на детето, Закон за социално подпомагане, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания и др. както и съответните подзаконови нормативни актове.

1.3 Структура на стратегията

Стратегията за развитие на Сливенска област обхваща следните направления:

- „Уязвими деца и техните семействата" ;
- „Лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение"
- „Стари хора"

В структурата на същинската стратегия е приета следната йерархия:

Визия – показва как след време бихме искали да изглежда областта;

Приоритети (за всяко направление)

Общи цел (за всяко направление) - намерение във времевия хоризонт на стратегията, което ще съдейства за постигане на визията;

Специфични цели - конкретни и измерими цели за постигане на общите цели;

Мярка: съвкупност от сходни по характер дейности, чрез които се постигат специфичните цели;

Дейност: услуги или съвкупност от услуги, с определено съдържание, капацитет, териториален обхват, местоположение, срок на действие, бюджет, източник на финансиране и изпълнители.

2. Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите в област Сливен

Областната стратегия е базирана на изводите и препоръките от направеното проучване на ситуацията в област Сливен, обобщени в Областният доклад за анализа на ситуацията в област Сливен (Приложение № 1). Проучването на ситуацията в област Сливен е фокусирано върху нуждите от социални услуги, разглеждани в общия контекст на социално-икономическите проблеми, съществуващите политики и мерки за социално включване на уязвимите общности и групи от населението в областта. Обхватът на темите на проучването включва широк кръг социално-икономически проблеми, демографски тенденции, общо състояние на сектора социални услуги в областта - достъп, капацитет и качество на наличните услуги, осигурени ресурси (финансови и човешки). Определени са факторите, които пораждат риск за различни групи от населението. Описани са основните уязвими групи, като са посочени техните характеристики, брой и териториално разположение. Изводите от анализа на ситуацията и събраните конкретни данни са основа за планирането на социални услуги, които да осигуряват: достъп на клиентите; избор на вид и капацитет на услугите; избор на финансиране; междусекторно и междуобщинско сътрудничество. Препоръките са съобразени и с нагласите и очакванията, както на различните участници в предоставянето на услугите – местна власт, териториални структури на АСП, граждански организации, доставчици, така и на настоящите и потенциалните ползватели – рискови групи и лица, за които са предназначени социалните услуги.

2.1 Обща характеристика на областта

Сливенска област е разположена в югоизточна България и заема територия от 3544,066 кв. км., което представлява 3,19% от територията на страната. На юг тя граничи с Ямболска област, на изток – с Бургаска област, на север – с области Велико Търново, Търговище и Шумен, на югозапад – с област Стара Загора.

Географското положение на областта се оценява като благоприятно от гледна точка на предпоставките за нейното развитие. В много голяма степен те зависят от възможностите за интегриране на област Сливен със съседните области, както и създаване на условия за общо използване на ресурси и потенциали за развитие. Област Сливен се намира на разстояние 108 км. от Бургас - най-голямото търговско пристанище в България, където е и най-близкото летище, и на 195 км. от Варна – второто по големина пристанище. От столицата София я делят 288 км.

В административно отношение областта е разделена на 4 общини - Котел, Нова Загора, Сливен и Твърдица.

Населените места в област Сливен са общо 110, от които 6 града: Сливен, Нова Загора, Котел, Твърдица, Кермен и Шивачево. Най-голям град и областен център е гр. Сливен с население 89065 души /31.12.2014/. Структурата по местоживеене за област Сливен е 65,9% градско население към 34,1% селско население. С изключение на община Котел, в останалите три общини преобладава градското население.

Съгласно Преброяване на населението и жилищния фонд 2011 г. средната гъстота на населението в област Сливен е 55,7 д./кв.км. и е по-ниска от средната за страната (66,34 д./кв.км.). Гъстотата на населението в рамките на областта варира значително, като тя е най-висока в община Сливен – 91,7 д./кв.км, а най-ниска в община Котел – 22,6 д./кв.км.

В периода 2002 – 2014 г. населението на областта постепенно намалява и към **31.12.2014 г.** е **192 644 души.**

2.2. Население – демографска характеристика

Развитието на демографските процеси е от изключителна важност не само за формиране на броя и структурите на населението, но и на трудовите ресурси, които са в основата на социалното и икономическото развитие.

Тенденцията на намаляване броя на населението в страната е характерна и за област Сливен. В периода 2002 – 2014 г. населението на областта постепенно намалява и от 215 443 души през 2002 г. достига 192 644 души към 31.12.2014 г. Населението на областта е 2,7% от населението на страната и я нарежда на 13-о място по този показател. Тези изменения са резултат от неблагоприятното развитие на процесите, свързани с демографското възпроизводство. Въпреки тенденцията от последните няколко години област Сливен да е първа по раждаемост, застаряването на населението продължава.

По данни на НСИ населението по общини в област Сливен неизменно намалява. В община Сливен към 31.12.2014 г. то е 122 331 души. Населението в община Нова Загора е 37 845, а в общините Котел и Твърдица е съответно 18 813 и 13 655 души.

63,5% от населението на областта е концентрирано в община Сливен, 19,6% - в община Нова Загора, следват община Котел – 9,8% и община Твърдица – 7,1%.

2.2.1. Структура на населението

Структурата на населението е сбор от количествени и качествени характеристики по определени признаци: местоживеене, пол, възраст, образование, религиозна принадлежност, етническо самоопределение и др.

Структурата по местоживеене за област Сливен е 65,9% градско население към 34,1% селско население. С изключение на община Котел, в останалите три общини преобладава градското население.

Съгласно Преброяване на населението и жилищния фонд 2011 г. средната гъстота на населението в област Сливен е 55,7 д./кв.км. и е по-ниска от средната за страната (66,34 д./кв.км.). Гъстотата на населението в рамките на областта варира значително, като тя е най-висока в община Сливен – 91,7 д./кв.км, а най-ниска в община Котел – 22,6 д./кв.км.

По отношение структурата на населението по пол област Сливен следва модела, типичен за страната, като към 31.12.2014 г. на 1 000 мъже в областта се падат 1 051 жени.

Възрастовата структура на населението в Сливенска област е от регресивен тип: продължават да нарастват броят и делът на възрастното население и да намаляват тези на

младите генерации. Въпреки това трябва да се изтъкне фактът, че в област Сливен живее най-голям процент младо население на възраст до 18 г. в сравнение с цялата страна (над 20%). Към 31.12.2014 г. относителният дял на лицата на 65 и повече навършени години е 18,4% (35 436) от населението на областта. Децата до 15 години са 18,0% (34 600) от общия брой на населението.

Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира чрез коефициента на демографско заместване. Съотношението между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15 - 19 г.) и броя на излизащите от трудоспособна възраст (60 - 64 г.) е благоприятно в област Сливен (84).

2.2.2. Раждаемост, смъртност, прираст

В сравнение със средното равнище на **раждаемостта** за страната през 2014 г. (9,4‰) област Сливен е с най-висока раждаемост – 12,43‰ спрямо останалите области, като това е тенденцията през последните години. Въпреки отчитаната положителна тенденция за увеличение на раждаемостта, значим проблем е ранната раждаемост - под 18-годишна възраст на майката. Все по-чести са случаите „деца раждат деца", при които деца на 13-14 г. раждат първите си деца, а на възраст 18-19 г. вече са родили по две и повече деца, като през 2009 г. в община Сливен например е родено дете от 11-годишна майка. Средната възраст на майките при раждане на първо дете в област Сливен е 22,7 г., при средно за страната 26,7 г. Най-голям е броят на жените, родили на възраст 24 г. – 164 майки, а на следващо място - на възраст 19 и 20 г. съответно са 155 и 143 майки. За област Сливен този факт се дължи на големия процент ромско население, при което по традиция момичетата се омъжват и раждат рано. Често явление сред тази общност са многото на брой раждания, извънбрачните раждания, абортите. Ранното сключване на брак и високото ниво на плодовитост до 20-годишна възраст е неблагоприятен фактор за качествената страна на възпроизводството на населението в област Сливен.

В общата смъртност на населението няма съществени изменения. През 2014 г. в област Сливен коефициентът на обща смъртност е 14,9‰ при 15,1‰ за страната. Като цяло равнището на смъртност в областта през последните години е по-ниско от стойността на показателя за страната.

През 2014 г. коефициентът на детска смъртност (умрелите деца на възраст до една година на 1000 живородени) за област Сливен е 15,4‰. През периода 2002 – 2014 г. стойността на показателя за област Сливен е неизменно значително по-висока от стойността му за страната. Като причини могат да се изтъкнат силно влошените социално-икономически условия, високият процент малцинствено население с ниска здравна култура, значителният брой новородени деца с инфекции, вродени малформации и хипотрофия и др. Много често майките не са посещавали консултации, които биха регистрирали заболяванията на бебетата. Освен това се наблюдава ниска здравна култура, необразованост и неангажираност към бременността на голяма част от ромските майки.

Както общо за страната, така и за областта, е характерен отрицателен естествен прираст, като през 2014 г. той е минус 2,5‰, при минус 5,7‰ за страната. През годините област Сливен е сред областите с най-малки по абсолютна стойност коефициенти на отрицателен естествен прираст.

В Сливенска област за 2014 г. механичният прираст на населението в резултат на миграция е минус 795 души и остава трайно отрицателен. Най-голям е броят на преселилите се в областите София (столица), Стара Загора, Бургас, както и в чужбина.

Етническата принадлежност на хората е сред най-важните характеристики на населението, защото тя влияе както върху възпроизводството, така и върху трудовата активност и общественото поведение на хората.

Следва да се отбележи, че данни за етническия състав се събират по време на официални преброявания. Според данни от Преброяване на населението и жилищния фонд в Република България 2011 г. в област Сливен делът на малцинствата значително превишава този за страната: 22,6% срещу 14,4%. От отговорилите на въпроса за самоопределяне 76,6% се самоопределят като българи, 11,8% като роми, 9,7% като турци и 1,1% като други. Затова като цяло област Сливен може да се смята за типичен район на концентрация на етнически малцинства. По отношение на териториалното разпределение по общини ромите са силно концентрирани в община Котел, където ромското население има най-голям относителен дял в цялата страна (26,7%[1]). В община Твърдица населението от ромски произход е над 16%. По неофициални данни и наблюдение на различни индикатори към отделни публични институции ромското население в общината достига до 30% от населението.

На базата на извършени изследвания може да се отбележи следното:

- значително по-висока раждаемост сред ромите и в по-ниска степен сред етническите турци;
- много висока ранна раждаемост – възраст на родилките от 12 до 18 години;
- голям процент извънбрачна раждаемост;
- висока честота на абортите и многораждалите жени;
- едновременно с това високо ниво на детска смъртност, обусловено основно от социални причини.

Всичко това дава основание да се направи извод, че в рисковите етнически групи демографските проблеми имат своите специфични особености, които застрашават не толкова количественото, колкото качественото възпроизводство на населението. Това налага диференциран подход при разработването на програми и мерки за тяхното решаване.

Компактните малцинствени групи, особено ромите, изпитват остри социално-икономически проблеми: ниска степен на образование, огромна безработица и бедност, влошен здравен статус. Болшинството от тях се издържат с предоставяните от държавата социални помощи. Концентрацията на бедност сред тези групи от населението, както и липсата на изградена инфраструктура в кварталите им, е една от причините средната продължителност на живота на ромите да е приблизително с 10 г. по-ниска от тази за страната.

Изводи:

- Анализът показва, че в демографското състояние на населението от област Сливен неблагоприятните изменения имат траен характер:
- Динамиката на населението на областта показва, че то постепенно и неизменно намалява като тази тенденция е характерна за всички общини в областта. Някои от селата се обезлюдяват и се наблюдава сериозен спад в икономическата активност в селските райони.
- Естественият прираст на населението в областта е неизменно отрицателен. Това се дължи на неблагоприятното развитие на основните демографски процеси. Въпреки покачването на раждаемостта, се наблюдават нови тенденции на негативни структурни

[1] Процент население от ромската етническа група спрямо отговорилите на доброволния въпрос за самоопределяне

промени - ранна раждаемост, извънбрачни раждания, абсолютно и относително увеличаване на децата от проблемни семейства, които се оказват в условия на потенциален риск още при раждането си. Миграцията (предимно на млади хора) от областта към по-големи градове на страната и имиграцията в чужбина е все по-осезаема.

- Възрастовата структура на населението показва трайна тенденция на влошаване. Въпреки че в област Сливен живее най-голям процент младо население на възраст до 18 г. в сравнение с цялата страна, с бавни, но устойчиви темпове се увеличава делът на лицата над 65 г. Промените във възрастовия състав на населението засягат както градовете, така и селата.
- Като цяло област Сливен може да се счита за типичен район на концентрация на етнически малцинства. Делът им значително превишава този за страната. Преобладават роми и турци.
- Прогнозите на НСИ сочат, че населението на областта ще продължи да намалява като се очаква през 2020 г. то да бъде 183 752, а през 2050 г. – 147 715 души.

2.3 Икономическо развитие

2.3.1 Макро-икономически показатели

Показателят брутен вътрешен продукт (БВП) на човек от населението е един от най-важните ориентири за мястото на областта в националната икономика. По данни на НСИ от 2000 г. до 2008 г. е налице растеж на областната икономика, но с темп доста по-нисък от средния за страната. В резултат, БВП на човек от населението в област Сливен в периода 2008 – 2012 г. е малко над 50% от средния за страната. Този незадоволителен резултат води Сливен трайно до последните места в класацията на областите по БВП на човек от населението.

По направени разходи за придобиване на дълготрайни материални активи /ДМА/, които за 2013 г. са в размер на 220 372 хил. лв., област Сливен заема средата в класацията на областите - 16 място през 2013 г. Въпреки това, пресметнати на човек от населението разходите за придобиване на ДМА също са на незадоволително ниво - 1136 лв., при средни за Югоизточен район 2777 лв. и за страната 2496 лв. на човек.

Анализът показва, че инвестициите в реалния сектор през последните години не са били достатъчни с оглед на това, област Сливен да преодолее изоставането си и да заеме достойно място в класацията на областите по БВП на човек от населението, както и по други икономически показатели. Ето защо политиката за повишаване на конкурентоспособността на региона като цяло, но най-вече на работната сила, с цел привличане на инвестиции, е от първостепенно значение.

2.3.2 Структура на областната икономика по основни икономически дейности

Секторът на услугите е с най-значима роля за създаваната брутна добавена стойност в областта, като делът му е 54,9 %. Наблюдава се устойчива тенденция делът на индустриалният сектор, в който се включват „Добивна промишленост“, „Преработваща промишленост“, „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива“, „Доставяне на води; Канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване“ и „Строителство“ да нараства. В предкризисната 2007 г. той е бил 32,2 % и след лек спад в следващите години, през 2012 г. достига 33,7 %.

По данни на НСИ броят на наетите лица по основни икономически сектори през 2013 г. е както е показано в таблицата по-долу.

Икономически сектори	2013	
	Бр. заети	Дял от вс. заетите в %
Селско стопанство	1991	5,4
Индустрия	13111	35,6
Услуги	21766	59,0
Общо заети	36868	100,0

Най-голям е броят на наетите лица в промишлеността – 10 382 (28,2 % от всички наети) и търговията – 5614 (15,2 % от всички наети). Следващите сектори по този показател са: образование; здравеопазване; държавно управление, вкл. администрация, заетите в сферата на сигурността, социалните услуги и др. Известен е фактът, че в малките населени места на областта и дори в някои от общинските центрове се разчита изключително много на заетостта, осигурявана от последните три от посочените сектори.

След 2008-2009 г. най-много освободени от фирмите лица има в строителството, шивашкото производство и търговията. Не е засегнато производството на храни и напитки, като например по събрано и преработено мляко област Сливен запазва водещото си място в страната.

Сравнение на наетите по данни на НСИ за 2008 г. и 2013 г. в най-засегнатите сектори е показано в таблицата по-долу.

Година	Общ бр. наети	Брой на наетите лица в област Сливен в някои отрасли					
		Преработваща промишленост	Строителство	Търговия	Хотелиерство и ресторантьорство	Транспорт, складиране	Държавно управление
2008	44 770	12 764	4 068	7099	1509	2276	2745
2013	36868	10184	1691	5614	1280	1804	2193
Разлика	**7 902**	**2580**	**2377**	**1485**	**229**	**472**	**552**

С най-голям процент е намалял броят на наетите в строителството – 58,4%, преработващата промишленост – 20,2 %, търговията – 20,9 %. Над 20 % са намалели наетите в отрасъл „Транспорт и складиране“ и в „Държавно управление“, но там засегнатите са по-малко на брой. В отрасъл „Хотелиерство и ресторантьорство“ са освободени 15,2% от наетите. Известно увеличение има на наетите в селското стопанство.

2.3.3 Състояние на инфраструктурата, транспортни връзки

Транспортна инфраструктура и обществен междуселищен транспорт

На територията на Сливенска област са развити два вида транспорт - автомобилен и железопътен. Изградени са пътища, които са добър потенциал за осъществяването на трудовите, туристически и икономически връзки между населените места. Връзките между областния център и общинските центрове са много добри. Всички общински центрове с изключение на гр. Котел се обслужват и от ж.п. транспорт. Пътната мрежа е със средна

гъстота 0.345 км/ кв.км. Тя е с по-голяма гъстота в равнинния район на областта и с по-малка в полупланинските и планинските райони.

Състоянието на републиканската пътна мрежа е много добро и в сравнение с другите области, по оценка на Агенция пътна инфраструктура, област Сливен е на челно място в страната.

Основен проблем при пътищата от общинската пътна мрежа е, че не се отделят средства за ремонт и поддръжка, маркировката и знаковото стопанство са занемарени. Въпреки, че пътната мрежа в областта е добре развита, влошаването на нейното състояние води до рискове за осигуряването на нормален автомобилен достъп до всички населени места. Пътищата от общинската пътна мрежа в планинските райони са труднопроходими при зимни условия. Друг проблем при тях са активните свлачищни процеси, които са заплаха за прекъсване на пътните връзки между населените места.

Областната и общинските транспортни схеми включват маршрути до всички населени места в областта. Поради малкия пътникопоток и липса на икономическа изгода за превозвачите, общинските администрации не са възложили за изпълнение част от маршрутите. Така за 4 населени места в областта, със 162 жители не е осигурен обществен транспорт.

Градската транспортна схема на гр. Сливен осигурява добра връзка както между центъра и периферията на града, така и на жилищните квартали с промишлената и с крайградската вилна зона. Община Сливен подготвя проект за интегриран градски транспорт, който ще се финансира по ОП „Региони в растеж“.

Водоснабдяване

Област Сливен е с почти 100% водоснабдено население, но процента на населението с режим на водоснабдяването е твърде висок. Тенденцията за увеличаване дела на това население – от 4,4 през 2007 г. на 5,6 през 2013 г. е твърде неблагоприятна. Необходима е и реконструкция и модернизация на остарялата водопроводна мрежа, с оглед намаляване на изключително високите загуби на питейни води – 81,3 %.

Канализация

Канализационна мрежа е изградена само в големите населени места, в останалите се използват септични ями и попивни кладенци, което води до замърсяване на подпочвените води.Относителният дял населението ползващо канализационна мрежа за отвеждане на отпадни води е /65,2%/ и е най-нисък в Югоизточен район /71,9%/ и по-нисък от средния за страната /74,7 %/. В гр. Котел и гр. Твърдица отпадните води се заустват направо в преминаващите реки.

Водопроводната и канализационна инфраструктура в областта определено се нуждае от доизграждане и модернизация. Необходими са спешни мерки за подмяна на остарелите водопроводни мрежи за намаляване на изключително високите загуби, както и доизграждане на канализационните мрежи, осъвременяване на съществуващите и изграждане на нови ПСОВ. Разработеният и приет Регионалния генерален план за водоснабдяване и канализация на областта и инвестиционните програми към него ще бъдат основа за разработването на интегрирани регионални инвестиционни проекти, които ще се финансират от ОП „Околна среда“ 2013-2020 г. В процес на възлагане от МРРБ са прединвестиционните проучвания.

Изводи

По отношение икономиката на областта, от гледна точка осигуряване на по-висока трудова заетост и доходи, могат да се направят следните изводи:

- По данни на НСИ темпът на растеж на областната икономика в последните 15 години изостава в сравнение със средния за страната;
- БВП на човек от населението в област Сливен в периода 2008 – 2012 г. е малко над 50% от средния за страната;
- След 2008 г. е налице спад в отрасли, за които е регистриран значителен ръст в предишния период и които са разполагали с голям процент от работните места;
- Строителството, в което бяха наети голям брой работници, включително и по-ниско квалифицирани, както и търговията и някои отрасли от преработващата промишленост не показват признаци на възстановяване;
- Производството на храни и напитки е един от отраслите, осигуряващи голям процент от работните места в областната икономика и е между най-малко засегнатите от кризата;
- В сферата на селското и горското стопанство също има възможности за създаване на нови работни места за лица с по-ниска квалификация, в резултат на отпусканите земеделски субсидии и финансиране на проекти по Програмата за развитие на селските райони;
- В същото време, за да бъдат повишени доходите на домакинствата е необходимо на местно ниво да бъдат подкрепяни сектори, създаващи по-висока добавена стойност, но и изискващи по-високо квалифицирана работна ръка;
- Привличането на частни инвестиции (а не само на публични средства от държавния бюджет и европейските фондове) следва да е водещ приоритет за местната власт;
- Стратегиите за привличане на инвестиции следва да поставят акцент върху образованието и обучението на работната ръка;
- Мрежите на техническата инфраструктура в областта са сравнително добре развити. Поради хроничния недостиг на средства, особено тези от тях, които са общинска собственост, са в незадоволително състояние.

2.3.4 Доходи, заетост и безработица

Доходи на домакинствата

През 2014 г. годишният общ доход средно на лице от домакинство в област Сливен е 4 017 лв., което е с 30.5% повече спрямо 2013 година.

Работната заплата продължава да бъде основен източник на доход на домакинствата, като през 2014 г. работната заплата формира 44.0% от общия доход на домакинствата. През 2014 г. пенсиите продължават да са втория по значимост източник на доходи за домакинствата в областта, като те формират 31.1% от общия доход на домакинствата. докато през 2013 г. техният дял е 29.5%. Общо социалните трансфери (пенсии, семейни добавки за деца, социални помощи, стипендии и обезщетения при безработица) формират 35.1% от общия годишен доход на лице от домакинство през 2014 г. Относителният дял на разходите за храна от общия разход намаляват от 38.1% през 2013 г. на 30.5% през 2014 година.

Въпреки увеличаването на годишният общ доход средно на лице от домакинство в област Сливен делът на хората от областта, живеещи под линията на бедност остава голям. През 2014 г. под прага на тази линия е живяло 30.8% от населението на областта. За страната този процент е средно 21,8.

През 2014 г. в риск от бедност или социално изключване живеят 78.0 хил. лица от област Сливен, или 40.2% от населението на областта. Показателят включва лица,

живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

Заетост

Наблюдава се тенденция на намаляване на работната сила - от 2008 г. до наблюдаваната 2014 г. работната сила намалява със 17,6 хиляди души, а коефициентът на икономическа активност намалява с 6,3 пункта за същия период. Негативните демографски фактори в областта са основна причина за ограничените трудови ресурси.

В контекста на икономическата активност лицата извън работната сила са съществен резерв от работна сила за подкрепа на пазара на труда.

Статистическите данни показват, че техният брой не е никак малък. Лица на възраст 15 и повече години извън работната сила (текущо икономически неактивно население) или лицата, които не са заети, нито са безработни през 2014 г. в област Сливен са 81,6 хиляди, като 48,3 хиляди от тях са хората на възраст 15 – 64 години.

Заетите в област Сливен през 2014 г. са 66,1 хиляди души, а от 2008 година броят на заетите лица е намалял с 16,2 хиляди души.

През този период коефициентът на заетост също отбелязва спад, като от 47,9% през 2008 г. той достига до 41,8% през 2014 г.

През целия разглеждан период стойностите на показателя коефициент на заетост в област Сливен са по-ниски от средната стойност за страната, като след 2011 г. диапазона в стойностите се увеличава.

В динамичен план средногодишната работна заплата за областта нараства в периода 2002 – 2014 г., но през годините остава значително по-ниска от средногодишната работна заплата за страната и за Югоизточен район.

Безработица

Проследяването на динамиката на безработицата в област Сливен за периода 2010 – 2014 г. показва продължаване на негативната тенденция на нарастване равнището на безработица. По данни към юни 2015 г. се наблюдава значително намаляване стойността на показателя до 16,83%. Стойността на показателя за областта традиционно е по-висока от средната за страната като за 2014 г. средногодишното равнище на безработица в област Сливен е с 8 пункта по-високо от средното за страната.

Във вътрешнообластен план диапазона в стойностите на показателя за отделните общини е доста голям. Традиционно равнището на безработица е най-ниско в Нова Загора. Проблемът с високите нива на безработица е най-сериозен в община Котел, където средногодишното за 2014 г. равнище на безработица възлиза на 41.3%. В община Твърдица стойността на показателя през 2014 г. също е тревожна – 34.2%.

В периода 2010 – 2013 г. се наблюдава увеличаване на броя на безработните, както за областта, така и в общините. През 2014 г. и към юни 2015 г. броят на безработните лица намалява, като изключение прави община Твърдица, където тенденцията на увеличаване се запазва.

В структурата на безработните лица продължават да доминират ниско образованите, нискоквалифицираните и продължително безработните клиенти на ДБТ. Освен споменатите, рискови групи на пазара на труда са и безработните лица над 55 годишна възраст и безработните с намалена работоспособност.

Изводи:

- Наблюдава се тенденция стойностите на показателите заетост, равнище на безработица, работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение, да са по-неблагоприятни от средните стойности на тези показатели за страната. Въпреки постепенното увеличение на работните заплати в областта те остават значително по-ниски

от средната заплата за страната. Стойностите на показателя коефициент на заетост в област Сливен са по-ниски от средната стойност за страната. Нивото на безработица е по-високо от средната за страната стойност на показателя.

- Голям е делът на хората от областта, които се нуждаят от специални грижи за справяне с бедността, социалното разслоение и изключването от активна трудова дейност.
- В структурата на безработните лица от област Сливен се наблюдава превес на лицата с ниско образование и без квалификация;
- От областите в страната област Сливен през 2014 г. е с най-висок дял регистрирани в ДБТ безработни младежи, продължително безработни лица, безработни без квалификация.
- Наблюдава се влошена качествена характеристика на работната сила, очакваща реализация на трудовия пазар;

2.4 Здравеопазване

2.4.1. Заболеваемост и болестност[2]

Статистическите данни показват, че през последните 10 г. не се наблюдават съществени изменения в честотата и структурата на регистрираните заболявания на населението в област Сливен.

В структурно отношение при болестността се запазва разпределението на заболяванията между класовете болести:

- водещи са болестите на органите на кръвообръщението с относителен дял от 21,83%;
- болести на дихателната система с относителен дял от 21,44%;
- болести на пикочо-половата система с относителен дял от 9,21%, и др.

При децата от 0 до 17 години структурата на болестността по класове болести е:

- повече от половината от регистрираните заболявания (55,06%) са в клас „Болести на дихателната система" – 68 344 заболявания, което формира болестност сред децата в областта от 1 672,23 заболявания на 1 000 деца;
- инфекциозни заболявания с дял от 9,89%, с регистрирани заболявания 12 271 заболявания, което е 300,24 заболявания на 1 000 деца;
- болести на кожата и подкожната тъкан с дял от 5,79%, с регистрирани 7 184 заболявания или това са 175,78 заболявания на 1 000 деца, и др.

И през 2014 г. най-голям е броят на регистрираните злокачествени заболявания на:

- кости, съединителна тъкан и други злокачествени заболявания на кожата – 2 350 случая при 2 314 през 2013 г.;
- женските полови органи – 1059 през 2014 г. при 1023 през 2013 г.
- дебелото черво, ректума, ректосигмоидната област и ануса – 664 регистрирани случая през 2014 г. при 631 за 2013 г.;
- на женската гърда – 924, при 915 през 2013 г.;
- заболяванията на пикочната система–393 случая през 2014 г. при 371 през 2013 г.

В областта все още е висок процентът на регистрираните инфекциозни заболявания. През последните години бавно се увеличава относителният им дял в общата структура.

През 2014 година е регистрирана заболеваемост с трайна загуба на работоспособност от 11,02 на 1000 души от населението в областта (1694 души от

[2] Използвани са данни от „Годишен анализ на здравно-демографското състояние на населението и здравната мрежа в област Сливен ", 2014 г.

населението над 16 г.), признати за инвалиди през годината. Водещи заболявания са новообразуванията и болестите на органите на кръвообръщението. При регистрираната заболеваемост с трайно ограничена възможност за социална адаптация при децата до 16-годишна възраст се отчита леко понижение в сравнение с 2013 г. Водещите заболявания са от класа „Вродените аномалии /пороци на развитието/, деформации и хромозомни аберации", астма, болестите на ухото, психични заболявания.

През последните години се очертава тенденцията на увеличаване честотата на психичните заболявания в областта. През 2014 г. са регистрирани 4 833 заболявания, което е с 1086 заболявания повече от предходната година.

Изводи:

- Обобщената оценка на болестността, заболеваемостта и смъртността показва, че основните проблеми на здравето на населението от област Сливен произтичат предимно от т.нар. хронични неинфекциозни болести или болести, предизвикани от начина на живот;
- Обезпокоителен е високият ръст на болестността на органите на кръвообръщението, свързана най-вероятно с увеличената тежест на факторите на риска за тях, които се формират в социалната и икономическа среда на живот;
- Злокачествените новообразувания се превръщат в тежък проблем, където линията е възходяща, като сред причините са начинът на живот и фактори на околната среда. Увеличение има и при психичните заболявания, както и на инвалидизираните лица;
- Налице е трайна тенденция към увеличаване на вродените малформации и хипотрофии сред новородените, което кореспондира с високото ниво на детска смъртност в областта;
- Сериозен социален и здравен проблем за областта е големият процент малцинствено население, предимно ромско.

2.4.2. Състояние на системата на здравно обслужване и мрежата от лечебни заведения

Здравната мрежа в област Сливен е изградена от различни по вид лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ. По информация на РЗИ - Сливен към 30.06.2015 г. лечебните заведения за болнична помощ са: в община Сливен – 7 болнични заведения (3 – МБАЛ, 2 – специализирани, 1 – ЦКВЗ, 1 - МББАЛ към ВМА), община Нова Загора – 1 бр. (МБАЛ), община Котел 1 бр. (СБДПЛР), а в община Твърдица няма такова.

Броят на леглата в болниците и ЦКВЗ към края на годината е 1022. Общата осигуреност с болнични легла на 10 000 жители от областта е 51,72 през 2014 г.

В лечебните заведения за болнична помощ и ЦКВЗ на територията на областта през 2014 г. работят 1408 души. Тревожна е тенденцията през последните години за намаляване на лекарите-специалисти в болниците от областта, както и все по-малкият брой започващи специализацията си лекари. В някои от лечебните заведения са налице сериозни затруднения при кадровото обезпечаване на лечебната дейност. По данни от областната МБАЛ „Д-р Иван Селимински" средната възраст на сестрите в болницата е 48 г., а при лекарите – 52 г. Към момента там има 46 пенсионери.

Прави впечатление неравномерното разпределение на лечебните заведения за специализирана извънболнична помощ на територията на областта. Всички ДКЦ и повечето медицински центрове са разкрити в град Сливен, както и болшинството от практиките на лекарите-специалисти. Това води до концентриране на специализираната медицинска помощ в областния център и принуждава пациентите от другите общини да пътуват до гр. Сливен за извършване на специализирани изследвания и консултации.

Общата осигуреност на населението в област Сливен с общопрактикуващи лекари през 2014 г. е 6,02 на 10000 души. Най-ниска осигуреност на населението с ОЛП има в общини Котел и Твърдица.. По отношение на първичната извънболнична медицинска помощ, следва да се отбележи, че въпреки сравнително високия брой ОЛП в областта и високия процент на пациенти, избрали личен лекар, качеството на предоставяните медицински грижи и организация на работа не са на необходимото ниво. Общ проблем е достъпът на пациентите до медицинска помощ и особено неговата своевременност при големите практики и в отдалечените и селските райони.

Във всички общини има осигурена спешна медицинска помощ. Сериозен проблем за ЦСМП се явява кадровото обезпечаване на дейността, най-вече по отношение на висшия медицински персонал. Освен това много често ЦСМП и Спешно отделение са единствената възможност за достъп на населението до медицинска помощ, като това се отнася и за контингента граждани, които са с нарушени здравноосигурителни права, от етнически малцинства, социално-слаби.

Изводи:

- Краткият анализ показва, че има неравномерно териториално разпределение на практиките и на здравните услуги. Налице е струпване на здравни структури в гр. Сливен /общински и областен център/, като в останалите населени места са недостатъчно задоволени потребностите от медицински и здравни грижи;
- Изградената в област Сливен мрежа от болнични лечебни заведения е в състояние да задоволи най-масовите потребности на населението от болнична помощ. Налице е оптимална обща осигуреност с болнични легла, но е необходимо вътрешно преструктуриране, включващо намаление на броя на леглата за активно лечение и разкриване на легла за долекуване и продължително лечение, хосписи, легла за краткотраен престой;
- Неотложната помощ не е добре организирана поради разпръснати и отдалечени селища, разбита пътна мрежа и др.;
- Непривлекателни лекарски практики, които остават свободни; липса на достатъчно специалисти в малките населени места, което затруднява достъпа на пациентите до този вид медицинска помощ;
- Недостиг на медицински специалисти, не само лекари, но и медицински сестри, акушерки, лаборанти и др.;
- Нарастване броя на хоспитализациите, на случаите с късна диагностика и настъпващи усложнения и в крайна сметка влошаване на здравния статус на населението;
- Демографското остаряване на населението поставя допълнителни изисквания пред структурата на здравните потребности, поради обстоятелството, че възрастните хора са носители на повече от едно хронично заболяване, което води и до по-големи разходи за здравно обслужване.

2.5 Образование

Образователна структура има голямо значение за социалната и професионалната структура на населението и за характера на производствената дейност. Образователното равнище на населението твърде много зависи от стандарта на живот и от степента на развитие на производителните сили. Образователната структура влияе върху качеството на трудовите ресурси, а върху нея влияят социално-икономическото развитие и полово-възрастовата структура.

Данните за образователната структура на населението на 7 и повече години са от официалното преброяване през 2011 г.

В област Сливен доминират групите със средно (36,2%) и основно (26,4%) образование – ситуация, типична за страната като цяло. Прави впечатление, че в областта делът на хората с начално образование и по-ниско (24,4%) значително превишава този за страната. За общините Котел и Твърдица тези показатели са с още по-високи стойности поради по-голямата концентрация на етническо население. Лицата с висше образование (степени „магистър", „бакалавър" и „специалист") съставляват 13% от населението на областта, при средно за страната над 19%.

За първи път при последното преброяване е включена категорията „никога не посещавали училище". Броят на тези лица в област Сливен е приблизително 4% от населението на 7 и повече навършени години. При самоопределилите се като българи 1,2% никога не са посещавали училище, при турската етническа група – 4,.4%, и при ромската – 15,7%.

В област Сливен делът на неграмотните лица (5,7%) е най-висок в страната. Общините с концентрация на етническо население – Твърдица и Котел, се характеризират с най-висока степен на този показател. Част от децата в областта не постъпват в училище. Процентът на записаните деца и младежи във всяка следваща степен на обучение намалява.

Най-често дефинираните от директорите на училища причини за напускане на училище от ученици от област Сливен са:

- Социално-икономически причини: ниски доходи на родителите, неприемливи битови условия; безработни родители; децата остават вкъщи да се грижат за по-малките деца в семейството; децата се ангажират със сезонна работа;

- Семейни или етнокултурни причини: слаба заинтересованост на родителите за образованието на децата им; промяна на местожителството на семействата; неграмотност и необразованост на родителите, децата подражават на този модел и нямат мотивация за учене;

- Миграцията на родителите - заминаване на ученици в чужбина заедно с родителите или учениците се отглеждат от роднини, които не са в състояние да упражняват ефективен контрол; преместване на ученици в други населени места;

- Педагогически причини – трудности при усвояването на учебното съдържание, обусловени от езиковата бариера, малък или никакъв контакт между родителите и училището, възрастови и личностни проблеми при израстването.

По данни на община Сливен броят на децата в училищна възраст, необхванати в образователната система през 2015 г. е 185 деца. В община Нова Загора броят им за 2015 г. е 431 деца, в община Котел – 51 и в община Твърдица – 28.

По данни на НСИ през учебната 2014/2015 г. броят на детските градини в област Сливен е 62. Средният брой деца в една детска градина за областта е 111. В сравнение с предходната учебна година общият брой на педагогическия персонал се увеличава с 20 учители.

В началото на учебната 2014/2015 г. учебни занятия се водят в 63 общообразователни и специални училища, като броят на учениците тях е 19 518 като те са с 0,6% повече от предходната учебна година. На една паралелка в дневните общообразователни училища се падат средно по 23 ученици. Учителите в общообразователните и специални училища през учебната 2014/2015 г. са 1 211, или със 7 по-малко в сравнение с предходната година.

Професионалното образование и обучение през учебната 2014/2015 г. в област Сливен се осъществява в 13 професионални училища. Общият брой на учащите в професионалното образование и обучение през 2014/2015 учебна година е 3 855 като се увеличават с 0,7% в сравнение с предходната година. Учителите в професионалните училища са 297 души.

В област Сливен в сферата на придобиването на висше образование функционират две учебни заведения. Наличието на филиали на висши учебни заведения и колеж в гр. Сливен и съществуващия научен потенциал придобива все по-голямо значение, предвид политиките на ЕС за общество, основано на знанието. Те следва да се подкрепят и стимулират като важен фактор за развитие на областта.

Изводи:

- Като цяло обектите на образователната инфраструктура са с равномерна териториална организация и е осигурен равен достъп до предучилищно възпитание и подготовка в градовете и в селата в областта;
- Броят на трайно непосещаващите училище за област Сливен през последните няколко години не се променя в забележима степен. Продължава да съществува проблемът с „невидимите" отсъствия от гледна точка запазване на училища и работни места на педагогически персонал;
- Кадровата обезпеченост в област Сливен е добра. Увеличава се броят на педагогическите специалисти с магистърска образователно-квалификационна степен. В областта работят предимно правоспособни учители и възпитатели. Проблеми има в училищата със слети паралелки и в защитените училища, където малкият брой на учениците води до малък брой на педагогическите специалисти и до необходимостта един учител да води обучението по повече от един учебен предмет.
- През последните години все по-ясно се очертава необходимостта от по-пълно съответствие на професионалната подготовка с потребностите на работодателите от региона и регионалните характеристики на пазара на труда. Подобряването на механизма на сътрудничество и споделянето на отговорностите, свързани с професионалното образование, между държавата и бизнеса ще осигурят условия за повишаване качеството на професионалната подготовка в съответствие с новите изисквания на регионалната икономика. Това ще доведе и до повишаване относителния дял на трудовата и социалната реализация на завършващите професионално образование по изучавана професия;
- Развитието на съвременните информационни технологии изискват осъвременяване на материалната база и квалификация на педагозите.

2.6 Жилищни условия

По данни на НСИ към края на 2014 г. жилищата в Област Сливен са 92 440 бр. с полезна площ 6719880 кв.м.

При 66,1% население живеещо в градовете и 33,9% в селата, в жилищата в градовете са 64,7%, а в селата 35,4%. Прави впечатление, че почти няма разлика между съотношението градско към селско население и съотношението жилища в градовете към тези в селата.

Средният брой лица, живеещи в едно жилище в област Сливен през 2014 г. е 2,08 и е по-висок от този за страната - 1,83 лица в едно жилище. Съответно показателят брой жилища на 1000 човека в областта е по-нисък от този за страната. Жилищната площ на едно лице в областта също е по-малка от средната за страната - 34,88 кв.м. срещу 39,88 кв.м.

Жилищните квартали и комплекси в градовете са недостатъчно благоустроени. Панелните сгради не удовлетворяват изискванията за жилищен комфорт, а дългогодишното изоставяне на грижите за обновяване и подобряване на градската среда в панелните комплекси е оказало негативно влияние. Жилищният фонд в селата също е в недобро състояние, като поддържането и ремонта на сградите в много случаи се отлага с години по финансови причини. Същото се отнася за поддържането и обновяването на инфраструктурата и благоустрояването в малките населени места. Не е добро състоянието на обществените сгради – административни и предназначени за култура и образование, особено в селата. В много от обществените сгради там се извършват само неотложни ремонти.

Прилагането на Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради от началото на 2015 г. е възможност за обновяване на жилищния фонд в градовете и преди всичко в панелните комплекси. Към ноември 2015 г. са сключени общо 61 договора между общините и сдружения на собствениците.

Броят на общинските жилища непрекъснато намалява през годините. Общините не са в състояние да ги ремонтират и поддържат, поради което много от тях са продадени на настанените в тях наематели. Общински жилища в момента не се изграждат.

По-голямата част от наличните общинските жилища в по-големите градове са на последни и партерни етажи в едропанелни блокове, с течове от фугите и покривните пространства, с мухъл по северни и западни фасади. Поради неосигурени средства от много години не е извършвано саниране по тези сгради. Като цяло общинските жилища се нуждаят от текущи ремонти, а немалка част и от основен, което според общините обосновава тяхната неефективност понастоящем. Проблем създава и фактът, че основната част от общинските жилища са разположени в сгради със смесена собственост - частна и общинска, с преобладаващ съществен дял на частната собственост. Част от общинските жилища се намират в къщи, почти изцяло строени в началото на миналия век. Голяма част от тях нямат траен градоустройствен статут, т. е. според действащите подробни устройствени планове не се предвижда да бъдат запазени. Наложително е да се предприемат действия по събарянето на амортизираните и опасни жилищни сгради, в които са настанени наематели, но поради липса на алтернатива, действията на общините в тази насока са изключително предпазливи.

Жилищна среда на самоопределящите се като роми

Област Сливен е на второ място в страната по дял на населението, самоопределящо се като принадлежащо към ромското малцинство.

По неофициални експертни данни от общинските администрации, в кварталите с компактно ромско население в област Сливен жилищата под 20 м² представляват около 40% от общия брой на жилищата. Голяма част от тях дори не отговарят на категорията „сграда“, тъй като са съвсем примитивни, строени с подръчни материали и извън всякакви технически изисквания.

Един сериозен проблем, пред който сме изправени, е нарастването на пространствената обособеност на ромската общност. Концентрацията на роми в обособени квартали се увеличава през последните петнайсетина години както в градските, така и в селските региони. Тази концентрация в обособени квартали обикновено води до социална изолация на жителите им, до влошаване на жилищните условия, до проблеми с изграждането и поддръжката на инфраструктурата и хигиената, до транспортни проблеми и трудности при осигуряването на услуги. Една от най-тежките последици от тази обособеност е влошаването на възможностите за подготовка на младите поколения за

работа във формалната икономика и засилващите се трудности при търсенето и намирането на работа.

Значителна част от ромите, обитават пренаселени квартали, на места без изградена или със зле функциониращa водопроводна и канализационна мрежа, нерядко – с нелегално прокарана електрическа мрежа или дори без ток. Много от ромите живеят в жилища без водопровод, ползвайки вода от външни/улични чешми или кладенци, не са свързани към централната канализационна система, а понякога в жилищата няма тоалетна

По експертни данни от общините в област Сливен близо 80-90% от всички сгради в ромските квартали са без строителни книжа, т.е. не са законни, като при много от тях няма дори собственост или учредено право на строеж върху земята. Проблемът се изостря в последните години. Ромите се настаняват или в покрайнините на ромските квартали в градовете върху общински земи, или в покрайнините на селата върху земеделски земи, които най-често са частна собственост. Тези завзети територии често не са в строителните граници на населените места и са с напълно липсваща инфраструктура. Строи се стихийно без да се спазват каквито и да е строителни норми, което прави невъзможно последващо узаконяване, както и предприемане на действия по изграждане на обслужваща техническа инфраструктура.

Община Твърдица и община Сливен са полагали усилия за уреждане статута на такива квартали, възникнали извън строителните граници на населените места и върху частни или общински земеделски земи, съответно в гр. Твърдица и в с. Камен.

Изводи

По отношение на жилищната среда и инфраструктура в жилищните квартали, могат да се направят следните изводи:

- Осигуряването с жилища и жилищна площ на населението в област Сливен е под средното за страната;
- Това в още по-голяма степен се отнася за населението, самоопределящо се като принадлежащо към ромското малцинство;
- Жилищният фонд в селата, където има повече свободни жилищни сгради е в недобро състояние;
- В кварталите с компактно ромско население жилищните сгради често са под 20 кв.м., а някои от тях не отговарят на категорията „сграда“;
- Построени незаконно - върху чужди терени и в крайно противоречие с техническите правила и нормативи, доста от сградите обитавани от роми са неузаконими;
- Жилищните квартали в градовете и особено в по-малките населени места са недостатъчно благоустроени;
- Нараства пространствената обособеност на ромската общност в квартали в покрайнините на населените места, в които често липсва необходимата инфраструктура.

2.7 Идентифицирани рискови групи и потребности

2.7.1 Фактори, които пораждат риск за различни групи от населението

При анализа на социо-демографската и икономическа картина на област Сливен се открояват **основни фактори**, които пораждат риск за различни групи от населението. Тези фактори са свързани с:

- Безработица и ограничен достъп до заетост;
- Ниски доходи и зависимост от подкрепата на близки – възрастни с увреждания с нужда от подкрепа във всекидневния живот, хора в пенсионна възраст;

- Структурата на семейството – пълно или непълно семейство, многодетни семейства, здравословни и образователни проблеми;
- Увреждане и/или сериозни здравословни проблеми на лицето или на член от семейството;
- Ниско образование (включително и неграмотност), липса на професионална квалификация, които водят до неравностойна позиция на пазара на труда и социална изолация;
- Социално изключване и принадлежност към уязвими етнически малцинства и семейства, в които децата рискуват да повторят социалния модел на родителите си – характерно за населени места и квартали с компактни групи етнически малцинства;
- Изолираност на населеното място с нарушени транспортни връзки и комуникация с общинския и областния център;
- Възраст – концентрация на пенсионери и стари хора, живеещи в изолираните малки населени места, с крайно ограничен достъп до здравна грижа и услуги.

2.7.2. Характеристика на рисковите групи в област Сливен

Една от най-застрашените групи в риск са **децата,** които се разглеждат като деца, отглеждани извън биологичното семейство и деца, отглеждани в семейство.

2.7.2.1.Деца, отглеждани извън биологичното семейство

Деца, изоставени на ниво родилен дом

По данни на Дирекциите „Социално подпомагане" през периода от 2010 г. до края на месец юни 2015 на ниво родилен дом в област Сливен са изоставени общо 312 деца /2010 г. – 79 случая; 2011 г. – 58; 2012 г. – 75; 2013 г. – 42; 2014 г. – 42; към 30.06.2015 г. – 16 случая/. Въпреки отчетеното намаляване на техния брой през 2013 и 2014 г. броят на изоставените новородени през наблюдавания период е тревожен.

Въз основа на предоставените данни може да се направи извод за нарастване случаите на изоставени деца на ниво родилен дом в сравнение с предишния период на анализ. Преобладаващ е броят на изоставените деца в община Сливен и община Твърдица в сравнение с общините Нова Загора и Котел.

Изведена е необходимостта от утвърждаване и разширяване на дейността по превенция на изоставянето на ниво родилен дом, като е обоснован извода, че тя е слабо звено в системата за закрила на детето поради редица причини, сред които са закъснялата интервенция, различното разбиране на понятието „Изоставяне" от различните ангажирани институции, недостатъчно развити услуги и междусекторно сътрудничество в насока ранно установяване на рискова бременност, ранна интервенция и др. Свидетелство за това е и трайната тенденция на непълна заетост на услугата Звено „Майка и бебе" и същевременно високият процент настанени деца в специализирана институция /ДМСГД/, веднага след тяхното раждане. Недостатъчно развит и използван е все още и ресурса предоставян от страна на услугата „Приемна грижа".

За преодоляване на проблемите с тази рискова група биха могли да се очертаят няколко основни сфери на въздействие:

- Превантивна работа в рискови общности; превенция на нежелана бременност; ранно установяване на рискова бременност и стартиране на социална работа по време на бременността;
- Предоставяне на подпомагане и услуги на майките;
- Съвместна работа с представителите на системата на здравеопазването за промяна на нагласите и уеднаквяване на базова терминология;
- По ефективно използване на разкритият през 2014 г. Център за майчино и детско здраве в град Сливен, с филиал в гр. Нова Загора

Деца, настанени в специализирани институции

На територията на област Сливен функционират три специализирани институции за деца:

- Дом за медико-социални грижи за деца (ДМСГД)- Сливен с капацитет 65. Към 06.2015 са настанени 46 деца, от които 44 са деца от 0 до 3 години /10 от децата са с увреждане, а 34 са без увреждане/ и 2 деца са на възраст от 4 до 7 години /и двете деца са с увреждане/.

- Социално-педагогически интернат (СПИ) с. Драгоданово с капацитет 60 легла като общият брой деца, обучавани/настанени в СПИ към 30 юни 2015 г. е 30.

- Дом за деца лишени от родителска грижа „Мария Роза" към Комплекс за социални услуги за деца и семейства с. Асеновец. От 2010 г. капацитетът на дома непрекъснато намалява, като от 75 през 2010 г., през 2015 г. вече е 15. Със заповед на изпълнителния директор на АСП от 2014 г. е спряно настаняването в институцията, 12 от децата са оценени и настанени в ЦНСТ, гр. Сливен. Към 30.06.2015 г. ДДЛРГ остават настанени общо 12 деца на възраст от 8 до 18 години, по смисъла на ЗЗД.

В резултат от планиран и изпълнен процес на закриване на институциите за деца с увреждания през 2015 г. са закрити двата съществуващи на територията на област Сливен Дома за деца с умствена изостаналост – ДДУИ в гр. Кермен, община Сливен и ДДУИ в с. Медвен, община Котел. На територията на двете общини са разкрити центрове за настаняване от семеен тип. В гр. Сливен осъществяват дейност 4 Центъра за настаняване от семеен тип с общ капацитет 50 места, като два от центровете са за деца/младежи с увреждания и 2 за деца/младежи без увреждания.

Липсва цялостна информация за броя и профила на децата от областта, които през годините са настанявани в специализирани институции от различен тип извън област Сливен, особено от гледна точка на факта, че преобладаващата част от тях вече са навършили пълнолетие.

Основните сфери на въздействие насочени към преодоляване на съществуващите проблеми се изразяват най-общо в това, че мерките за закрила на деца, настанени в специализирани институции или услуги от резидентен тип трябва да обхващат и техните родители. Практическите интервенции следва да са насочени към подпомагане на родителите за излизане от кръга на социална изолация – вкл. компенсиране на образователните пропуски; осигуряване на квалификация, съобразена с пазара на труда и образованието; подкрепа при намиране на заетост; повишаване на увереността на родителите в способностите да оглеждат детето си; Предоставяне на форми на дневна грижа в подкрепа на родителите при отглеждане на децата им. Същевременно е необходима и целенасочена работа за възстановяване на връзките между детето и неговите родители с цел устойчива реинтеграция в случаите когато това е в интерес на детето.

За децата, които нямат реален шанс да бъдат в семейна среда - близки или роднини, приемни родители или осиновители е необходимо внимателно планиране на услуги от резидентен тип, като спецификата на същите е съобразена както с реално изведени потребности, така и нормативните изисквания за тяхното функциониране.

Деца, настанени при близки или роднини

Настаняването на деца при роднини или близки, като мярка за закрила намира широко приложение през последните години. Същността на мярката е много близка до народопсихологията и традиционно утвърдилите се форми на споделена грижа. Настаняването дава възможност от една страна за осигуряване на позната семейна среда на „дете в риск", а от друга - регламентирани възможности за подкрепа, както финансова и консултативна, така и свързана с ползване на услуги в общността. Често бабите и дядовците са роднините, които официално поемат грижите за децата, но нерядко срещат трудности при отглеждане на внуците си, свързани основно с по-голямата възрастова разлика и различията между поколенията. През последните шест години броят на настанените деца в семейство на роднини и/или близки се запазва относително еднакъв, като през 2014 г. той е най-нисък: през 2010 г. в семейство на роднини и/или близки са настанени 26 деца от областта, през 2011 г. – 12 деца, през 2012 и 2013 г. по 16 деца и през 2014 г. – 7 деца. Към 30.06.2015 г. в семейство на роднини и/или близки са настанени 19 деца от областта. През първите три години на разглеждания период: 2010 – 2012 г. най-голям е броят на настанените деца в семейство на роднини и/или близки в община Нова Загора /съответно 12, 8 и 9 деца/, докато през следващите 2 години /2013 и 2014 г./ в същата община няма нито едно настанено дете. Към 30.06.2015 г. най-голям е броят на настанените деца в семейство на роднини и/или близки в община Котел – 10 деца.

Проблемите в тази група основно са свързани с трудностите, които срещат родните при отглеждането им отсъстващ родителски контрол и необходимост от повече материални средства, с които децата да разполагат.

За броят деца с родители в чужбина, които се отглеждат от своите близки, но не са били настанени по реда на Закона за закрила на детето (ЗЗД) в семейства, няма точна информация. В много отношения тази група е близка до децата, настанени при роднини или близки, с тази разлика, че случаите не са в полезрението на отдел „Закрила на детето".

Деца, настанени в приемни семейства

Настаняването на дете в приемно семейство е свързано с решение на конкретен проблем. Въпреки увеличаващия се брой на децата настанени в приемно семейство, данните на ДСП за извършените настанявания налага извода, че приемната грижа все още остава поле за действие и е недостатъчно развита, като възможност за отглеждане на „дете в риск" в семейна среда, особено от гледна точка използване възможностите за осигуряване семейна среда за новородени, непосредствено след изписване от родилно, както и за други рискови групи деца, вкл. и тези в конфликт със закона.

Съгласно данните през 2010 и 2011 г в приемно семейство са настанени едва по 6 деца, през 2012 г. – 12 деца, през 2013 и 2014 г.– съответно 28 и 29 деца. Общият брой деца, отглеждани в приемни семейства към 30.06.2015 г. е 47 деца.

Основните проблеми на тази група са свързани основно с потребностите на децата да получават адекватни грижи и до потребностите на приемните родители да бъдат подкрепени при предоставяне на услугите за настанените при тях деца.

Мерките за преодоляване на проблемите са свързани от една страна основно с прецизиране на цялостния процес на проучване, оценка и утвърждаване на кандидати за приемни родители и процеса на напасване на конкретното дете с тях, а от друга- с предоставяне на услуги както за настаненото дете, така и за лицата осигуряващи грижа и семейна среда.

2.7.2.2. Деца, отглеждани в семейството

Деца с увреждания

Децата с увреждания отглеждани в семейна среда са специфична рискова група с множество специфични потребности, която изисква съществена междусекторна координация на местно и регионално ниво за тяхното удовлетворяване. Общият брой на децата с увреждания в област Сливен към 30.06.2015 г. по данни на Дирекции „Социално подпомагане" е 587. От общия брой деца с увреждания 63.9% са от община Сливен. Липсва цялостна информация за разпределението на децата с увреждания за спецификата им на заболяванията в населените места на общините в област Сливен /такава е налична само за община Сливен/. Независимо от това дори на база съществуващата информация дава основание да се счита, че съществуващите услуги за деца с увреждания са недостатъчни или ресурсно ограничени.

Въз основа на досегашни анализи на рисковата група, както и по данни на потребители на услуги могат да се изведат следните базови проблеми:

- Липса на достъпна среда /броят и разпределението на изградените рампи за инвалидни колички е ограничен, като дори и да могат да се използват безпроблемно може да се достигне само до фоайето на съответната сграда, след което има други ограничения- липса на асансьор, адаптирани тоалетни и др./
- Липса на възможности за ползване на адаптиран транспорт от селата до съответните здравни и други услуги;
- Недостатъчно средства за осигуряване на необходимите здравни грижи- лекарства, специализирано лечение, системна рехабилитация, както и наем на жилище, покриване на разходи за консумативи и др.;
- Затруднен достъп до образование;
- Липса на диференцирани услуги за деца с различни по вид и степен увреждания;
- Концентрация на услуги в областния град и по- големите населени места в областта.

Необходимостта от подкрепа е характерна за всички семейства с деца с увреждания, но тази необходимост е особено отчетлива и ясно изразена при следните свързани групи в риск: самотни родители; семейства, в които единият партньор е личен асистент; многодетни семейства с деца с увреждане; семейства на прага на бедността.

Деца, отглеждани в семейства в риск

Деца в непълни семейства

По данни на Дирекции „Социално подпомагане" към 30.06.2015 г. в общините на областта броят на самотните родители, отглеждащи дете/деца, получаващи месечна социална помощ /по чл. 9 от ППЗСП/ е 485. В община Сливен техният брой е 320, в община Нова Загора 51, в община Котел 52 и в община Твърдица броят на социално подпомаганите самотни родители, отглеждащи дете/деца е 62. Няма данни за тяхното разпределение по населени места и/ или принадлежност към определена етническа група, както и до каква степен попадат в обхвата на други рискови групи.

Деца в многодетни семейства

По данни на Дирекции „Социално подпомагане" към 30.06.2015 г. в област Сливен многодетните семейства, получаващи месечна социална помощ /по чл. 9 от ППЗСП/ са 1249. Техният брой в община Сливен е 893, в община Нова Загора 62, в община Котел 80 многодетни семейства на социално подпомагане и в община Твърдица 214. Няма данни за тяхното разпределение по населени места и/ или принадлежност към определена етническа група. Съществуващата неофициална информация сочи, че основно това са деца в ромски семейства живеещи на територията на областта. Няма официални данни и каква част от децата настанени в специализирани институции са от многодетни семейства. Съществуват достатъчно данни показващи, че децата в многодетни семейства са част и от групата на нередовно посещаващите училище, както и от ранно отпадащите от системата на училищно образование. За създаване на условия за равен шанс и адекватно социално включване на тези деца е необходимо обхващането им в ранна възраст в детска градина и в целодневна форма на организация на образованието, което ще подпомогне социално слабите родители в отглеждането им.

Деца, отпаднали от училище

По данни на РИО Сливен броят на децата, отпаднали от училище през учебната 2014 – 2015 г. е 489, като спрямо учебната 2010-2011 г., броят им е по-висок с 46 деца, а съпоставен с учебната 2012 – 2013 г. броят им отбелязва малък спад – с 32 деца. Официалните данни отчитат увеличаване броя на отпадащите от училище деца, но практиката на ангажирани институции индикира тенденции на увеличаване на децата, трайно не посещаващи училище. Липсва специализирано изследване на проблематиката, но в значителна степен разминаванията между официалните данни и регистрираните от експерти тенденции се дължат на обвързаното финансиране на училищата с броя на записаните за обучение деца. Могат да се изведат следните проблеми при работата с тази група:

- Недостатъчен ресурс на отдел „ЗД" в Д „СП" Сливен за цялостно обхващане на случаите в общината;
- Недостатъчно използване капацитета на КСУДС- Сливен за работа с идентифицирани деца в риск от отпадане;

- Липса на цялостни, обективни, официални данни за учениците, които трайно не посещават училище.
- Недостатъчно развити услуги в общините за подкрепа на тази група, както и на техните семейства.

Причини за отпадане:

- Социално-икономически причини:
- Семейни или етнокултурни причини:
- Миграцията на родителите - заминаване на ученици в чужбина заедно с родителите или учениците се отглеждат от роднини, които не са в състояние да упражняват ефективен контрол; преместване на ученици в други населени места.
- Педагогически причини – трудности при усвояването на учебното съдържание, обусловени от езиковата бариера, малък или никакъв контакт между родителите и училището, възрастови и личностни проблеми при израстването.

Свързани групи в риск: Родители на деца от ромски произход с основно и по-ниско образование; Деца в многодетни семейства; Семейства в бедност.

Деца, жертви на насилие:

Насилието над деца е изключително актуален и разрастващ се проблем с множество крайно негативни ефекти върху цялостния процес на израстване и развитие на неговите жертви. По данни на отделите „Закрила на детето" в Дирекции „Социално подпомагане" в област Сливен случаите на деца- жертва на насилие за периода 2010- юни 2015 г. е 216. Данните отчитат отворени случаи в системата за закрила, но най- вероятно мащабите на проблема са много по- големи. Същевременно, данните представени от ОД на МВР- Сливен отчитат разлики, но общия брой деца, жертва на насилие за периода 2010 – юни 2015 г. е почти същият – 211. Данните от ОД на МВР- Сливен диференцират случаите на насилие по техния вид, като видно от тях често срещани са случаите на сексуално насилие. Прави впечатление и липсата на регистрирани случаи на домашно насилие, като се предполага, че най-вероятно такива случаи съществуват, но за това не се съобщава на органите на реда.

Деца с проблемно поведение

Официалната информация на ангажирани институции /отдел „ЗД", МВР, МКБППМН и др./ дава основание за извеждане на децата с проблемно поведение като отделна целева група изискваща особено внимание и планиране на специфични услуги. Най-често това са деца, с които приоритетно работят МКБППМН и ДПС към РПУ. Практиката показва, че все още тези деца не са приоритетна група за системата за закрила, като се установява и различен подход към конкретното дете от страна на специалистите прилагащи ЗЗД и ЗБППМН.

Децата в конфликт със закона са друга специфична група изискваща целенасочено внимание и планиране и развиване на услуги. Този процес, макар и в начален етап се реализира на територията на област Сливен, особено предвид изпълняващото се партньорство с УНИЦЕФ България.

Тревожен е факта, че броят на малолетните извършители на противоправни прояви, регистрирани в Детска педагогическа стая отбелязва, макар и в не големи размери, нарастване от 37 деца през 2010 г. до 45 през 2014 г. Към средата на 2015 г. броят им е 20.

Голям е броят и на непълнолетните(14-18 години), извършили противообществени прояви и престъпления. По данни на ОД на МВР Сливен непълнолетните, извършили противообществени прояви, регистрирани в ДПС през 2010 г. са 137, през 2011 г. те са 134,

през 2012 г. – 131, през 2013 те са 109, през 2014 г. – 104 и към 30.06.2015 г. те са 100. Непълнолетните, извършили престъпления през наблюдавания период са както следва: 2010 г. – 140; 2011 г. – 167; 2012 г. – 183; 2013 г. 115; 2014 г. – 119 и към 30.06.2015 г. – 55. Обнадеждаващо е, че по данните на ОД на МВР Сливен техният брой намалява през 2013 г. и 2014 г.

2.7.2.3. Възрастни хора (пълнолетни) с увреждания

Основен източник на информация за пълнолетните лица с увреждания за общините в област Сливен са Дирекции „Социално подпомагане" в областта, като данните предоставени от тях са по отношение лицата с увреждания подпомагани на различно нормативно основание и попадащи в определена категория инвалидност. Данни за инвалидизираните лица - по диагнози, пол и възраст, са предоставени и от Националния център по обществено здраве и анализи /НЦОЗА/ чрез Регионална здравна инспекция Сливен. Данните са само на областно ниво и само за първично инвалидизирани лица.

Това обстоятелство не дава възможност за създаване на пълна картина на проблема по общини и населени места, което затруднява процеса на анализ и съответно планиране на адекватни услуги за тази значителна по брой и разностранна проблематика целева група.

По данни на ДСП в община Котел броят на лицата с увреждания, които получават месечна добавка за социална интеграция по ЗИХУ са общо 905.

В община Нова Загора към 31.12.2014 г. са регистрирани общо 1886 лица с увреждания, което сравнено със ситуацията през 2009 година показва нарастване броя на тази рискова група със 194 лица за период от пет години.

Това е една разнообразна сложна целева група, тъй като обединява лица с физически, умствени, психически, сензорни и множествени увреждания. По данни на Дирекция "Социално подпомагане" Нова Загора. Лицата с увреждания съгласно ЕР на ТЕЛК, с изготвена социална оценка за 2014 г. в общината са 535, от тях 48 деца.По данни на Дирекция „Социално подпомагане" Сливен към 30.06.2015г. в община Сливен има 6828 лица с увреждания, от които 240 са лицата с умствена изостаналост.

В община Твърдица са регистрирани към момента общо 849 лица с увреждания по данни на ДСП Сливен.

Това е една разнообразна сложна целева група, тъй като обединява лица с физически, умствени, психически, сензорни и множествени увреждания.

По данни на НЦОЗА броят на първично инвалидизираните лица над 16 г. възраст в област Сливен през 2010 г. е 1688. През следващата година той отчита спад, след което през годините до 2014 г. включително броят им нараства. През 2014 г. броят на първично инвалидизираните лица над 16 г. възраст в област Сливен е 1694, като от тях 314 лица са с над 90% загубена работоспособност, 454 лица са със 71-90% загубена работоспособност, 625 лица са с 50-70% загубена работоспособност и 301 лица са с до 50% загубена работоспособност. По данни на РЗИ през 2014 г. най-голям е броят на първично инвалидизираните лица над 16 г. възраст в област Сливен с диагноза „Болести на органите на кръвообращението" – 564 души.

Необходимите мерки за подкрепа се изразяват основно в:

- Осигуряване на алтернативни форми на заетост и на подходящи форми на социално предприемачество;
- Предоставяне на битови услуги за хора с увреждания в невъзможност да поддържат самостоятелно дома и домакинството си;

- Предоставяне на почасови и дневни форми на грижа;
- Осигуряване на достъпна среда и на достъп до средата /в т.ч. определяне и отбелязване с хоризонтална и вертикална маркировка на места за паркиране на хора с увреждания в централната градска част и пред ключови обществени сгради; осигуряване на достъпен транспорт за хора с увреждания; изграждане на градски тоалетни за лица с физически увреждания/;
- Осигуряване на достъп до здравни услуги и лечение /в т.ч предоставяне на възможност да се ползват от хора с увреждания асансьорите в здравните заведения и здравните институции/;
- Разширяване на възможностите за развлечение и социализация /в т.ч. изграждане на рампи за инвалидни колички към вече съществуващите и новостроящите се сгради с обществено значение/.

Възрастни с увреждания, настанени в специализирани институции

На територията на област Сливен има три специализирани институции за възрастни с увреждания, които са базирани в общините Сливен / Дом за възрастни с умствена изостаналост- Качулка с капацитет 240/ и в Твърдица / Дом за възрастни с умствена изостаналост с капацитет 100 и Дом за възрастни с психични разстройства с капацитет 120/.

От всички настанени в Дом за възрастни хора с умствена изостаналост- Качулка, които към 30.06.2015 г. са 239 човека. Преобладаващо в институцията са настанени хора от населени места извън областта. В двата дома функциониращи на територията на община Твърдица също се настаняват хора от цялата страна, като броя на настанените от общината или областта е минимален. Тези факти поставят областта на едно водещо място в страната по концентрация на специализирани институции за възрастни с увреждания, които са със значителен капацитет, като същевременно настанените лица са от цялата страна, което в изключителна степен затруднява процесите на поддържане контакти с роднински кръг и деинституционализацията като цяло.

На територията на община Нова Загора няма специализирана институция за възрастни с увреждания. По данни на ДСП за 2014 г. временно са настанени 5 лица в ДВФУ Стара Загора, а постоянно настанени са 2 лица в ДВФУ и 1 лице в ДВУИ.

Лица с психични заболявания

За област Сливен като цяло и за всяка от четирите общини в областта групата на лицата с психични заболявания е значителна.

По данни на РЗИ Сливен през последните години се очертава тенденцията на увеличаване честотата на психичните заболявания в областта. През последните три години нивото на болестност при психичните заболявания се запазва, като през 2012 г. се регистрират 68,70 заболявания на 1000 души от населението, през 2013 г. – 69,15 заболявания на 1 000 души, а през 2014 заболяванията са 67,22 на 1000 души (2,46% в общата структура на болестността). Като цяло тази тенденция се запазва и при новооткритите заболявания в този клас болести. През 2014 г. обаче са регистрирани 4 833 заболявания, което е с 1086 заболявания повече от предходната година.

Следва да се има предвид, че тъй като психичните разстройства относително рядко довеждат до бърза смърт, това често е причина за пренебрегване на тяхната висока социална цена. Затова според експертите на РЗИ – Сливен реалната заболеваемост на населението от областта вероятно е по-висока.

Също по данни на РЗИ Сливен в периода 2010 – 2014 г. броят на първично инвалидизираните лица над 16 г. възраст с диагноза „Психични и поведенчески разстройства“ в област Сливен е сравнително постоянен, като през 2010 г. е бил най-висок – 67 лица, след което отчита намаление и през следващите години на периода е както следва: 2011 г. – 59 лица; 2012 – 57; 2013 – 55 и през 2014 г. броят на първично инвалидизираните лица над 16 г. възраст с диагноза „Психични и поведенчески разстройства“ е 56.

В общините на област Сливен липсват разкрити услуги от резидентен тип за тази целева група, която концентрира множество потребности и нужди. Разкритият Дневен център за възрастни с психични разстройства в гр. Сливен е единствената в областта услуга в общността за тази целева група и тя е с недостатъчен капацитет. В процеса на планиране на услуги, както на областно, така и на общинско ниво е необходимо прецизиране на съществуващите данни не само по отношение броя на лицата а и от гледна точка тяхното местоживеене и съответно планиране на социални услуги, които биха отговорили на изведените им потребности.

Възрастни хора с увреждания в отдалечени от общинския център населени места

Представените данни от кметовете на населени места в община Сливен показват наличието на групи от хора с увреждания, както и тяхното разпределение по населени места.

В по-големите села, както и в гр. Кермен има значими групи на хора с увреждания.

За групата на хора с увреждания в отдалечените населени места е особено остър проблема с липсата или недостатъчно развити социални услуги, като напр. факта, че немалка част от старите хора имат ограничен достъп до програма „Личен асистент” както и до други услуги. Ограничени като обхват са и услугите предоставяни от Домашен социален патронаж.

Евентуалното планиране на мобилни услуги изисква да се проучи и вида на заболяванията, но от практиката при реализирането на програми и проекти може да се направи обоснован извод, че има изявена основна потребност от „Домашен помощник” или ”Личен асистент”.Отговор на определени потребности би дало и развиване на мобилни услуги свързани с първично здравеопазване и др.

Проблеми на хората с увреждания:

- Липса на достъпна среда, включително в администрацията;
- Липса на алтернативни форми за заетост, съобразени с хората с увреждания;
- Ниски и недостатъчни доходи – за повечето основният източник на доход е пенсията за инвалидност;
- Тъй като доходите са недостатъчни, основният източник на подкрепа остава семейството. Човекът остава зависим от родителите и/или партньора си, като същевременно поставя в неравностойно положение семейството си;
- Когато член на разширеното семейство е засегнат от безработица или е в пенсионна възраст, домакинството изпада в ситуация на криза;
- Необходимост от подкрепа при поддържане на жилището – физическа невъзможност за извършване на ремонтни работи и поддръжка на жилището, липса на средства за ремонт;
- Нужда от помощ при поддържане на домакинството, плащане на сметки и др.;

- Част от хората с увреждания имат повече от едно заболяване, ниските доходи са причина за ограничаване на достъпа до лечение и съответно за хронично влошаване на здравословното състояние;
- Нужда от социализация, развлечения, общуване и контакти.

2.7.2.4.Стари хора

Стари хора, настанени в специализирани институции

По данни на дирекции „Социално подпомагане“ старите хора, настанени в специализирани институции в същата област през 2014 г. са както следва: община Сливен – 34, община Нова Загора 363, община Котел – 0, община Твърдица – 0. Общият брой стари хора, настанени в СИ извън областта към 30.06.2015 г. е следният: община Сливен – 0, община Нова Загора 75, община Котел – 3, община Твърдица – 0.

От данните за чакащите за настаняване с подадени в ДСП документи е видна потребността от разкриване на подобни социални услуги от институционален или резидентен тип.

Чакащи за настаняване от област Сливен – по молби/заявления за настаняване към ДСП по постоянен адрес на старите хора

Община	Сливен	Нова Загора	Котел	Твърдица
Стари хора, чакащи за настаняване в СИ, към юни 2015 г.	95	7	4	0

Лицата, които подават документи за настаняване и изразяват желание да постъпят в специализирана институция за социални услуги посочват като основна причина нуждата от социални контакти и поемане на всекидневните грижи. В много случаи мотив е и отказа на децата им да поемат отговорности по отглеждане на родителите си.

Нуждите на повечето от желаещите да получат институционална грижа биха могли да се удовлетворят ако имат осигурена подкрепа в домашна среда, каквито възможности се дават от програмите Домашен помощник и Личен асистент. От друга страна чрез Домашния социален патронаж може да се осигури доставката на диетична храна, както и медицинско наблюдение, хигиенизиране на жилището и комунално- битови услуги за повече хора чрез увеличаване на капацитета на социалната услуга.

Самотни стари хора

Представените данни и съществуващата информация от ангажирани институции определят самотните стари хора, като една от основните групи в риск в общините на областта. Отдалечените села са слабо населени, което от финансова гледна точка поставя общината в неизгодна позиция при предоставяне на социални услуги. Изолираността и обезлюдяването на селата обрича живеещите в тях хора, доколкото взаимопомощта е основният ресурс на подкрепа, с който разполагат.

Не се събира регулярно и навсякъде информация за самотно живеещи стари хора. Липсата на информация за тях означава, че спрямо тези хора не могат да бъдат предприети добре планирани мерки за превенция и преодоляване на социални рискове.

Основните проблеми, които излизат от проведените разговори с кметове и кметски наместници, както и от представители на целевата група са:

- Затруднен достъп до здравни услуги;

- Затруднен достъп до лекарства след затварянето на аптеките в малките населени места. За закупуването на лекарства старите хора зависят от отиващите в града и от близките си.
- Необходимост от подкрепа при водене на домакинството. От предоставяните услуги най-предпочитани са Домашният помощник, Личен асистент и Домашен социален патронаж, които в зависимост от спецификата на отделните случаи удовлетворяват различни групи потребности. Значителна част от хората предпочитат при предоставяне на услугите да приемат познат от селото, на когото имат доверие.
- Недостатъчни средства за издръжка. След купуването на най-необходимите лекарства, оставащите средства за храна са недостатъчни;
- Нужда от медицинско наблюдение (измерване на кръвно и др.).
- Нужда от общуване и социални контакти;

Необходимите мерки за подкрепа, идентифицирани от хората в пенсионна възраст се изразяват основно в достъпност на домашния социален патронаж; осигуряване на възможност за ползване на услуги за закупуване на лекарства, плащане на сметки и др.; достъп до здравни услуги и до спешна медицинска помощ; подобряване на комуникация между старите хора в малките изолирани населени места и център за бърза помощ и подкрепа; осигуряване на помощ при водене на домакинството; осигуряване на възможност за общуване и развлечения.

2.7.2.5. Уязвими хора и общности в неравностойно положение:

Непълнолетни и млади родители

В тази целева група спадат млади родители и семейства, с които се работи за изграждане на умения за отговорно родителство и подкрепа при приемане и отглеждане на детето. Често тези родители се нуждаят и от допълнителна подкрепа, за да могат да продължат образованието си и професионалното си развитие. Към целевата група спадат и непълнолетните майки.

Свързани групи в риск: деца, в риск от изоставяне; деца, настанени в СИ, при близки и роднини и в приемни семейства.

Хора с основно и по-ниско образование

Една от основните идентифицирани групи в риск са хората с основно и по-ниско образование.

По данните **за образователната структура на населението** на 7 и повече години от официалното преброяване през 2011 г. в област Сливен доминират групите със средно (36,2%) и основно (26,4%) образование – ситуация, типична за страната като цяло. Прави впечатление, че в областта делът на хората с начално образование и по-ниско (24,4%) значително превишава този за страната. За общините Котел и Твърдица тези показатели са с още по-високи стойности поради по-голямата концентрация на етническо население.

За първи път при последното преброяване е включена категорията „никога не посещавали училище". Броят на тези лица в област Сливен е приблизително 4% от населението на 7 и повече навършени години.

В област Сливен делът на **неграмотните лица** (5,7%) е най-висок в страната. Общините с концентрация на етническо население – Твърдица и Котел, се характеризират с най-висока степен на този показател.

Образованието излиза като фактор в случаите на социална изолация и бедност:

- Социална изолация и бедност на родители на деца, настанени в институции от ромски произход;
- Трайна социална изолация и бедност на граждани от ромски произход.

Безработни

Съществува тенденция към увеличаване на безработните, особено отчетлива в анализирания период. Както се вижда от таблиците значителни са групите на безработните без, или с по-ниско от основно образование; безработните лица на възраст над 55 г. и големият брой безработни лица, които имат регистрация в ДБТ над 1 година. Голяма е групата на безработните с основно и по-ниско образование, както и на безработните сред хората с увреждания. Това показва нуждата от специални интервенции към тези групи в риск.

Безработицата на трудоспособните хора, на които се разчита да осигурят средства за основни базови потребности за семействата си, се отразява на качеството на живот на всички негови членове и особено на децата.

Свързани групи в риск: семейства с лице с увреждане; многодетни семейства; стари хора, които поделят доходите си с по-млади безработни членове на семейството.

Етнически общности в неравностойно положение

В настоящата група влизат социално изолирани лица, предимно от малцинствен произход. В групата са налице различни фактори, подкрепящи бедността – ранно отпадане от училище, ниско образование и квалификация на голяма част от жителите, трайна безработица и липса на трудови навици за част от тях, ограничени възможности за заетост, лоши битови условия, липса на достъп до здравни, социални, образователни услуги.

Свързани групи в риск: деца, настанени в институции; деца, в риск от отпадане от училище; деца и възрастни с увреждания; самотни родители.

Семейства в бедност

Бедността е явление с много измерения, което не се ограничава само с липса на доходи.

По данни на дирекции „Социално подпомагане към 30.06.2015 г. лицата, получаващи месечни социални помощи в общините на област Сливен са както следва: община Сливен – 2893; община Нова Загора – 281; община Котел – 620; община Твърдица – 558.

Различно е разбирането на понятието бедност, но за проследяване на напредъка в борбата с бедността и социалната изолация Националният статистически институт използва индикатори за бедност и социално включване. Основен източник на статистически данни за пресмятане на индикаторите е ежегодно провежданото наблюдение „Статистика на доходите и условията на живот".

По данни на НСИ от проведеното изследване, през 2014 г. размерът на линията на бедност за област Сливен е 302.08 лв. средномесечно на лице от домакинство, а под прага на тази линия е живяло 30.8% от населението на областта. В риск от бедност или социално изключване живеят 78.0 хил. лица или 40.2% от населението на областта.

Тези хора се нуждаят от специални грижи за справяне с бедността и социалното изключване.

2.8 Изводи за наличните социални услуги

2.8.1 Общи изводи за наличните социални услуги

- Предлаганите социални услуги на територията на областта не покриват всички потребности и не обхващат всички рискови групи;
- На територията на областта не функционират изкуствено създадени услуги, които да не посрещат конкретни идентифицирани нужди;
- Преобладават услугите в общността, както за деца така и за лица с увреждания и възрастни хора, но същите все още са ограничени по вид и възможности за равномерно обхващане на всички рискови групи;
- Предоставянето на съществуващите социални услуги е съсредоточено основно в общинските центрове, като недостатъчно развит е мобилния елемент от предоставяните услуги, както и социални услуги базирани в населени места извън общинския център;
- В областта съществува относително разнообразие на предоставяните услуги задоволяващи потребности на възрастни хора, лица с увреждания, деца в риск, като се отчита тенденция на увеличаване броя и вида на предоставяните услуги;
- Развитието на социалните услуги е концентрирано предимно в областния център и община Сливен, като недостатъчно обхванати са останалите общини в областта, особено по отношение услуги в общността и услуги от резидентен тип;
- Наличието на значителни като капацитет специализирани институции за възрастни хора с увреждания и липсата на развити алтернативни услуги ще създаде значителни затруднения в процеса на реална деинституционализация. Допълнително утежняващ фактор е и профила на потребителите от гледна точка местоживеене преди настаняването;
- Съотношението между специализирани институции и услуги в общността е неравномерно от гледна точка наличен капацитет, като същевременно е ясно очертана липсата на алтернативни на институционалната грижа за възрастни хора с увреждания услуги в общността;
- Все още недостатъчно развити са социалните услуги насочени към превенция на риска от социално изключване, като доколкото са налични те функционират в областния център и отчасти в община Сливен;
- Наличието на резидентни услуги за деца и младежи и същевременната липса на достатъчно добре развита мрежа от подкрепящи услуги създава предпоставки за недостатъчно ниво на гарантиране правата, интересите и потребностите на потребителите;
- Недостатъчно развит е процеса на възлагане управлението на социални услуги на външни доставчици;
- Липсват или са недостатъчно квалифицираните кадри, които могат да се насочат към предоставяне на услуги в малките населени места в общините от областта. В тази връзка е неразвита мрежа от услуги в населени места извън общинските центрове;
- Липсват услуги за специфични общности и групи в неравностойно положение, както и за някой услуги за групи деца и възрастни в риск;
- Липсват алтернативни услуги от типа на Социално предприятие и др.;
- Възможностите за предоставяне на услуги, които не са пряко обвързани с отпускане на финансови средства са все още ограничени поради неприемане от страна на потребителите на тяхната необходимост;

- Изискуемите процедури при предоставяне на услуги срещат съпротиви и неприемане от страна на потенциални потребители от етнически малцинства, което нерядко води до отказ от ползване на услуга, независимо от изведената потребност;
- Недостатъчно интегрирани социално-здравни услуги.

2.8.2. Общи изводи за услугите за деца:

- Услуги в общността за деца са развити предимно в областния център. Недостатъчно развит е мобилният елемент на предоставяните услуги;
- Все още няма достатъчно развит набор от услуги по превенция, които да оказват подкрепа на родители и деца, с акцент в ранна детска възраст, които да подпомагат отглеждането и възпитанието на децата, като същевременно създават реални възможности за подкрепа и на семейството;
- Предвид методическото си структуриране съществуващите услуги повече са фокусирани върху децата и почти не се отнасят към родителите и налични рискови групи в областта;
- Специализираните институции от типа на ДМСГД и ДДЛРГ не предлагат в достатъчна степен организация на живот, близка до семейната среда. В изключително важната ранна възраст децата престояват в институция, като рядко се стига до реинтеграция в биологичното семейство;
- Все още на областно ниво Приемната грижа е недостатъчно добре развита, особено по отношение настаняване в приемно семейство на новородени и деца в ранна възраст, както и по отношение други рискови групи, като деца в конфликт със закона и др.;
- Съществува риск броят на деца (от 0 до 3 години), настанени в специализирана институция да се запази, тъй като липсват достатъчно услуги, които да предотвратяват ранното настаняване на деца в институция;
- Необходим е целенасочен процес на планиране и разкриване на услуги насочени към превенция на изоставянето и настаняване в ДМСГД от една страна, а от друга- услуги алтернативни на институционалната грижа и имащи капацитет да посрещнат нуждите на деца, понастоящем пребиваващи в ДМСГД;
- Недостатъчно развити са услуги насочени към групи деца- застрашени от отпадане от училище; деца с проблемно поведение или в конфликт със закона, деца жертва на насилие и др.;
- Услугите за деца с увреждания са развити предимно в областния център, като недостатъчно обхванати остават децата с увреждания в останалите населени места и другите общини в областта. Наличните социални услуги са с недостатъчен капацитет;
- Недостатъчно развити са услугите за деца базирани в компактни етнически общности;
- Недостатъчни са възможностите за развиване и прилагане на интегрирани мерки и услуги по отношение на деца и техните семейства.

2.8.3. Изводи за услугите за възрастни и стари хора:

- Персоналът на услугите за възрастни с увреждания е недостатъчен и се нуждае от системна подкрепа по отношение на методическа подкрепа, обучение и супервизия;
- Най-развитата услуга в общността за стари хора е Домашният социален патронаж, който е необходимо да разширява капацитета си във всички общини на областта, вкл. и чрез търсене на възможности за допълнително финансиране;

- В общините на областта услугите, свързани с оказване на подкрепа на възрастни хора, самотноживеещи и възрастни хора с увреждания са недостатъчни в населените места, особено в малките населени места отдалечени от общинските центрове. Необходими са целенасочени местни политики за реализиране на възможности за финансиране различни по вид дейности и услуги като домашни помощници, лични асистенти и др.;
- Необходим е целенасочен процес на развиване и предоставяне на услуги от интегриран тип, от вида на Социално предприятие и др., които от една страна създават възможности за заетост на уязвими групи, като същевременно предоставят услуги за други определени рискови групи. Този процес е особено актуален по отношение на населени места извън общинските центрове;
- Персоналът на съществуващите социални услуги от институционален тип и в общността се нуждае от обучения и супервизии, системна подкрепа за развитие капацитета на услугите и процеса на директна работа с клиенти;
- В преобладаващата част от населените места в областта работят читалища и пенсионерски клубове, които изпълняват и социални функции, близки до услугата Дневен център за възрастни хора. Съществуващата материална база и ресурси биха могла да се използва при реализиране на интегрирани проекти насочени към подкрепа уязвими групи в съответното населено място;
- Съществуващите специализираните институции за възрастни, независимо от профила си, по същество са домове за стари хора. Налице е значителен брой чакащи за настаняване, за които липсват съответните алтернативни социални услуги от резидентен тип;
- Недостатъчно развита е мрежата от услуги резидентен тип за възрастни, особено предвид планирани процеси по деинституционализация на институциите за възрастни хора с увреждания.

2.9. Препоръки

Общи препоръки към Областната стратегия за развитие на социалните услуги:

- Приоритетно направление в развитието на социалните услуги трябва да стане устойчив процес на деинституционализация, както по отношение услуги за деца, така и за възрастни с увреждания, като се търсят възможности за развитие на максимално широк спектър от услуги, вкл. и такива насочени към семействата в риск с цел превенция на изоставянето от една страна и реинтеграция от друга;
- Необходимо е да се развият разнообразни услуги за деца в общността, вкл. и подкрепящи съществуващите услуги от резидентен тип, които да подпомогнат процеса на деинституционализация и развитието на деца в ситуация на изоставяне и отглеждани в ДМСГД;
- Приоритетна необходимост е развитието на мерки за превенция и услуги за подкрепа на семействата в риск, за да се намали рискът от трайна институционализация на деца, настанени в институция поради бедност, безработица, лоши битови условия на семействата или липса на достъпни услуги;
- Необходимо е да се реализира устойчив процес на планиране и разкриване на нови социални услуги в общността и от резидентен тип, както за деца, така и за възрастни от различни рискови групи в по-малките общини от областта;

- Във всички общини от областта е необходимо е да се развиват услуги, свързани с целевата група на застрашените от отпадане от образователната система, както и на децата с проблемно поведение;
- Необходимо е да се планират мерки за преодоляване на липсата на персонал и/или неговата недостатъчна квалификация, без което е трудно осъществимо развитието на необходимите социални услуги в малките населени места, както и разкриването на нови в общините като цяло;
- Необходимо е изграждането на работещи механизми на междусекторно партньорство между институциите за използване на техните ресурси в подкрепа на семействата при преодоляване на бедността и социалната изолация;
- Необходимо е реализиране на процес на подпомагане развитието на капацитета на неправителствения сектор за участие в разработването и прилагането на местни политики, чрез подобрено партньорство с местните (общински) власти в процеса на планиране на социални услуги, както и включване в доставянето им. В тази връзка е необходимо практическо прилагане и на съществуващите възможности по линия на публично- частните партньорства;
- Разнообразяване на мрежата от социални услуги и развиване на нови, интегрирани и алтернативни услуги, които да съответстват на спецификата на потребностите на рисковите групи в областта и да предоставят подкрепа за семейства и отделни общности като цяло;.
- Проучване на потребностите и планиране на социални услуги насочени към хора в пенсионна възраст, които по различни причини нямат пенсия.
- Проучване на случаи на жертви на насилие и планиране и разкриване на адекватни услуги за превенция, закрила и последваща подкрепа.
- Повишаване информираността на обществеността по отношение предоставяните социални услуги на територията на областта.
- Необходима е по-добра координация на дейностите, свързани с развитие и предоставяне на социални услуги. Създаване на интернет портал на областно ниво с информация за услугите и осъществяваните дейности.

Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги

3. Визия, приоритети, цели

3.1 Визия

Осигуряване на по-добро качество на живот и грижа за специфични общности, групи и индивиди в риск в област Сливен, чрез достъпна социална защита, качествени социални услуги, равен достъп и възможности, пълноценно и активно участие във всички области на обществения живот.

3.2 Ценности и принципи

Социалната работа насърчава социалната промяна, разрешаването на проблеми на човешките взаимоотношения и развитието на способностите на хората с цел подпомагане на благоденствието. Тя има за цел осигуряването на възможност на всички хора да развият пълния си потенциал, да обогатят живота си. Насочена е към разрешаване на проблеми и постигане на промяна, удовлетворяване на човешките нужди и развитие на човешкия потенциал, намаляване на бедността и освобождаване на уязвимите и потиснатите хора с цел насърчаване на социалното включване.

Нейните ценности се основават на уважение към равенството, значимостта и достойнството на всички хора.

При планирането и предоставянето на социални услуги Областната стратегия следва основните човешки права, утвърдени в международните документи и конвенции за защита на правата на човека и основните свободи, и за правата на детето и утвърждава следните **ценности**, споделени от всички заинтересовани страни в област Сливен:

- Толерантност към всички социални групи;
- Зачитане на човешките права и съответствие на социалните услуги с международно признатите права на човека и права на детето;
- Водещи интереси на детето и на потребителите при планиране и предоставяне на социални услуги;
- Повишаване качеството на живот на децата, семействата, уязвимите общности и индивиди;
- Зачитане на равнопоставеността на половете при планирането и достъпа до социални услуги.

Всички страни, ангажирани с разработването на Областната стратегия, се обединиха около следните **принципи и подходи**, които ще бъдат следвани при изпълнението на планираните дейности и мерки:

- Социални услуги, съответстващи на нуждите и потребностите на групите в риск; осигуряване на достатъчен набор от социални услуги;
- Осигуряване на равен достъп до услуги за всички рискови групи и уязвими общности, живеещи на територията на областта;
- Повишаване качеството на социалните услуги;
- Насърчаване на услугите в общността;
- Ефективност и ефикасност на социалните услуги и партньорствата;
- Иновативност и гъвкавост при определянето на съдържанието на планираните услуги и мерки;
- Изграждане на мрежа от партньорства на местно ниво, с участието на всички заинтересовани страни;

- Осигуряване на подкрепа на персонала за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие с новите изисквания и стандарти;
- Независим живот в семейна среда или в среда близка до нея;
- Законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България.

3.3 Направления на областната стратегия

3.3.1 Направления

Обсега на действие на Стратегията е насочен в 3 направления, като изпълнението на заложените в тези направления цели и дейности, ще допринесе за постигане на определената във визията желана промяна в социалната среда и бъдещо развитие на социалните услуги.

Направленията са определени на база идентифицираните социални проблеми в областта и потребностите на рисковите групи.

Направленията са свързани със съдържанието на социалните услуги и са насочени към:

- Уязвими деца и техните семейства;
- Лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение;
- Стари хора.

Направление 1: Уязвими деца и техните семейства

Приоритетите в това направление са с цел осигуряване на условия за ефективно упражняване на правата и подобряване качеството на живот на децата, като условие за свободното и пълноценното им личностно развитие. В стратегията са включени: социални услуги за превенция на изоставянето и подкрепа развитието на уязвими деца и техните семейства; услуги, развиващи алтернативната семейна грижа; разширяване спектъра от дейности и социални услуги за развитие на децата с увреждания; трансформиране и закриване на съществуващите специализирани институции за деца в област Сливен и подпомагане социалната интеграция на младежите, напускащи институциите; дейности за превенция и защита на децата от всякакви форми на злоупотреба, насилие, експлоатация и трафик; осигуряване на равен достъп до предучилищна подготовка и училищно образование.

Направление 2: Лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение

Приоритетите в това направление са свързани със социалното включване и интегриране на хората в неравностойно положение чрез осигуряване на условия за достоен и пълноценен живот.

Направление 3: Стари хора

Приоритет в планирането на грижите за стари хора са услугите в общността, които им предоставят подкрепа на място и в домашна среда. Този подход осигурява възможности за старите хора да живеят в своя дом, в позната за тях среда, без да се откъсват от близки и роднини. Цели се да се избегне или поне да се отложи във времето необходимостта от резидентна грижа.

3.3.2 Приоритетни целеви групи

Планираните дейности в Стратегията за развитие на социалните услуги в област Сливен ще обхванат всички рискови групи, изведени при анализа на ситуацията.

Определянето на приоритетни целеви групи в никакъв случай не изключва останалите рискови групи, но задава основния фокус на интервенцията през периода на стратегията. **Целевите групи**, към които са насочени социалните услуги и мерки за социално включване в област Сливен са:

- **Деца, отглеждани извън биологичното семейство**

Децата, отделени от своите семейства, са една от най-уязвимите групи в обществото. Стратегията предвижда комплекс от услуги за извеждане на децата от институциите чрез подкрепа за тяхната реинтеграция в биологичните и разширени семейства, осиновяване, отглеждане в семейна среда на приемни родители или (в краен случай) отглеждане в резидентни услуги, които са близки до семейната среда. За преодоляване на ефектите от институционализацията се предвиждат услуги по рехабилитация и развитие на социални умения.

- **Деца, отглеждани в семейството**

Подкрепата на семействата, а не само на децата в риск, ще създаде условия за задържане на децата в семействата им и за повишаване на качеството на грижа към тях. Вниманието към семействата има своето отражение и върху демографската ситуация в областта. Услугите към семействата целят подкрепа за интегритета на семейството и за развиването на уменията и ресурсите за социална интеграция на семейството като цяло и на индивидуалното развитие на неговите членове.

- **Други групи деца в риск**, включително отпаднали от училище, необхванати от образователната система, жертви на насилие или с проблемно поведение

Отпадането от училище и липсата на образование е един от най-сериозните фактори за попадане в ситуация на множество рискове – бедност, противоправно поведение, насилие, зависимост и др. Стратегията предвижда комплексни интервенции между социалната и образователната сфера, насочени към подобряване на тяхното взаимодействие, развиване на приятелска за децата образователна среда, преодоляване на социалните затруднения за посещаване на училище.

- **Уязвими хора и общности в неравностойно положение**

Ниското образование (включително и неграмотност) и липсата на професионална квалификация поставят тази група в неравностойно положение на пазара на труда и засилват още повече социалната им изолация. Остър е проблемът и с влошения здравен статус и липсата на достъп до здравеопазване. Затова Стратегията поставя акцент върху мерки за интеграция и реинтеграция на тази група в образованието, както и инициативи, насочени към достъп до професионална квалификация, заетост и доходи. Мерки са предвидени и за информиране, консултиране и посредничество за достъп до здравни грижи. Освен това се предвиждат мерки за превенция на рисково и зависимо поведение, насочени към уязвими хора, реинтеграция на лица със зависимости и проблемно поведение като се цели да се приобщят застрашените групи към обществото като цяло.

- **Пълнолетни лица с увреждания**

Хората с увреждания изпитват затруднения в своята социална интеграция поради непригодеността на средата за тях – архитектурна, социална, обществени нагласи, образователна система. Липсата на подкрепа за семействата им води до настаняването на значителен брой хора с увреждания в специализирани институции. Услугите и мерките за тези групи ще целят подкрепа за развитие на техните умения и способности и промяна на средата по посока на създаване на условия за интеграцията им.

- **Стари хора**, включително настанени в специализирани институции и самотно живеещи

Стратегията предвижда подобряване качеството на грижа в институциите за стари хора, така че средата и начина на организация да е близък до домашния и да дава възможност за достоен живот. От друга страна демографските тенденции в областта показват значителен дял на самотни стари хора, голяма част от които живеят в отдалечени населени места. Те изпитват затруднения в своето ежедневно обслужване, достъпа до здравеопазване и участието в социални мрежи. Услугите за самотните стари хора ще включват подкрепа в тяхното ежедневие за задържането им в обичайната им среда и посрещане на основните им нужди.

3.4 Приоритети, цели

3.4.1 Приоритети, общи и специфични цели

Стратегията за развитие на социалните услуги в област Сливен предвижда да осигури достъпни и качествени социални услуги в област Сливен, интеграция на общности и индивиди, пълноценна реализация и грижа за хората от рисковите групи. Във всяко приоритетно направление на Стратегията са набелязани приоритети, общи и специфични цели:

Направление 1: Уязвими деца и техните семейства

Приоритет: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и техните семейства

Обща цел 1: Създаване на условия за реализиране политики за осигуряване на закрила, равен достъп и възможности за развитие и социално включване на уязвими деца и техните семейства

Специфична цел 1.1: Разширяване на мрежата от социални услуги за подкрепа, предоставяне на добра грижа, социална интеграция и индивидуално развитие на уязвими деца и техните семейства;

Специфична цел 1.2: Създаване на нови социални услуги и увеличаване капацитета на съществуващи услуги, които развиват и подкрепят форми на алтернативна семейна грижа;

Специфична цел 1.3:Осигуряване на условия за развитие на децата с увреждания, отглеждани в семейството чрез разширяване на броя, капацитета и спектъра от дейности на социалните услуги;

Специфична цел 1.4: Осигуряване на подкрепа на уязвими семейства за превенция на рисково поведение и неглижиране на децата;

Специфична цел 1.5: Подобряване на грижата, трансформиране и закриване на съществуващите специализирани институции за деца в област Сливен;

Специфична цел 1.6: Осигуряване на равен достъп до качествена предучилищна подготовка и училищно образование за децата от рискови общности и уязвими групи;

Направление 2: Лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение

Приоритет: Осигуряване на условия за социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение

Обща цел 2: **Развитие на нови социални услуги за социално включване и подобряване качеството на съществуващите услуги за лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение**, чрез:

Специфична цел 2.1: Да се развие алтернативна резидентна грижа от семеен тип за хората с увреждания, настанени в специализирани институции;

Специфична цел 2.2: Да се осигурят условия за достоен и пълноценен живот на хората с увреждания в семейна среда, чрез разкриване на услуги и грижа в общността;

Специфична цел 2.3: Да се създадат условия за интеграция и реинтеграция на уязвими хора и групи от общностите в неравностойно положение, изпаднали в риск.

Специфична цел 2.4. Подобряване на условията на живот и качеството на грижите в съществуващите специализирани институции за хора с увреждания в област Сливен.

Направление 3: Грижа за старите хора

Приоритет: Подобряване качеството на живот и грижа за старите хора

Обща цел 3: Да се подобри качеството на живот на старите хора във всички населени места в областта, като се спазва принципът за независим живот в семейна среда или в среда близка до нея, чрез развитие на широка мрежа от услуги в общността и осигуряване на достъп до качествена резидентна грижа.

Приоритет в планирането на грижите за стари хора са услугите в общността, които им предоставят подкрепа на място и в домашна среда. Този подход осигурява възможности за старите хора да живеят в своя дом, в позната за тях среда, без да се откъсват от близки и роднини. Цели се да се избегне или поне да се отложи във времето необходимостта от резидентна грижа.

Специфична цел 3.1: Развиване на широка мрежа от услуги, предоставяни в домашна среда, с цел осигуряване на спокоен и достоен живот на старите хора;

Специфична цел 3.2: Осигуряване на дневна грижа, заместваща грижа и почасови услуги в общността за стари хора;

Специфична цел 3.3: Да се осигури достъп на старите хора до качествена постоянна грижа в среда, близка до домашната.

3.4.2 Индикатори за постиженията на Стратегията в област Сливен

Индикаторите са характеристика, която може да бъде измерена, за да се оцени изпълнението на заложените цели в Областната стратегия за развитие на социалните услуги, както и резултатите и въздействието от тяхното изпълнение. Описаните по различните приоритетни направления на стратегията индикатори включват количествени и качествени индикатори:

Приоритетно направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и техните семействата

- Предоставена подкрепа на уязвими деца и семейства в област Сливен чрез разкрити Центрове за обществена подкрепа във всички общини на областта и обхващане на 380- 490 деца и семейства средногодишно;

- Осъществена програма за ранно детско развитие във всички общини на областта и обхванати поне 40% от уязвимите семейства и деца;
- Повишен родителски капацитет на 750- 950 уязвими семейства средногодишно;
- Осигурени услуги и условия за навременно идентифициране на риска от изоставяне на деца в ранна възраст в поне 70 % от случаите;
- Намаляване броя на изоставените деца с 20% средногодишно;
- Предоставени услуги и подкрепа за поне 70% от идентифицираните деца- жертви на насилие, експлоатация, трафик.
- Осигурено пълно обхващане на децата (поне 98%) в задължителното предучилищно образование;
- Повишена мотивираност на деца и семейства от уязвими общности за редовно посещение в училище;
- Осъществена мярка за закрила- настаняване при близки или роднини за поне 30% от децата, отделени от биологичното си семейство;
- Утвърдени приемни семейства за поне 125-130 деца в риск;
- Повишено качество на предоставяните услуги и подкрепа на осиновители и осиновени;
- Постигнато обхващане в услуги за ранна диагностика и превенция на поне 80 % от майките/ новородените в риск от изоставяне;
- Осигурен достъп до дневна грижа и услуги за поне 90-100 деца с увреждания средногодишно и намалено с поне 40% настаняване на деца с увреждания извън семейството;
- Предоставени услуги и подкрепа на поне 50% от децата и младежите с рисково поведение;
- Осъществено закриване/трансформиране на съществуващите специализирани институции за деца в областта;
- Изведени в семейна среда на поне 40% от децата в съществуващите специализирани институции в областта;
- Осигурена възможност за алтернативна резидентна грижа за не по-малко от 50 деца и младежи, изведени от специализирани институции за деца, които не могат да бъдат настанени в семейна среда;
- Обхващане на над 60% от посещаващите училище ученици в образователни инициативи, извънкласни и извънучилищни дейности за свободното време;
- Връщане в училище на поне 30 % от децата отпаднали от образователната система;
- Обхващане на поне 70% от децата с увреждания в общините в училище и подходящи форми на включващо образование;
- Обхващане на поне 50 % от семейства с деца от уязвими общности в мрежа от услуги за подкрепа и мотивиране за училищно образование;

Приоритетно направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение

- Подобрени условия за самостоятелен живот в домашна среда на 20% от хората с увреждания – потребители на услугите домашен социален патронаж, домашен помощник, социален и личен асистент;

- Подобрен достъп на хората с увреждания до социална и медицинска рехабилитация чрез мрежа от ЦСРИ в област Сливен;
- Изградени и функциониращи Центрове за развитие на общности в област Сливен, които обхващат 40% от уязвимите общности в дейности за развитие, самопомощ, достъп до здравни, социални услуги и заетост, мотивиране за образование,
- Разширен спектър от услуги за превенция и реинтеграция на рискови групи със зависимости и проблемно поведение;
- Разширен спектър от услуги за подкрепа и преодоляване на последиците при жертви на насилие, трафик, зависимости.

Приоритетно направление 3: Грижа за старите хора

- Предотвратена преждевременна институционализация на минимум 30-40 самотноживеещи стари хора чрез развитите услуги за грижа в домашна среда
- Осигурени услуги, подкрепа и грижи в домашна среда за поне 25% от старите хора в областта с приоритетно обхващане на самотноживеещите в изолирани населени места извън общинските центрове
- Подобрено качество на резидентни услуги в среда близка до домашната за стари хора, които не са в състояние да живеят самостоятелно
- Осигурени качествени резидентни грижи в среда, близка до домашната за още 135 стари хора до края на периода на стратегията

4. Интервенция – социални услуги и мерки

4.1 Направление 1: Уязвими деца и техните семейства

<u>Приоритет:</u> Повишаване качеството на живот на уязвими деца и техните семейства

<u>Обща цел:</u> Създаване на условия за реализиране политики за осигуряване на закрила, равен достъп и възможности за развитие и социално включване на уязвими деца и техните семейства чрез:

<u>Специфична цел 1.1.Разширяване на мрежата от социални услуги за подкрепа, предоставяне на добра грижа, социална интеграция и индивидуално развитие на уязвими деца и техните семейства.</u>

<u>Мярка 1.1.1</u>. Предоставяне на подкрепа на уязвими деца и семейства в област Сливен чрез развиване на мрежа от Центрове за обществена подкрепа в област Сливен.

Областната стратегия предвижда утвърждаване на дейностите във вече съществуващия Център за обществена подкрепа /ЦОП/ в община Сливен и създаване на нови ЦОП в общините Нова Загора, Котел и Твърдица.

Преките дейности на ЦОП включват разнообразни услуги за превенция на изоставянето на деца на ранна и по-късна възраст, както и за тяхната реинтеграция, превенция на отклоняващото се поведение, насилието. Предоставят се и семейно консултиране и подкрепа; консултиране и информиране за проблеми, свързани с развитието на децата от съответната възраст; индивидуални и фамилни консултации в случаи на кризи в семейството; превенция на рисково и асоциално поведение на деца и младежи; семейно планиране, подготовка за родителстване; работа на ниво родилен дом;

психологическо консултиране; обучения в умения за самостоятелен живот, превантивни програми на ниво училище, информационни кампании; оценяване, обучение, наемане и подкрепа на приемни родители, подготовка и подкрепа на осиновители.

Подкрепата за уязвими деца и семейства се осъществява не само в сградата на ЦОП, но и в дома и общността. Същевременно Центровете за обществена подкрепа трябва да развиват и мобилен компонент, с който се осигурява възможност за посещения в дома на семейства в риск, живеещи в изолирани населени места извън общинските центрове. В съществуващия ЦОП гр. Сливен, както и в новите в Котел и Твърдица ще работи и Център „Спешен прием" на деца жертви на насилие и неглижиране в семейството си, както и на техните родители. Ползвателите на ЦОП ще бъдат насочвани от Дирекция „Социално подпомагане" Сливен/Отдел „Закрила на детето" и други свързани структури- медицински професионалисти и лечебни заведения, детски градини и училища, структури от системата на борба с противообществените прояви, общински администрации и др. Същевременно ЦОП могат да развиват и процес на предоставяне на услугата на доброволни клиенти.

Дейност 1.1.1.1.Продължаване и разширяване на дейността на ЦОП в гр. Сливен с настоящ капацитет 64

ЦОП Сливен предоставя услуги и за потребители живущи в община Твърдица, предвид териториалния обхват на отдел „Закрила на детето" в Дирекция „Социално подпомагане" Сливен.

Центърът за обществена подкрепа в гр. Сливен ще продължи да предоставя всички услуги, както и да осигурява спешния прием на деца в криза. Същевременно той ще изпълнява ролята и на ресурсен център за новия ЦОП, както и за други услуги в областта, особено в сферата на приемна грижа и осиновяване. Центърът ще продължи процеса на изнасяне на своите услуги близо до най-уязвимите семейства и деца и да развива съвместните си дейности с другите структури и институции, базирани в гр. Сливен. Същевременно, на база потребностите ЦОП Сливен ще увеличи планирано капацитета си на 80 към 2017 година.

Дейност 1.1.1.2.Разкриване на нов Център за обществена подкрепа в община Нова Загора. Планираната услуга ще се разкрие в гр. Нова Загора и ще обслужва потребители от общината. Като цяло ЦОП гр. Нова Загора ще извършва следните услуги: Превенция на изоставянето, превенция на насилието и от отпадане от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, обучение в придобиване на умения за самостоятелен живот и социална интеграция на деца от институции, консултиране и подкрепа на семейства в риск, оценяване и обучение на бъдещи осиновители, консултиране и подкрепа на деца с девиантно поведение. С цел предоставяне на услугата и на деца и техните семейства, които живеят в отдалечени от общинския център населени места се планира формиране на мобилни екипи. Предприети са действия за разкриване на ЦОП в гр. Нова Загора с финансиране от УНИЦЕФ по проект „Подкрепа за деца в конфликт със закона, деца в риск и техните семейства". Планирано е разкриването му през 2016 г. с капацитет на услугата 55 потребители.

Дейност 1.1.1.3.Разкриване на Център за обществена подкрепа в община Котел.

Планираната услуга ще се разкрие в гр. Котел и ще обслужва потребители от общината. Като цяло ЦОП гр. Котел ще предоставя следните услуги: приемна грижа, услуги в общността за рискови семейства с деца, услуги за деца жертва на насилие и други от идентифицираните целеви групи, реинтеграция и превенция на изоставянето. В зависимост от потребностите ЦОП Котел ще развива услуги за деца настанени при близки роднини, деца с увреждания, деца отпаднали от училище, деца с проблемно поведение,непълнолетни майки, родили - деца.

В рамките на ЦОП ще се предоставя и услугата Център „Спешен прием" за деца жертва на насилие и неглижиране, като им се осигурят подслон, сигурност, консултиране и социална подкрепа. За разкриването на ЦОП гр.

В Котел ще се търсят възможности за финансиране по оперативни програми и други източници.

Планираният капацитет на услугата ЦОП е 30 и 4 за „Спешен прием".

Дейност 1.1.1.4.Разкриване на Център за обществена подкрепа в община Твърдица.

Планираната услуга ще се разкрие в гр. Твърдица и ще обслужва потребители от общината. Като цяло ЦОП гр. Твърдица ще предоставя услуги за следните целеви групи - Деца изоставяни на ниво родилен дом; деца настанени в специализирани институции; деца настанени при близки и роднини; деца с увреждания; деца отглеждани в семейства в риск; деца отпаднали от училище; деца жертви на насилие; деца с проблемно поведение, като им се предоставят услуги в общността за рискови семейства с деца; услуги за деца жертви на насилие и други за идентифицираните целеви групи; реинтеграция и превенция на изоставянето.

За разкриването на ЦОП гр. Твърдица ще се търсят възможности за финансиране по оперативни програми и други източници. Планирано е разкриване на услугата през 2017 г. с капацитет 45 потребители.

Мярка 1.1.2 Осъществяване на комплексна програма за ранно детско развитие в област Сливен с обхват на поне 40% от уязвимите семейства и деца.

По тази мярка на територията на областта се осъществяват дейности за насърчаване развитието на деца 0-7 години. Фокусът на дейностите е насочен към развиване и подобряване на уменията за родителстване на родители с малки деца, стимулиране на развитието на децата в тази възраст, включване в предучилищна подготовка и училищно образование. Дейностите ще включват партньорство между социален, образователен и здравен сектор.

Дейност 1.1.2.1. Превенция на нежелана и ранна бременност. Откриване на Семейно – консултативни центрове, базирани в гр. Сливен и гр. Твърдица. Семейно – консултативните центрове ще предлагат: семейно консултиране, семейно планиране и превенция на нежелана бременност, ранна интервенция при деца с увреждания. Насочване на бременни жени в риск към системата на здравеопазване за консултация и подкрепа, повишават здравната грамотност в рисковите общности.

Развиването на услугата пряко ще допринесе и за превенция на нежелана бременност, както и за намаляване риска от изоставяне и институционализация на новородени деца.

Откриването на услугите в гр. Сливен и гр. Твърдица се предвижда за 2017 год.

ЦОП и Здравните медиатори, лични лекари и лекари специалисти от доболнична подкрепят процеса на превенция на ранна и нежелана бременност. Част от дейността на Център майчино и детско здраве в гр. Сливен и изнесени работни места в областта е насочена към семейното консултиране.

Общностният център в гр. Сливен предлага услуги „Семейно консултиране и подкрепа на родители на деца от 3 до 7 г. с капацитет 200 потребители, и „Семейно консултиране" с капацитет 300 потребители. Услугите предлагани в центъра /индивидуални и групови консултации/ пряко влияят върху планиране на раждаемостта и превенция на ранната и нежелана бременност.

Дейност 1.1.2.2. Развиване на умения за родителстване и пренатална[3] подкрепа. Дейността предвижда съвместна работа на ЦОП,Общностния център в гр. Сливен, Семейно-консултативните центрове, здравни медиатори, лични лекари, лекари специалисти от доболнична, болнична и спешна помощ, Център за ранна интервенция в гр. Сливен и Център майчино и детско здраве. Фокусът на дейностите е насочен към: подкрепа, информиране и консултиране за необходимостта от ранна регистрация на бременността; включване на социален работник при проследяване на бременността (на здравословното състояние на бременната и на социалната среда) при всички регистрирани случаи; установяване на възможни рискове за детето- от здравословен и/или социален характер и стартиране на социална работа при установен риск от раждане на дете с увреждане или риск от изоставяне; приоритетно подпомагане на бременната жена-съвместна работа на ЦОП; дирекции „Социално подпомагане", НПО и др.; училище за бъдещи родители- работа с бъдещите родители за информиране и консултиране по въпроси, свързани с пренаталното развитие; процеса на раждане и след родилния период; подкрепа за посрещане на детето- във физически и емоционален план; след родилна рехабилитация.

Дейността предвижда и продължаване работата на създадения Център за майчино и детско здраве. Центърът осъществява здравно-информационни, здравно-обучителни, здравно-консултативни, координиращи и насочващи услуги за бременни, родилките и децата до 3 г. в област Сливен, с цел подобряване на извънболничното обслужване на тези групи.

Дейност 1.1.2.3. Осигуряване на среда, подкрепяща връзката между майката и бебето в родилните отделения в Сливен и Нова Загора, в т.ч. и частните клиники. Тази дейност изисква съвместна работа на общински болници, общински власти, РЦЗ, частни специализирани клиники, ЦОП в общините, Общностен център, Семейно консултативния център в гр. Сливен, насочена към реализиране на възможности за настаняване на дете в риск от изоставяне заедно със своята майка веднага след раждането / с изключение на случаите на значими здравословни проблеми/; застъпничество от страна на ангажираните институции за подкрепа на връзката "майка-бебе"; търсене на възможност за престой на майката в лечебно заведение при хоспитализиране на бебе в риск от изоставяне.

Дейност 1.1.2.4. Осигуряване на здравни грижи. Тази дейност ще бъде осъществявана съвместно от ЦОП в общините, общински администрации, здравни медиатори, НПО, детски заведения, лични лекари, Общностен център и ще включва: проследяване развитието на детето /с висока интензивност през първата година/; информиране и консултиране по въпроси, свързани с развитието на детето; информиране и консултиране по въпроси, свързани с нуждите на детето и умения за разпознаването им; извършване на редовни имунизации. Съвместна работа със здравните медиатори за обхващане на деца от етническите общности в неравностойно положение.

Дейност 1.1.2.5. Услуги в подкрепа на родителската грижа за деца до 6 години. Предоставят се от ЦОП в общините, Общностен център за деца в Сливен, Център майчино и детско здраве, общински администрации, лечебни заведения, образователни институции, дирекции "Социално подпомагане, "Център за работа с деца" гр. Котел.

Фокусът на услугите е насочен към организиране на почасови услуги за деца, където няма възможност за достъп на децата до масови детски градини и/или осигуряване на възможност за посещаване на детско заведение в близко населено място чрез транспорт

[3]преди раждането – възникващ, извършващ се преди раждането

или заплащане на такса; предоставяне на краткосрочно натурално подпомагане за уязвими семейства с деца до 3 години в случаи на тежки социални проблеми; обхващане в детски ясли и градини. Чрез мобилни екипи на ЦОП, Общностен център за деца и други ще се насърчава записването на децата в ясли и детски градини.

Мярка 1.1.3. Създаване на условия за ефективна превенция на изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции чрез услуги за подкрепа на биологичното семейство.

Фокусът на дейностите е насочен към „затваряне на входа" към специализираните институции (СИ) и превенция на отделянето на децата от семейството. На ниво родилен дом успешното предотвратяване на изоставянето зависи от ранната навременна намеса и продължителността на социалната работа с бъдещата майка или родилката, с нейното семейство и близко обкръжение. Предотвратяване изоставянето на деца на по-голяма възраст следва да включва комплексни програми за семейна подкрепа- социална, достъп до образование, здравни грижи, жилищна политика, заетост и др.

Дейност 1.1.3.1. Ранна превенция на изоставянето и задържане на новородени деца в биологичното семейство. Подкрепа дейността на Център за ранна интервенция, в рамките на Общностен център Сливен.

Общностният център гр. Сливен предлага услуги за деца и семейства с цел превенция на изоставянето на новородени деца, както и подкрепа за родителите за формиране у тях на подходящи умения за отглеждане на детето.

Предлаганата услуга"Ранна интервенция на увреждането" е насочена и към предотвратяване на изоставянето или институционализирането на деца с увреждане чрез подпомагане на родителите.

Общностният център реализира дейности както самостоятелно така и съвместно с НПО, ЦОП, здравни медиатори, общински администрации, лечебни заведения и др. Центърът за ранна интервенция, както и други услуги в рамките на Общностен център ще продължат да функционират чрез проектно финансиране за следващ тригодишен период.

В рамките на дейността следва да се реализират и съвместни инициативи на лечебни заведения, ЦОП в общините, Център майчино и детско здраве, РЦЗ, общински администрации, Дирекции „Социално подпомагане"/ОЗД и др. насочени към информиране и консултиране на родилки; предотвратяване на случаите на скрито осиновяване, включване на проучване в административните процедури при припознаване на дете на ниво родилно отделение; предоставяне на информация за последиците от институционалното отглеждане на деца, особено в първите 6 месеца от раждането. Провеждане на информационни кампании и обучения.

В рамките на дейността ще продължи функционирането и на Звено „Майка и бебе" в община Сливен с настоящ капацитет 8. Услугата е пряко насочена към предотвратяване изоставянето на деца, стимулиране връзката дете- родител и изграждане родителски капацитет.

Дейност 1.1.3.2.Подкрепа за развитието на социалните ресурси на уязвими семейства.

Дейността ще бъде осъществявана съвместно от ЦОП и други услуги, ДСП, бюра по труда, образователни структури, медицински професионалисти и лечебни заведения, общински администрации и др., като включват- информиране и консултиране за наличните форми на социално подпомагане и подкрепа, достъп до административни услуги; подкрепа и придружаване за достъп до административни и други услуги за социална подкрепа; подкрепа за достъп до услуги по професионално ориентиране,

квалификация и преквалификация, активни мерки на пазара на труда и заетост; подкрепа за достъп до здравни грижи – издирване, подкрепа и консултиране за здравно осигуряване и налични здравни грижи; осигуряване на спешно настаняване на деца и семейства в криза в Център „Спешен прием" към ЦОП- Сливен и Котел; семейно консултиране и подкрепа на семействата за преодоляване на семейни кризи и взаимоотношения в семействата, което ще се осъществява от ЦОП в общините Сливен, Нова Загора, Котел, Твърдица.

Дейност 1.1.3.3**.** Изграждане на работещо сътрудничество и обмен на информация между системата на здравеопазването и социалните услуги /ЦОП и новоразкрити/ за пренатална диагностика, ранна регистрация на бременността и ранно установяване на риска от увреждане; предоставяне на психологически консултации и подкрепа на родителите преди и непосредствено след раждане на дете с увреждания.

Мярка 1.1.4. Реализиране в област Сливен на програми за превенция и защита на децата от всякакви форми на злоупотреба, насилие, експлоатация и трафик.

Дейностите са насочени към създаване на система от мерки за превенция на насилието над деца; намаляване на агресивното поведение и отношения сред децата и предприемане на актове на насилие от страна на деца. Дейностите са насочени и към създаване на чувствителност сред населението и ангажираните професионалисти за причините и формите на насилие, както и за симптомите за извършено насилие.

Като цяло дейностите се осъществяват от ЦОП, ЦРДУ, Дирекции „Социално подпомагане"/Отдели „ЗД" в ДСП, МКБППМН, НПО, органите на МВР и пробационните служби, лечебни заведения, образователни институции и др.

През 2018 г. е планирано създаването на Кризисен център за деца жертви на насилие и техните семейства, с капацитет 20. дейностите на Центъра ще бъдат пряко насочени към справяне с последиците и превенция на насилието на деца. Планира се функциониране на център на областно ниво.

Дейност 1.1.4.1. Образователни програми и кампании във всички детски градини и училища, както и в рамките на ЦОП и ЦРДУ, насочени към превенция на агресивно поведение сред деца, развиване на познание за насилието и неговите симптоми и умения за защита от насилие: провеждане на лекции и дискусии в часа на класа; организиране на хепънинги, между училищни прояви и инициативи на общинско и областно ниво.

Програмите и кампаниите ще бъдат осъществявани от детските градини, училищата, ЦОП, ЦРДУ, МКБППМН, органите на МВР, като се използват материали, разработени от ДАЗД, НПО и други организации.

Дейност 1.1.4.2.Обучение на професионалисти от всички общини в областта за разпознаване и сигнализиране за случаи на насилие.

Обучението ще включва различните форми на неглижиране, насилие, злоупотреба и трафик, детски труд и неговите последици върху децата и симптомите, с които се проявяват. Обучението ще бъде организирано от Регионалния ресурсен център за развитие на човешките ресурси в област Сливен, както и по собствени програми на различните организации. В него ще бъдат включени социални работници, полицаи, възпитатели в детски заведения, учители, служители в общинските администрации, лекари и медицински персонал.

Дейност 1.1.4.3.Обществени кампании за предотвратяване на насилието и други форми на злоупотреба и експлоатация.

Програмите и кампаниите ще бъдат осъществявани от ЦОП, ЦРДУ, общинските администрации, МКБППМН, органите на МВР, НПО. Темите ще включват различните

форми на насилие (физическо, сексуално и психологическо), злоупотреба, експлоатация, тежки форми на детски труд, неглижиране. Те ще са насочени към деца, родители, професионалисти и широката общественост. Програмите ще използват материали, разработени от ДАЗД, УНИЦЕФ, НПО и други организации.

Дейност 1.1.4.4.Преодоляване на последиците от преживяното насилие за деца, жертви на насилие и/или трафик.

Услугите за реализация на дейността ще се предоставят от Център „Спешен прием" към ЦОП в Сливен и Котел, Мултицисциплинарни екипи на местно ниво по общини, като включват: предоставяне на консултиране и рехабилитация в ЦОП; предоставяне на краткосрочен подслон за деца- в Спешен прием към ЦОП Сливен.

В рамките на дейността е планирано разкриване на Кризисен център и консултативен център към него за жертви на насилие функциониращ на между общинско или на областно ниво / Сливен/, който ще предоставя краткосрочен подслон за жени и деца жертви на насилие. Кризисният център ще предоставя подслон, кризисна интервенция, психологическа подкрепа, юридическо и социално консултиране и информиране.

Дейност 1.1.4.5.Превенция на безнадзорността и тежките форми на детски труд и подкрепа за реинтеграция на децата на улицата. В рамките на дейността ще се реализира:

Работа с уязвими семейства и деца от ЦОП Сливен, Нова Загора, Котел и Твърдица и ЦРДУ Сливен за подобряване на взаимоотношенията в семействата, развиване на социалните им ресурси, съдействие за решаване на битови и жилищни проблеми;

Подкрепа за включване в образователната система и преодоляване на последиците от престоя на улицата на деца се осъществява в Център за работа с деца на улицата /ЦРДУ/, който работи под наименование „Център за интензивна социално възпитателна подкрепа" – Сливен, с дофинансиране от УНИЦЕФ, и е с капацитет 32 деца. Центърът предоставя комплекс от социални услуги, свързани с превенция на попадането на деца на улицата и отпадане от училище, социална рехабилитация и интеграция на деца, живеещи трайно или частично на улицата, семейно консултиране и подкрепа, като организира индивидуална и групова работа. Услугите на ЦРДУ са насочени и към деца, за които има риск да попаднат на улицата, както и деца в риск от отпадане от училище.

В рамките на дейността ще бъде създаден с финансиране от УНИЦЕФ специализиран ЦРДУ в община Котел като услуга за деца в риск, деца в конфликт със закона и техните семейства. Като част от дейностите на ЦРДУ Котел, е разкрита образователна услуга за деца на 2-4 г. възраст. от уязвими и маргинализирани семейства с цел превенция на незаписването и ранното отпадане от училище.

Дейности 1.1.4.6. Подобряване на възможностите за реакция в случаите на насилие над деца.

Дейността ще се реализира от ЦОП, ЦРДУ, ОЗД, органи на МВР на местно ниво, МКБППМН, сформирани екипи на ниво община за реализация на Координационния механизъм и ще се изразява в: Утвърждаване на местно ниво на практиките и механизмите за действие регламентирани в Координационния механизъм; Изпълнение на полицейска закрила и предоставяне на специализирана подкрепа- в Спешен прием към ЦОП Сливен и Котел, както и в Кризисните центрове. Функционира специализирано помещение за изслушване на деца, жертви и свидетели на престъпления.

Мярка 1.1.5. Включване на поне 90% от децата в предучилищна възраст в детска градина и на всички деца в задължителна училищна възраст в подходяща форма на образование.

В посочените по- горе мерки и дейности са описани услуги за подкрепа на уязвими семейства, като се очаква планираните интервенции да имат ефект и върху включването на децата в предучилищна и задължителна училищна възраст в съответна форма на подготовка и образование. В настоящата мярка са включени допълнителни и пряко насочени към реализация на мярката дейности.

Планираните инициативи и дейности се изпълняват съвместно от училища, РИО, общински администрации, детски заведения, Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности (РЦПИОВДУСОП)[4], ЦОП и ЦРДУ в синхрон с националните приоритети за осигуряване на равен достъп до образование и развитие на интегрирано и включващо образование.

Предвижда се и създаване на междусекторна услуга Център за развитие на общности в гр. Нова Загора и гр. Твърдица, която във фокуса си включва и услуги за подкрепа обхващането на деца от малцинствени общности в системата на образованието, както и работа с техните родители за повишаване мотивацията за училищна подготовка на децата. При детайлизиране на потребностите и оценка на съществуващите ресурси дейностите на Общностен център за деца в гр. Сливен предоставя услугите „Индивидуална педагогическа подкрепа за деца с увреждания" с капацитет 20 деца и „Допълнителна подготовка за равен старт в училище с капацитет 30 деца.

Дейност 1.1.5.1. Общински политики и мерки за осигуряване на правото на децата на достъп до образователни услуги и превенция на отпадането от училище - изпълнявани съвместно с училищата, РИО, НПО с фокус върху целенасочени дейности за подобряване привлекателността на училището и мерки за превенция на отпадането в рамките на училищния процес; пълно обхващане на децата в предучилищна подготовка-задължителен подготвителен клас и осигуряване на програми за социализиране и усвояване на български език от децата-билингви от етнически общности в неравностойно положение в детските градини и начален курс в училищата с подкрепата на помощник на учителя. Провеждане на кампании за обхващане на децата в подготвителен клас/група и осъществяване на постоянно наблюдение върху нивото на посещаемост; Организиране на групи за подготовка за постъпване в училище за деца, които не владеят български език в ЦОП и ЦРДУ; Включване на децата и младежите в живота на училището, в т.ч. и при вземане на решения, отнасящи се до децата; Промяна на практиката на преподаване към включване на интерактивни методи в училище.

Дейност 1.1.5.2. Подкрепа за развитие на хора в неравностойно положение чрез директна работа в общността и посредничество за социалната им интеграция и достъп до образование. В гр. Сливен функционира Общностен център за деца и семейства, който предоставя седем услуги за деца насочени към социалната им интеграция, като две от тях са фокусирани върху подготовката и равния старт в училище и индивидуална педагогическа подкрепа на деца с увреждания. Планирано е разкриване на Центрове за развитие на общности в гр. Нова Загора и гр. Твърдица. По Проект е разкрит ЦСРИ в гр. Котел. Дейността е насочена към директна работа със семейството за записване на детето в детска градина и редовно посещение, подкрепа на учителите при работа с децата;

[4] Закон за предучилищното и училищно образование: „§ 21. (1) С влизането в сила на закона ресурсните центрове за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности със заповед на министъра на образованието и науката се преобразуват в регионални центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование по чл. 50, ал. 3 за осъществяване на дейностите по чл. 50, ал. 1, т. 2, 3 и 5."

Подкрепа за образование на деца в изолирани ромски квартали чрез директна работа със семейството за повишаване на ангажираността към образованието на децата и мотивиране децата и семейството за редовно посещение в училище; Осигуряване на специализиран транспорт за деца в зависимост от възрастта им до детски градини и училища с акцент върху малките населени места; Подкрепа за продължаване на образованието на деца и младежи, отпаднали от училище; Издирване на деца отпаднали от училище и подпомагане училището при реинтеграция в образователната система, при изпълнение на индивидуален план за обучение на детето или при плана за наваксване на образователни пропуски.

Дейностите се реализират съвместно с ЦОП, ЦРДУ, НПО, Общностен център, училища и други институции.

Мярка 1.1.6. ***/Нова – протокол № 23/07.09.2016 г. на Областния съвет за развитие на област Сливен/*** **Разкриване на Център за социална рехабилитация и интеграция за деца и младежи в гр.Шивачево с капацитет 15 места.**

Услугата ще предоставя здравни грижи, рехабилитация и интеграция на децата и младежи. Ще осигурява подкрепа на техните родители и близки чрез индивидуални и групови консултации (социални, здравни, правни, психологически) и обучение на родителите, семействата и близките за подобряване на уменията им за грижа.

Специфична цел 1.2.: Създаване на нови социални услуги и увеличаване капацитета на съществуващи услуги, които развиват и подкрепят форми на алтернативна семейна грижа.

Мярка 1.2.1. Предоставяне на подкрепа на роднини и близки, при които са настанени изоставени и неглижирани деца, лишени от родителска грижа.

Настаняването при близки или роднини и осиновяването осигуряват устойчива семейна грижа за детето и трайно решаване на проблема за бъдещето на изоставените деца. Мярката включва съвместни дейности на ЦОП и ОЗД за настаняване в семейства на близки и роднини на деца от специализирани институции и деца в риск от изоставяне.

Дейност 1.2.1.1. Подкрепа за семействата на роднини или близки, които отглеждат деца като мярка за закрила. Предоставя се от планираните ЦОП в общините и включва: Подкрепа на роднини или близки при поемане на грижата за новородени и по-големи изоставени или в риск от изоставяне от биологичните си родители деца; Предоставяне на натурално подпомагане в случаи на тежки социални проблеми; Мобилизиране ресурсите на разширеното семейство в подкрепа на детето и възрастните поели грижата за него; Оказване на продължаваща подкрепа.

Мярка 1.2.2. Развитие на Приемната грижа в област Сливен

Мярката включва развиване на приемна грижа в рамките на ЦОП и в общините. Община Сливен и община Нова Загора предоставят услугата по национален проект, чрез който кметовете на общини са доставчици на услугата „Приемна грижа”, а чрез сформираните екипи по приемна грижа в двете общини се предоставят услуги свързани с популяризиране, подбор, оценка, обучение, подкрепа при отглеждане на дете от приемни родители. Стартирал е процес на продължаване предоставянето на социалната услуга чрез ново проектно финансиране по ОП „РЧР” за нов тригодишен период, като двете общини запазват статута и ангажиментите си по отношение предоставянето на услугата. Понастоящем приемната грижа все още не е държавно-делегирана дейност. В случай, че бъде включена в списъка на държавно-делегираните дейности и след приключване на

проектните дейности би било удачно разглеждане на възможността от разкриване на Център за приемна грижа в областта.

Центровете за обществена подкрепа /съществуващ и новоразкрити/ ще изпълняват дейности по информационни кампании, и подкрепа за приемните семейства. При постигнати договорености ЦОП би могъл успешно да изпълнява и дейности свързани с обучение на приемни родители, особено по отношение общините, които са извън обхвата на националния проект за предоставяне на услугата. При осигуряване на необходимите ресурси и междуобщински договорености съществуващият ЦОП към КСУДС в Сливен би могъл да изпълнява ролята на координационно и подкрепящо звено за новите ЦОП в общините Котел, Нова Загора и Твърдица. В развитието на приемната грижа ЦОП работят в тясно партньорство с Екипите по приемна грижа към общините, ОЗД за определяне на децата за настаняване и осъществяване на процеса на напасване между дете и семейство.

Дейност 1.2.2.1. Развитие на дейности по приемна грижа в съществуващият и новоразкрити ЦОП в областта.

Дейностите на ЦОП включват: Провеждане на кампании и информационни срещи: информационни кампании за популяризиране на приемната грижа на общинско и областно ниво, подготовка на обучителни материали и обучение на приемните родители; Подкрепа за приемните семейства в процеса на напасване; Наблюдение и подкрепа на приемното семейство.

Дейност 1.2.2.2. Развиване на Приемна грижа на областно ниво с център ЦОП към КСУДС Сливен.

При създаване на необходимите нормативни и ресурсни условия в община Сливен, като областен център би могъл да се сформира екип "Областен център по приемна грижа" базиран в ЦОП към КСУДС Сливен, който да стимулира, реализира и координира работата по набиране, оценяване, обучение на кандидатите за приемни родители и подкрепа на приемни семейства.

Новоразкритите Центрове за обществена подкрепа в общините Котел, Нова Загора и Твърдица ще бъдат подкрепени за развитие на социалната услуга „Приемна грижа", в координация с ангажираните институции - общини, РДСП, отдели „Закрила на детето", НПО и др.

В допълнение към гореописаните дейности ЦОП към КСУДС Сливен, в партньорство с екипите по приемна грижа би могъл да изпълнява и следните дейности спрямо новите ЦОП- Координиране на информационните кампании; Методическа помощ и подкрепа на служителите на ЦОП, които работят по приемна грижа на общинско ниво.

Дейност 1.2.2.3. В рамките на процеса на развитие на приемната грижа на областно и общинско ниво- създаване Центрове за заместваща грижа във всички общини на област Сливен, които ще предоставят алтернативни форми за краткосрочна грижа за изоставени деца в т. ч. и настанени в приемни семейства, семейства на близки и роднини, биологични семейства, като се предлагат почасови услуги за деца за различни периоди от време. В известна степен тези центрове биха се явили алтернатива на институционалната грижа в ДМСГД, особено предвид процесите на закриване на този тип специализирани институции за деца.

Мярка 1.2.3. Развиване на услуги в подкрепа на осиновяването във всички общини в областта

Като цяло мярката се изпълнява от Съвета по осиновяване към РДСП Сливен, Дирекции „Социално подпомагане"/Отдели „ЗД", ЦОП в общините, НПО.

Дейност 1.2.3.1. Проучване и подготовка на кандидат осиновители - предоставя се от Отдели „ЗД" в Дирекции „СП" в общините. Реализира се по регламентирана процедура. Обучението на кандидат - осиновители се реализира от ЦОП, като лицата се насочват от ОЗД.

Дейност 1.2.3.2. Подкрепа на осиновители и осиновени, като дейността включва: Подкрепа и мотивиране в следосиновителния период; Подкрепа в периода на прием на осиновеното дете в семейството – подкрепа в ежедневните грижи.

Понастоящем дейността се реализира основно от Дирекции „Социално подпомагане"/отдели „ЗД" като в рамките на стратегията биха могли да се предприемат стъпки процеса да се реализира от ЦОП и/или други подходящи социални услуги в общините чрез насочване от ДСП/ОЗД или по самостоятелна заявка от семейството. Дейността би могла да се разшири чрез подкрепа формирането и функционирането на групи за подкрепа на осиновители и осиновени деца.

Специфична цел 1.3. Осигуряване на условия за развитие на децата с увреждания, отглеждани в семейството чрез разширяване на броя, капацитета и спектъра от дейности на социалните услуги.

Мярка 1.3.1. Прилагане на мерки за ранна диагностика и навременна интервенция на увреждането/заболяването при деца с увреждания.

Пряко въздействие за реализирането на мярката е създадения Общностен център в гр. Сливен, в който се предоставят услуги "Ранна интервенция на увреждането" за деца от 0 до 7 г. с капацитет 100 а от 2018 г. е предвиден капацитет 150, "Ранна интервенция на увреждането" за деца от 0 до 3 г.с капацитет 50 и „Здравна консултация за деца" от 0 до 7 г .с капацитет 300 а от 2017 г. е предвиден капацитет 400.

Изпълнението на мярката е обвързано и с разкриването на Центровете за развитие на общности в гр. Нова Загора и гр. Твърдица.

Мярка 1.3.2.Осигуряване на достъп до адекватна и гъвкава дневна, почасова грижа и заместваща грижа за децата с увреждания, отглеждани в семейна среда.

Дейностите за реализация на мярката включват - развитие на дневни центрове като самостоятелна услуга или като част от ЦСРИ, при което да се спазват принципите на гъвкавост на услугите и съответствие с конкретните индивидуални потребности на децата и семействата, както за социализацията на децата с увреждания, така и за осигуряването на възможност за техните родители да работят; интеграция на деца с увреждания в масови ясли и детски градини - включително тяхното адаптиране, осигуряване на транспорт, както и да се анализират възможностите за алтернативна услуга в детска градина за почасово гледане на деца с увреждания.

Дейност 1.3.2.1. Продължаване и разширяване на дейността на ЦСРИ за деца с увреждания гр. Котел с настоящ капацитет 30. Услугата предоставя здравни грижи, рехабилитация и интеграция на децата с увреждания, отглеждани в семейна среда. Осигурена е подкрепа на техните родители и близки чрез индивидуални и групови консултации (социални, здравни, правни, психологически) и обучение на родителите, семействата и близките за подобряване на уменията им за грижа за децата с увреждания в семейна среда.

Дейност 1.3.2.2. Развиване дейностите на Дневен център за деца с хронични заболявания или увреждания в сградата на ДМСГД- Сливен /настоящ капацитет 5/, който е

насочен към деца от 0 до 3 години и осигурява дневни, полудневни и почасови грижи за деца с физическо, интелектуално, речево или емоционално нарушено здраве. Активно включване и оказване на подкрепа на семействата на деца от 0 до 3 годишна възраст с увреждания. В рамките на дейността не е планирано увеличаване капацитета на центъра.

Дейност 1.3.2.3. Продължаване дейността и развиване капацитета на Дневен център за деца с увреждания "Св. Стилиян Детепазител"- Сливен с капацитет 30 места.

Дейност 1.3.2.4. Продължаване дейността и развиване капацитета на Дневен център за деца с увреждания в с. Асеновец, община Нова Загора с капацитет 18 места.

Дейност 1.3.2.5. Продължаване дейността и развиване капацитета на ЦСРИ за незрящи - Сливен с капацитет 30 места.

Дейност 1.3.2.6. Разкриване на Дневен център за деца с увреждания гр. Сливен с капацитет 30. Планирано е услугата да бъде разкрита през 2017 год.

Дейност 1.3.2.7. Разкриване на Дневен център за деца с увреждания гр. Твърдица с капацитет 15. Планирано е услугата да бъде разкрита през 2018 год.

Дейност 1.3.2.8. Разкриване на Дневен център за деца с увреждания в община Котел с капацитет 10 към 2018 г. Съобразно допълнителен анализ на ресурсите е допустимо актуализиране капацитета на услугата и планиране конкретното и местоположение.

Дейност 1.3.2.9. Развиване на услугата заместваща грижа в община Сливен. Иновативна форма на краткосрочна грижа за деца (в т.ч. и за деца с увреждания) при отсъствие на родителите им за различен период от време. Услугата ще бъде разкрита и утвърдена като иновативна форма, в рамките на проектно финансиране.

Дейност 1.3.2.10. Развиване на услугата заместваща грижа в община Котел. Иновативна форма на краткосрочна грижа за деца (в т.ч. и за деца с увреждания) при отсъствие на родителите им за различен период от време. Услугата ще бъде разкрита и утвърдена като иновативна форма, в рамките на проектно финансиране.

Планира се проучването на възможностите и ресурсите да стартира в края на 2018 г. с капацитет 10.

Дейност 1.3.2.11. Развиване на услугата заместваща грижа в община Твърдица. Иновативна форма на краткосрочна грижа за деца (в т.ч. и за деца с увреждания) при отсъствие на родителите им за различен период от време. Услугата ще бъде разкрита и утвърдена като иновативна форма, в рамките на проектно финансиране.

Дейност 1.3.2.12. Развиване на услугата заместваща грижа в община Нова Загора. Иновативна форма на краткосрочна грижа за деца (в т.ч. и за деца с увреждания) при отсъствие на родителите им за различен период от време. Услугата Център за заместваща грижа- Нова Загора ще бъде разкрита и утвърдена като иновативна форма, в рамките на проектно финансиране.

Планира се услугата да бъде разкрита през 2019 год. а при възможност и по- рано. Предвижданият капацитет на услугата е 30. Въз основа допълнителни анализи на потребността е допустимо актуализиране на капацитета.

Мярка 1.3.3.Подкрепа на родителите за отглеждане на децата с увреждания в семейството

Дейност 1.3.3.1. Създаване на условия за развиване на програмите, които предлагат домашни грижи- Личен асистент, Социален асистент и Домашен помощник за деца с увреждания.

Дейност 1.3.3.2. Осигуряване на помощни средства по Закона за интеграция на хората с увреждания чрез Дирекции „Социално подпомагане" в областта. Разкритите

социални услуги в общността за деца и възрастни ще предоставят информация, консултиране, съвети за права, процедури и посредничество за получаване на техническите помощни средства от хората с увреждания, подкрепа и специализирани обучения.

Специфична цел 1.4. Осигуряване на подкрепа на уязвими семейства за превенция на рисково поведение и неглижиране на децата.

Мярка 1.4.1.Развиване на услуги в общността за подобряване на родителския капацитет и за превенция на неглижирането на децата, отглеждани в семейна среда

Мярката е насочена към подкрепа и подобряване на родителската грижа и ще спомогне за ограничаване мащабите на неглижирането на деца в семейна среда. Подпомагането на процеса на развиване на родителски умения ще способства създаването на условия и благоприятна семейна среда за максимално развитие възможностите на децата.

Дейност 1.4.1.1. Услуги в рамките на ЦОП Сливен и нови ЦОП в Котел, Нова Загора и Твърдица за развиване на родителските умения. Подкрепата за семейства с деца в риск за превенция на изоставянето и неглижирането на деца, отглеждани в семейна среда включва посредничество, информиране, социални, правни, психологически консултации за уязвими семейства с деца; повишаване на чувствителността – промяна на нагласите и уменията на родителите за стимулиране на ранното детско развитие. Дейността би могла да се реализира и чрез подкрепа продължаване организирането и провеждането на „Училище за родители", както в Сливен, така и в другите общини от областта.

Дейност 1.4.1.2. Включване на училището и гражданските организации за подобряване на грижата за децата в семейството. Иницииране и изпълнение на дейности в училище за консултиране, развитие на родителския капацитет и уменията за отговорно родителство.

Дейност 1.4.1.3.Услуги в Общностен център за деца и семейства гр. Сливен – „Формиране и развитие на родителски умения", Семейно консултиране и подкрепа" за деца от 0 до 3 г. и „Семейно консултиране и подкрепа на родители на деца от 3 до 7 г."

Мярка 1.4.2.Програми за превенция на рисково поведение при деца и младежи

Дейност 1.4.2.1. Образователни програми и кампании в училище, в рамките на ЦОП, НПО, ЦППДС и други организации за превенция на рисково поведение (агресия; насилие; отклоняващо се поведение; рисково поведение на деца и младежи); провеждане на здравна и социална просвета против зависимостите; лекции и дискусии в часа на класа; организиране на хепънинги; между училищни прояви и инициативи на общинско и областно ниво.

Дейност 1.4.2.2. Развиване дейностите на Превантивно информационен център Сливен. Работа по програми за „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН и др.

Дейност 1.4.2.3. Развиване и утвърждаване дейността на Център за социална превенция към МКБППМН - Сливен за работа с деца с проблемно поведение и техните родители и роднини полагащи грижи.

Мярка 1.4.3.Подкрепа за преодоляване на последиците от рисковото поведение при децата и младежите

Мярката цели осигуряване на подкрепа за преодоляване на проблеми, свързани с отклоняващото се поведение и поведение на конфликт със закона чрез индивидуална директна работа с деца- консултиране и подкрепа за деца, както и за техните семейства. Планира се организирането на извънкласни занимания и дейности за деца с девиантно поведение – спорт, клубове по интереси и др.; образователни програми за правата и задълженията на гражданите и санкциите при нарушаването им. С развиването на съществуващите социални услуги и създаването на нови да се подкрепи процеса на реформа на детското правосъдие и закрила на детето.

Дейност 1.4.3.1. Съвместни дейности на Местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) и обществените възпитатели в общините, заедно с ДСП/ОЗД в подкрепа на деца с рисково поведение и жертви на насилие.

Дейност 1.4.3.2. Съвместни дейности на ЦОП и ДСП/ОЗД – за подкрепа за деца, жертви на насилие, трафик и зависимости, както и специализирани програми за работа с деца извършители на противообществени прояви, насилие, рисково поведение.

Дейност 1.4.3.3. Продължаване и разширяване на дейността на Център за социална рехабилитация и интеграция с под наименование „Център за психологическа подкрепа за деца и семейства„ /ЦППДС/ и Синя стая. Услугата е предназначена за деца с прояви на психично страдание, което може да се изрази като прояви в нарушение на закона/социални норми. Тя представлява комплекс от консултативни и терапевтични дейности, насочени към разпознаване на симптомите на психично страдание, грижа за психичното здраве и превенция на социалното изключване. Предоставя се психологическа и терапевтична помощ, индивидуални консултации и работа в ателиета, създадена е възможност за щадящо изслушване на деца при участието им в съдебни и административни процедури.

Дейност 1.4.3.4. Функциониране на Преходно жилище за деца напуснали корекционно-възпитателни институции, с противоправни прояви и в конфликт със закона с капацитет 4 в гр. Сливен.

Социалната услуга е разкрита като част от модела услуги в гр. Сливен насочени към предоставяне подкрепа и закрила на деца и младежи в конфликт със закона.

Специфична цел 1.5. Подобряване на грижата, трансформиране и закриване на съществуващите специализирани институции за деца в област Сливен.

Мярка 1.5.1.Разработване на планове за трансформиране и/или закриване на специализираните институции за деца в област Сливен

Съобразно националните приоритети и съществуващите ресурси на местно ниво в рамките на стратегията да се разработят планове за закриване или трансформиране на двете специализирани институции за деца в областта- ДМСГД в гр. Сливен и ДДЛРГ в с. Асеновец, общ. Нова Загора.

Дейност 1.5.1.1. Създаване на работна група на областно ниво за консултиране и подкрепа на процеса на изготвяне и актуализиране на плановете за специализираните институции за деца в област Сливен.

Мярка 1.5.2. Развиване на услуги за реинтеграция на децата от специализираните институции или настаняване в алтернативна семейна грижа.

Дейностите по тази мярка ще се изпълняват текущо, като част от регламентираните дейности на ЦОП, ДСП/ОЗД, НПО и специализираните институции по подкрепа на

настанените деца, както и целенасочено с по-широк обхват, в съответствие с обезпечените национални проекти и съществуващите ресурси на местно ниво.

Дейност 1.5.2.1. Реинтеграция на деца от специализирани институции. Услугите по дейността ще се предоставят от Дирекции „Социално подпомагане“/отдели „ЗД”, ЦОП, НПО и други на местно ниво и ще включват подкрепа на детето и на семейството с цел подкрепа за възстановяване на прекъснатите връзки с биологичните родители, братя и сестри; подкрепа на детето при реинтеграция в семейството; подкрепа и услуги за осиновителите; подкрепа на биологичните родители при поемане на грижата за деца, отглеждани в институции. Информиране и консултиране за права и отговорности. Услуги за изграждане на родителския капацитет.

Дейност 1.5.2.2. Интеграция в разширено семейство- услугите по интеграция на деца от институции в семейство на роднини или близки, в т.ч. и в разширеното семейство ще се предоставят приоритетно от ДСП/отдели „ЗД” и ЦОП в общините с подкрепата на НПО и други организации. Като цяло дейността е насочена към подкрепа на детето и на семейството и включва подкрепа за възстановяване на прекъснатите връзки на децата с техните близки или роднини; подкрепа на детето в периода на адаптация в разширеното семейство; подкрепа на роднини или близки при поемане на грижата за деца, отглеждани в институции; консултиране, практическа подкрепа, съдействие, информиране, посредничество, материална и финансова подкрепа в процеса на отглеждане на изведените от институция деца.

Дейност 1.5.2.3. Настаняване на деца от СИ или резидентни услуги в приемни семейства.

Услугите ще се предоставят приоритетно от Дирекции „Социално подпомагане“/отдели „ЗД” и ЦОП в общините съобразно планирани дейности.

Дейност 1.5.2.4. Подкрепа на осиновяването. Услугите ще се предоставят от ДСП/отдели „ЗД” и ЦОП в общините - обучение и оценка на кандидат осиновители, подкрепа на детето и на семейството в след осиновителния период, формиране на групи за подкрепа на осиновени деца и осиновители.

Мярка 1.5.3. Предоставяне на социални услуги от резидентен тип със среда близка до семейната, за деца и младежи от специализирани институции, които не могат да бъдат изведени в семейна среда.

ЦНСТ представлява резидентна форма на грижи за деца, за които за изчерпани възможностите за осигуряване на семейна среда и се предполага, че настаняването им ще бъде дългосрочно. Центровете предоставят подслон и ежедневни грижи за настанените деца, като осигуряването на здравни, образователни и други услуги се предоставят приоритетно извън мястото за живеене, за да бъдат създадени условия за социална интеграция.

Дейност 1.5.3.1. Продължаване и разширяване на дейността на ЦНСТ за деца/младежи с увреждания гр. Сливен, кв. „Българка”66 с настоящ капацитет 8.

Дейност 1.5.3.2.Продължаване и разширяване на дейността на ЦНСТ за деца/младежи с увреждания гр. Сливен, ул. „Гаговец”39, с настоящ капацитет 14.

Дейност 1.5.3.3.Продължаване и разширяване на дейността на ЦНСТ за деца/младежи без увреждания гр. Сливен, кв. „Сини камъни” 6 с настоящ капацитет 14.

Дейност 1.5.3.4.Продължаване и разширяване на дейността на ЦНСТ за деца/младежи без увреждания гр. Сливен, кв. „Дружба”65 с настоящ капацитет 14.

Дейност 1.5.3.5.Продължаване и разширяване на дейността на ЦНСТ за деца/младежи с увреждания гр. Котел с настоящ капацитет 14.

Дейност 1.5.3.6. Изграждане и развиване капацитета на услуги резидентен тип и такива подпомагащи процеса за закрила на децата в риск.

В рамките на дейността ще продължи функционирането на ЦНСТ за деца/младежи /капацитет 15 деца/ и Преходно жилище /капацитет 10 деца/, в което са настанени деца изведени от ДДЛРГ „Мария Роза" с. Асеновец. Подкрепяща процеса услуга е Наблюдавано жилище, което ще функционира от 2016 г. с капацитет 6 и предоставя услуги за деца изведени от ДДЛРГ „Мария Роза" с. Асеновец.

Изграждане на 2 Центъра за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания в т.ч. за деца/младежи с увреждания с потребност от постоянни медицински грижи в община Сливен /планирани за разкриване през 2018 г./ и 1 Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания в община Нова Загора /разкриването е планирано за 2017 г./.

Мярка 1.5.4. Трансформиране и закриване на ДДЛРГ "Мария Роза" с. Асеновец, общ. Нова Загора:

Трансформирането на ДДЛРГ "Мария Роза"ще се реализира чрез разкриване от 2016 г. на ЦНСТ за деца/младежи без уреждания с капацитет 15. Планира се закриване на институцията през 2017 г.

Мярка 1.5.5. Трансформиране на ДМСГД- Сливен

В рамките на тази мярка се предвижда изпълнение на дейности, включени в институционалния проект за реформиране на институцията, както и такива предвидени в плана за ДМГСД /разработен по мярка 1.5.1./. Трансформирането на ДМСГД ще цели развиването на дейности насочени към значително намаляване на броя на настанените за институционална грижа деца, както и разкриване в сградата на дома на алтернативни услуги и медицински дейности.

Както и за останалите специализирани институции, трансформирането на институцията и дейностите, които ще бъдат развивани, ще бъдат уточнени в предвидения в мярка 1.5.1. План за трансформиране, както и от реализацията на национални проекти на местно ниво. Описаните дейности ще бъдат допълвани и актуализирани съобразно ресурсите и динамиката в реализирането на компоненти по национални проекти.

Дейност 1.5.5.1. Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко дете. Дейността следва да се реализира от мултидисциплинарни екипи с участието на ДМСГД, ДСП Сливен/отдел „ЗД" Сливен, ЦОП Сливен, други социални услуги. Необходимо е и създаване на условия за мониториране на процеса.

Дейност 1.5.5.2 Изпълнение на индивидуалните планове за настанените деца. Приоритетно изпълнение плановете и оценките на децата с увреждания настанени в институцията.

Дейност1.5.5.3**.** Превенция на настаняването на деца в ДМСГД /описано в мерките по превенция и подкрепа за уязвими семейства, вкл. и разкриване на алтернативни услуги/.

Специфична цел 1.6. Осигуряване на равен достъп до качествена предучилищна подготовка и училищно образование за децата от рискови общности и уязвими групи.

Мярка 1.6.1.Гарантиране на задължителното предучилищно образование за всички деца в област Сливен

Дейност 1.6.1.1. Обхващане на всички деца в предучилищно образование от 5-годишна възраст чрез издирване на всички подлежащи деца и записване в предучилищна подготовка. /изпълнява се от учителите, с подкрепата на общините, ДСП/ОЗД, НПО, Център за развитие на общности/; разкриване на достатъчен брой подготвителни класове в училище и/или предучилищни групи в детските градини; срещи и посещения по домовете за информиране и мотивиране на родителите.

Дейност 1.6.1.2. Целеви мерки за назначаване на помощници на учителя, особено в общинските училища със смесен етнически състав (с допълваща целева подкрепа от общините).

Мярка 1.6.2.Програми за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпаднали деца и младежи.

Дейност 1.6.2.1. Развитие на смесени образователно-социални услуги в ЦОП и ЦРДУ за превенция на отпадането и задържане на децата в училище. Изграждане на партньорство и взаимодействие между социалните услуги, от една страна, и организациите, ангажирани с образованието (училищата, НПО, и пр.), от друга страна, за образователна интеграция и реинтеграция на децата.

Дейност 1.6.2.2. Хоризонтални мерки за подобряване на привлекателността на училището, които обхващат всички деца и млади хора в училище и са насочени към осигуряване на иницииране и изпълнение на програми и инициативи за повишаване на интереса към учене, включване на децата и младежите в живота на училището, в т.ч. и при вземане на решения, отнасящи се до децата; извънкласни и извънучилищни дейности за мотивация на децата и техните родители - включване на децата в извънучилищни занимания в рамките на учебната година (ателиета по интереси, школи по изкуства, спортни състезания); осмисляне на свободното време на децата и младежите; обучения на учителите и препоръки за промяна на практиката на преподаване на учителите и включване на интерактивни методи.

Дейност 1.6.2.3. Развитие на образователно-социални услуги за връщане в училище на отпадналите от училище деца, които се изпълняват от ЦОП, НПО, училища, училищни настоятелства, читалища в тясно сътрудничество с ДСП/ОЗД и общински администрации, включващи посещения на място и срещи за издирване на отпадналите деца; срещи, консултации, инициативи за мотивиране на децата и техните родители; организиране на консултации, занимални и помощ от учителите за наваксване на учебния материал от децата и младежите.

Дейност 1.6.2.4. Разработване на целеви програми и инициативи за подобряване на образованието в училищата, които се изпълняват с подкрепата на РИО, общини и НПО. Специално внимание на мерките за наблюдение и контрол върху посещаемостта и качеството на образованието на пътуващите ученици от по-големите градове към защитени и средищни училища в малките общини.

Мярка 1.6.3.Осигуряване на качествено интегрирано образование за децата с увреждания

Дейност 1.6.3.1. Обхващане на деца с увреждания от масови детски градини и ясли. Изготвяне на план за действие във всяка община, в който ще се предвиди осигуряване на

места за интегриране на деца с увреждания в общите групи в масовите детски градини, вкл. подкрепа за адаптиране към средата, осигуряване на транспорт и др.

Дейност 1.6.3.2. Интегриране на децата с увреждания в масови училища за обучение с подкрепата на ресурсни учители- осъществява се от училищата, РИО, Ресурсен център към РИО с подкрепата на общините, които трябва да реализират дейности за осигуряване на необходимата достъпна среда за децата с увреждания- вътре и извън сградата на училището.

Мярка 1.6.4.Целенасочена политика за приобщаване на родителите и общността в учебно-възпитателния процес на техните деца:

Дейност 1.6.4.1. Обучения за изграждане на капацитет в училищата и детските градини за включване на родителите и създаване на интегрираща среда в училище: обучения на учители и директори на училища и детски градини – методи и подходи за включване на родителите и приобщаване на родителите към образованието на техните деца; разпространение на обучителни материали за работа с родителите; обмяна на опит и добри практики с други училища и детски градини.

Дейност 1.6.4.2. Инициативи и съвместни дейности в училище за изграждане на връзката между трите страни: училище/учители – родители/общност – деца/ученици с подкрепата на общинска администрация, ПИЦ, РИО и гражданския сектор.

Дейност 1.6.4.3. Развиване капацитета на училищни настоятелства, НПО, Център за развитие на общности за подкрепа на интегрираното образование с участието на родителите и местните общности: създаване, активизиране, консултиране, обучения и техническа помощ на Училищните настоятелства в училищата от областта.

Обобщаване на необходимите мерки, социални услуги и дейности в област Сливен по Направление 1: Уязвими деца и техните семейства

Таблица: Обобщаване на необходимите мерки, социални услуги и дейности в община СЛИВЕН

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична/ нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
1.	„Център за обществена подкрепа“/ЦОП/	Деца в риск и семействата им	Община Сливен	64	64	80	80	80	80	Комплекс от социални услуги предназначени за деца и семейства с цел предотвратяване изоставянето и настаняването в институция, превенция отпадането от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, консултиране и подкрепа на семейства, обучение и подкрепа на кандидати за приемни родители и осиновители, консултиране и подкрепа на деца с поведенчески проблеми и прояви	Град Сливен Кв.„Българка“ № 66	налична
2.	Център за заместваща грижа	Деца, в риск от изоставяне, Деца настанени при близки	Община Сливен				30	30	30	Почасови услуги за деца – заместваща грижа за различни периоди от време (гледане вкъщи, придружаване до детски заведения). Предоставяне	Гр. Сливен	Нова- от 2018г.

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична/ нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
		или роднини; Деца, настанени в приемни семейства; Осиновени деца; Деца с увреждания								на подпомагане (храна, дрехи, памперси) в случаи на тежки социални проблеми.		
3.	Център „Спешен прием“ на деца към ЦОП	Деца и младежи	Община Сливен	4	4	4	4	4	4	Предоставяне на услуги и 24-часова грижа за деца жертви на насилие и неглижиране в семейството	Град Сливен,кв. „Българка“№ 66	Налична
4.	Звено“Майка бебе“	Двойка-майка-бебе, бременни в последния месец на бременността	Община Сливен	8	8	8	8	8	8	Предоставяне на услуги с цел предотвратяване настаняването в институции на деца	Град Сливен, кв.“Българка“ № 66	налична
5.	Център за работа с деца на улицата с под наименование „Център за интензивно-социално възпитателна подкрепа“	Деца на улицата, пребиваващи епизодично или за различни периоди	Община Сливен	32	32	32	32	32	32	Комплекс от социални услуги, свързани с превенция на попадането на деца на улицата и отпадане от училище, социална рехабилитация и интеграция на деца, живеещи трайно или частично на улицата, семейно консултиране и подкрепа	Град Сливен, кв.“Дружба“, ул.“Стефан Стамболов“ № 6	налична

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична/ нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
6.	Преходно жилище	Деца от 16 до 18/20 години	Община Сливен	4	4	4	4	4	4	Създаване на условия за подпомагане, взаимопомощ, ефективна и социална интеграция на потребителите	Град Сливен,кв.“Дружба“,бл.8, вх.Г,ап.6	налична
7	Дневен център за деца с увреждания	Деца с различна степен на увреждане	Община Сливен	30	30	30	30	30	30	Дневна грижа, консултиране, рехабилитация, логопедична помощ, информиране и обучение, специализирани медицински грижи за деца с увреждания от общността	Град Сливен, кв.“Дружба“, зад бл.№ 10	налична
8	Дом за медико социални грижи за деца	Деца от 0 до 7 години	Община Сливен	65	65	65	65	65	65	Предоставяне на институционална медико-социална грижа за деца от 0-7 години	Град Сливен, ул. „Карандила“ №75	налична
9	Дневен център за деца с хронични заболявания или увреждания в ДМСГД – Сливен	Деца от 3 до 7 години	Община Сливен	5	5	5	5	5	5	Предоставяне на дневни медицински грижи за деца	Град Сливен, ул.“Карандила“ №75	налична
10	Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания	Деца и младежи с увреждания, за които няма	Община Сливен	8	8	8	8	8	8	Предоставяне на сигурна и защитена среда за децата и младежите чрез индивидуализирана грижа и подкрепа, възможности за	Град Сливен, кв.“Българка“ № 66	налична

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична/ нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
		възможност да бъдат отглеждани в биологичното семейство или при близки и роднини								социално включване		
11	Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания	Деца и младежи с увреждания, за които няма възможност да бъдат отглеждани в биологичното семейство или при близки и роднини	Община Сливен	14	14	14	14	14	14	Предоставяне на сигурна и защитена среда за децата и младежите чрез индивидуализирана грижа и подкрепа, възможности за социално включване	Град Сливен, ул.“Гаговец“ № 39	налична
12	Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания	Деца и младежи, за които няма възможност да бъдат отглеждани в биологичното семейство	Община Сливен	14	14	14	14	14	14	Предоставяне на сигурна и защитена среда за децата и младежите чрез индивидуализирана грижа и подкрепа, възможности за социално включване	Град Сливен, кв.“Сини камъни“№ 65	налична

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична/ нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
		или при близки и роднини										
13	Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания	Деца и младежи, за които няма възможност да бъдат отглеждани в биологичното семейство или при близки и роднини	Община Сливен	14	14	14	14	14	14	Предоставяне на сигурна и защитена среда за децата и младежите чрез индивидуализирана грижа и подкрепа, възможности за социално включване	Град Сливен, кв.“Дружба“№ 65	налична
14	Общностен център за деца и семейства-услуга „Здравна консултация за деца“	Деца от 0 до 7 годишна възраст	Община Сливен	300	300	400	400	400	400	Работа на терен, оказване на съдействие за ползване на услугата на деца, родители и семейства,извършване на медицински прегледи и диагностика на психомоторното развитие на деца	Град Сливен, ул.“Пейо Яворов“ № 68	налична
15	Общностен център за деца и семейства-услуга „Ранна интервенция на увреждането“	Деца от 0 до 7 годишна възраст	Община Сливен	100	100	100	150	150	150	Организиране и провеждане на групови сесии за родители,работа на терен, посещения по домовете на семействата с дете с увреждане	Град Сливен, ул.“Пейо Яворов“ № 68	налична
16	Общностен център за деца	Деца от 0 до 7 годишна	Община Сливен	20	20	20	30	30	30	Провеждане на обучителни сесии и консултации на	Град Сливен, ул.“Пейо	налична

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична/ нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	и семейства-услуга „Индивидуална педагогическа подкрепа за деца с увреждания“	възраст								семействата с дете с увреждане	Яворов“ № 68	
17	Общностен център за деца и семейства-услуга „Семейно консултиране и подкрепа на родители на деца от 3 до 7 години“	Деца от 3 до 7 годишна възраст	Община Сливен	200	200	220	220	220	220	Провеждане на индивидуални и групови консултации за родители, провеждане на домашни посещения	Град Сливен, ул.“Пейо Яворов“ № 68	налична
18	Общностен център за деца и семейства-услуга „Формиране и развитие на родителски умения“ и „Семейно консултиране и подкрепа“	Деца от 0 до 3 годишна възраст	Община Сливен	300	300	400	400	400	400	Провеждане на индивидуални и групови консултации за бъдещи родители и родители на малки деца, работа на терен	Град Сливен, ул.“Пейо Яворов“ № 68	налична
19	Общностен център за деца и семейства-услуга „Ранна	Деца от 0 до 3 годишна възраст	Община Сливен	50	50	50	50	50	50	Провеждане на индивидуална работа с родители и деца с увреждания,групови	Град Сливен, ул.“Пейо Яворов“ № 68	налична

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична/ нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	интервенция на увреждането“									консултации и подкрепа на родители на деца с увреждания		
20	Общностен център за деца и семейства-услуга „Допълнителна подготовка за равен старт в училище“	Деца от 5 до 7 годишна възраст	Община Сливен	30	30	50	50	50	50	Обучение на деца в лятно училище, оказване на съдействие за ползване на услугата	Град Сливен, ул.“Пейо Яворов“ № 68	налична
21	Център за социална рехабилитация и интеграция с под наименование „Център за психологическа подкрепа за деца и семейства „ и Синя стая	Деца с прояви на психично страдание, деца в конфликт със закона	Община Сливен	40	40	40	40	40	40	Предоставяне на социално-здравна услуга, насочена към деца с прояви на психично страдание, проявяващо се като асоциално поведение и противообществена проява, водещи до конфликт със закона.Предоставяне на психологическа и терапевтична помощ, индивидуални консултации и работа в ателиета, създадена възможност за щадящо изслушване на деца при участието им в съдебни и административни процедури	Град Сливен, ул. „Стефан Караджа“ № 2	налична
22	Приемна грижа	Деца, жертва на насилие и	Община Сливен		80	100	110	110	120	Гарантиране правото на детето да расте и развива в сигурна и безопасна	Град Сливен	Нова от 2016 г.

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична/ нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
		злоупотреба, деца, настанени в специализирани институции, деца, чийто родители не полагат адекватни грижи за тях								семейна среда, превенция на институционализацията на деца		
23	Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания/подкрепа за деца в конфликт със закона в риск/	Деца в конфликт със закона	Община Сливен	-	-	12	12	12	12	Предоставяне на сигурна и защитена среда за децата и младежите чрез индивидуализирана грижа и подкрепа, възможности за социално включване	Град Сливен	Нова – от 2017 година
24	Семейно-консултативен център / комплекс от услуги/	Деца в ранна възраст и техните семейства	Община Сливен			100	100	100	100	Интегрирани социално, здравни и образователни услуги за деца до 3 години и техните родители. Превенция на рискове водещи до изоставяне.	Сливен	Нова- от 2017г.
25	Център за майчино и детско здраве	Бременни майки и деца до 3 години	Община Сливен							Патронажна грижа за деца в ниска възраст и комплексна подкрепа за техните родители	Сливен	Налична
26	Дневен център за деца с	Дневна грижа за	Община Сливен			30	30	30	30	Дневна грижа, консултиране,	Сливен	Нова- от 2017

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична/ нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	увреждания	деца с увреждания								рехабилитация, логопедична помощ, информиране и обучение, специализирани медицински грижи за деца с увреждания от общността		
27	Кризисен център за деца жертва на насилие и техните родители Консултативен център към Кризисния център за жертви на насилие	Жертви на насилие	Община Сливен				20 40	20 40	20 40	Подкрепа на жертви на домашно насилие и насилие, основано на полов признак чрез предоставяне на комплексни услуги	Сливен	Нова- от 2018
28	Център за настаняване от семеен тип за деца с увреждания						14	14	14	Предоставяне на сигурна и защитена среда за децата и младежите чрез индивидуализирана грижа и подкрепа, възможности за социално включване		Нова-2018
29	Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания с потребност от	Деца с увреждания	Община Сливен				15	15	15	Предоставяне на сигурна и защитена среда за децата и младежи с потребност от постоянни медицински грижи	Град Сливен	Нова от 2018 г.

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична/ нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	постоянни медицински грижи											

Таблица: Обобщаване на необходимите мерки, социални услуги и дейности в община НОВА ЗАГОРА

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Н. Загора** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
1	Дневен център за деца с увреждания	Деца с увреждания	Община Нова Загора, община Гурково	18	18	18	18	18	18	Консултиране, дневна грижа, рехабилитация, информиране и обучение, групова работа, образование/обучение – изнесено Помощно училище, логопедична помощ, арттерапия, социокултурни дейности, изграждане умения за справяне с дейностите от ежедневието, социална интеграция и адаптация	с. Асеновец, общ. Нова Загора	налична
2.	Дом за деца лишени от родителска грижа	Деца лишени от родителска грижа 7-18	Община Нова Загора, област	15	15	15	0	0	0	Помощ и подкрепа на децата и младежите в неравностойно социално положение, възпитателна и	с. Асеновец, общ. Нова Загора	налична

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Н. Загора** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
		години	Сливен и други области							консултативна работа с тях и техните семейства, придобиване на знания и изграждане на умения, създаване на условия за социална интеграция и реинтеграция		
3.	Център за настаняване от семеен тип за деца /младежи без увреждания	Деца настанени в специализирани институции	Община Нова Загора, област Сливен и други области	15	15	15	15	15	15	Постоянна грижа в среда близка до семейната, информиране и обучение, групова работа, работа на терен, образование/обучение, консултиране	с. Асеновец, общ. Нова Загора	налична
4.	Център за настаняване от семеен тип за деца /младежи без увреждания	Деца настанени в специализирани институции	Община Нова Загора, област Сливен и други области	0	0	15	15	15	15	Постоянна грижа в среда близка до семейната, информиране и обучение, групова работа, работа на терен, образование/обучение, консултиране	общ. Нова Загора	нова
5.	Център за обществена подкрепа	Деца изоставяни на ниво родилен дом;Деца настанени в специализирани институции; Деца, настанени	гр. Нова Загора	0	55	55	55	55	55	Превенция на изоставянето, превенция на насилието и от отпадане от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, обучение в придобиване на умения за самостоятелен живот и социална интеграция на деца от институции, консултиране	Нова Загора с възможност за формиране на мобилни екипи за обхващане на населените места	нова

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Н. Загора** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
		при близки или роднини; Осиновени деца; Деца с увреждания; Деца, отглеждани в семейства в риск; Деца, отпаднали от училище; Деца, жертви на насилие; Деца с проблемно поведение; Непълнолетни и млади родители; етнически общности в неравностойно положение								и подкрепа на семейства в риск, оценяване и обучение на бъдещи осиновители, консултиране и подкрепа на деца с девиантно поведение		
6.	Приемна грижа	Деца изоставяни на ниво родилен дом; Деца	гр. Нова Загора							Оценяване и обучение на бъдещи приемни родители. Отглеждане и възпитание в семейна среда на дете, което е настанено в	гр. Нова Загора	Налична - Проект „И аз имам семейство” по ОП

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Н. Загора** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
		настанени в специализирани институции; Деца, отглеждани в семейства в риск; Деца, отпаднали от училище; Деца, жертви на насилие;								семейство на роднини или близки или в приемно семейство.		„РЧР”
7.	Наблюдавано жилище	Младежи пребиваващи в специализирани институции за деца Деца отглеждани в семейства в риск	Община Нова Загора	0	6	6	6	6	6			
8.	Център за развитие на общности	Деца, отглеждани в семейства в риск; Деца, отпаднали от училище	Община Нова Загора	0	0	0	30	30	30	Подкрепа за развитие на хора в неравностойно положение чрез директна работа в общността и с институциите и чрез посредничество за достъп до услуги. Услугата е	гр. Нова Загора	Нова

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Н. Загора** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
		или необхванати от образователната система; Непълнолетни и млади родители; Етнически общности в неравностойно положение; Хора с основно и по- ниско образование								предназначена за посредничество за социална интеграция на общности в неравностойно положение чрез осигуряване на достъп до услуги.		
9.	Център за заместваща грижа	Деца с увреждания; деца изоставяни на ниво родилен дом; деца настанени при близки и роднини; деца настанени в приемни семейства;	Община Нова Загора	0	0	0	30	30	30	Почасови услуги за деца – заместваща грижа за различни периоди от време (гледане вкъщи, придружаване до детски заведения). Предоставяне на подпомагане в натура в случаи на тежки социални проблеми.	гр. Нова Загора	

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Н. Загора** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
		осиновени деца										
10.	Център за майчино и детско здраве - филиал Нова Загора	бременни, родилки и децат до 3 години	Община Нова Загора							Здравно-информационни, здравно-обучителни, здравно-консултативни, координиращи и насочващи услуги	гр. Нова Загора	налична
11.	Преходно жилище	деца настанени в специализирани институции	Община Нова Загора	10	10	10	10	10	10	Предоставя се постоянна грижа в среда близка до семейната, информиране и обучение, професионално ориентиране, информиране и обучение, групова работа за придобиване и развиване на различни социални умения, търсене и намиране на работа, битови умения, работа на терен, помощ в домакинството, образование/обучение, консултиране.	с. Асеновец, общ. Нова Загора	налична

Таблица: Обобщаване на необходимите мерки, социални услуги и дейности в община КОТЕЛ

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Котел** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
1	**Център за обществена подкрепа /ЦОП/**	Деца,изведени от специализирани институции, деца, настанени при близки и роднини,деца с увреждания, деца, отглеждани в семейства в риск, деца отпаднали от училище, деца, жертви на насилие, деца с проблемно поведение, непълнолетни майки, родили деца.	Община Котел	0	0	0	0	30	30	Приемна грижа.Услуги в общността за рискови семейства с деца услуги за деца жертва на насилие и други от идентифицираните целеви групи, реинтеграция, превенция на изоставянето.	Гр.Котел	Нова-проект
2	**Център”Спешен прием” на деца към ЦОП**	Деца, жертви на насилие и неглежиране в емейството	Община Котел	0	0	0	0	4	4	Подслон и сигурност, консултиране, Социална подкрепа	Гр.Котел	Нова /в рамките на ЦОП/
3	**ЦНСТ за деца и лица с**	Деца и лица с увреждания	Община Котел	12+2	12+2	12+2	12+2	12+2	12+2	Подслон и ежедневни грижи за деца и лица с увреждания	Гр.Котел	Съществуваща Държавно-

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Котел** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	увреждания											делегирана дейност
4	**Център за социална рехабилитация и интеграция /ЦСРИ/**	Деца и лица с увреждания	Община Котел	30	30	30	30	30	30	Подслон и ежедневни грижи за деца и лица с увреждания	Гр.Котел	Съществуваща ДДД
5	**Дневен център за деца с увреждания**	Деца с увреждания. Деца от специализирани институции	Община Котел	0	0	0	10	10	10	Консултиране, дневна грижа, предоставяне на храна, рехабилитация, ежедневни здравни-образователни нужди, организация на свободно-то време и лични контакти, логопедична помощ, медицински грижи и др.	Гр.Котел или друго населено място, съобразно оценка на ресурсите.	Нова – Проект
6	**Център за замества-ща грижа**	Деца, настанени при близки или роднини,деца с увреждания, неглежирани деца, непълнолетни и малолетни майки.	Община Котел	0	0	0	10	10	10	Почасова услуга за деца-заместваща грижа за различни периоди от време/гледане в къщи/,придружаване до детски заведения/Подпомагане-предоставяне храна, дрехи, памперси -в случаи на тежки соц. проблеми.	Гр.Котел или друго населено място, съобразно оценка на ресурсите.	Нова – след допълнителен анализ на ресурсите.
7	**Приемна грижа**	Деца, настанени в	Община Котел	0	0	10	10	10	10	Отглеждане и възпитаване на деца,настанени в	Гр.Котел или друго	Нова – след допълнител

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Котел** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
		семейства на роднини или близки или в приемно семейство								семейства на роднини или близки или в приемно семейство	населено място, съобразно оценка на ресурсите.	ен анализ на ресурсите.
8	**Център за работа с деца на улицата**	Деца, необхванати от ДГ от семейства с нисък соц. статус	Община Котел	40	40	40	40	40	40	Образователна програма за деца, не-обхванати от детска градина от семейства с нисък социален статус.	Гр.Котел	Проект ”Уницеф“

Таблица: Обобщаване на необходимите мерки, социални услуги и дейности в община ТВЪРДИЦА

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Твърдица** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
1	Център за обществена подкрепа	Деца изоставяни на ниво родилен дом; деца настанени в специализирани институции;деца	Община Твърдица	0	0	45	45	45	45	Услуги в общността за рискови семейства с деца;услуги за деца жертви на насилие и други от идентифицираните целеви групи; реинтеграция; превенция на изоставянето	Гр.Твърдица	Нова-2017 г.

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Твърдица** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
		настанени при близки и роднини ; деца с увреждания; деца отглеждани в семейства в риск; деца отпаднали от училище;деца жертви на насилие; деца с проблемно поведение										
2	Дневен център за деца с увреждания	Деца с увреждания	Община Твърдица	0	0	0	15	15	15	Комплекс от социални услуги, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня,свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните, здравните,образователните и рехабилитационните потребности, както и на потребностите от организация на свободното време и личните контакти.	Гр.Твърдица	Нова - 2018 г.
3.	Семейно-	Деца	Община							Консултации по семейно	гр. Твърдица	Нова –

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Твърдица** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	консултативен център	изоставяни на ниво родилен дом; Деца, отглеждани в семейства в риск; Непълнолетни и млади родители;	Твърдица							планиране и превенция на нежелана бременност. Насочване на бременни жени в риск към системата на здравеопазване за консултация и подкрепа, повишават здравната грамотност в рисковите общности като ромската.		2017 г. Финансира се от УНИЦЕФ
4.	Център за развитие на общности	Деца, отглеждани в семейства в риск; Деца,отпаднали от училище или необхванати от образователната система;Непълнолетни и млади родители;Етнически общности в неравностойно положение; Хора с основно и по-ниско	Община Твърдица							Подкрепа за развитие на хора в неравностойно положение чрез директна работа в общността и с институциите и чрез посредничество за достъп до услуги. Услугата е предназначена за посредничество за социална интеграция на общности в неравностойно положение чрез осигуряване на достъп до услуги	гр. Твърдица и мобилни услуги в други населени места	Нова - след допълнителен анализ на ресурсите

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Твърдица** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
		образование										
5.	Център за заместваща грижа	Деца, настанени при близки или роднини; Деца с увреждания;	Община Твърдица							Почасови услуги за деца – заместваща грижа за различни периоди от време (гледане вкъщи, придружаване до детски заведения). Предоставяне на подпомагане (храна, дрехи, памперси) в случаи на тежки социални проблеми.	гр. Твърдица	Нова - след допълнителен анализ на ресурсите
6.	Център за майчино и детско здраве за бременни и деца до 3 г. в гр.Сливен с изнесени 2 работни места в Община Твърдица	Бременни,родилки, новородени, деца до 3 г. възраст и техните семейства	Община Твърдица							Дейността е насочена към всички бременни и родилки,новородени и деца до 3-годишна възраст и членовете на семейството.Фокусът е насочен върху уязвимите семейства и децата в риск,включително върху ромските	гр.Твърдица	Налична-Финансира се от УНИЦЕФ
7	Приемна грижа	Деца, настанени в семейства на роднини или близки или в приемно семейство	Община Твърдица	0	0	0	10	10	10	Отглеждане и възпитаване на деца,настанени в семейства на роднини или близки или в приемно семейство	гр.Твърдица или друго населено място, съобразно оценка на ресурсите.	Нова – след допълнителен анализ на ресурсите.
8	***/Нова – протокол №***	Деца и	Община Твърдиц	0	15	15	15	15	15	Здравни грижи, рехабилитация и	Гр.Шивачево	нова

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Твърдица** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	23/07.09.2016 г. на Областния съвет за развитие на област Сливен/ Център за социална рехабилитация и интеграция	младежи	а							интеграция на деца и младежи		

4.2 Направление 2 : Лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение

Приоритет: Осигуряване на условия за социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение

Обща цел 2. Развитие на нови социални услуги за социално включване и подобряване качеството на съществуващите услуги за лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение, чрез:

Специфична цел 2.1.Да се развие алтернативна резидентна грижа от семеен тип за хората с увреждания, настанени в специализирани институции, чрез:

Мярка 2.1.1.Изграждане на алтернативни социални услуги от резидентен тип за настаняване на хора с увреждания, които имат нужда от резидентна грижа в среда, близка до семейната.

Услугите от резидентен тип включват Защитени жилища, Преходни жилища, Наблюдавани жилища, Центрове за настаняване от семеен тип и нови форми за малки групови домове с малък капацитет и гъвкави грижи, адаптирани към индивидуалните потребности на отделните клиенти, в съответствие със съвременните стандарти. Те ще предоставят подобрена резидентна грижа в среда, близка до семейната за хора с увреждания, които не са в състояние да живеят сами и имат нужда от резидентна услуга.

Дейност 2.1.1.1. Продължаване дейностите на Защитените жилища за хора с умствена изостаналост в общините Сливен и Нова Загора за предоставяне подслон и ежедневни грижи за лица с увреждания в среда, близка до семейната. Планирано е увеличаване на капацитета през 2016 на ЗЖ гр. Сливен, ул. Битоля 17 на 10 потребители.

Дейност 2.1.1.2. Разкриване на Защитено жилище за хора с умствена изостаналост през 2019 г. в община Твърдица с капацитет 10 места

Дейност 2.1.1.3.Разкриване на Наблюдавано жилище за лица с увреждания през 2017 г. в община Нова Загора с капацитет 6 места, за оказване подкрепа и консултиране на лица, които напускат специализирана институция, преходно жилище или защитено жилище и им предстои да водят независим начин на живот.

Дейност 2.1.1.4. Разкриване на Центрове за настаняване от семеен тип за лица с умствена изостаналост в община Сливен и община Твърдица за предоставяне на резидентна индивидуална грижа на потребителите на социалната услуга, осигуряване качество на живот, недопускане на социално изключване и подкрепа на техните семейства. В община Сливен е планирано изграждането на дванадесет ЦНСТ за хора с умствена изостаналост с капацитет 12 места /1 ЦНСТ/ и капацитет по 15 потребители. Първите два центъра е планирано да бъдат разкрити през 2016 и 2017 г., през 2018 г. е планирано разкриването на 8 ЦНСТ за хора с умствена изостаналост и през 2019 г. – 2 центъра. В община Твърдица е планиран един център /2019 г./.

Дейност 2.1.1.5. Разкриване на Центрове за настаняване от семеен тип за лица с психични разстройства в общините Сливен, Котел и Твърдица за предоставяне на резидентна индивидуална грижа на потребителите на социалната услуга, осигуряване качество на живот, недопускане на социално изключване и подкрепа на техните семейства.В община Сливен е планирано изграждането на седем ЦНСТ за хора с психични разстройства с капацитет по 15 потребители. Първият Център е за възрастни хора с

психични разстройства или деменции и е планирано разкриването му през 2016 г. Втория Център за настаняване от семеен тип за лица с психични разстройства е планирано да бъде разкрит през 2019 г., а през 2020 г. на останалите пет Центъра. В община Котел е планирано изграждането на един Център за настаняване от семеен тип през 2018 г. с капацитет 10 места. В община Твърдица също е планиран един център с капацитет 15 места /2019 г./.

Дейност 2.1.1.6. Разкриване на Хоспис за възрастни хора с тежки увреждания в община Нова Загора с капацитет 15 места. Планирано е разкриване на услугата през 2017 г., Услугата е медико-социална и ще предоставя медицинска рехабилитация и 24 часови резидентни грижи.

Дейност 2.1.1.7.Разкриване на Приют за бездомни лица и семейства в община Сливен с капацитет 15 места от 2016 г. Услугата е форма на грижи с предоставяне на социални услуги за предоставяне на възможност за насърчаване реинтегрирането на бездомни граждани.

Дейност 2.1.1.8. Разкриване на Център за временно настаняване в община Нова Загора с капацитет 5 места от 2016 г. и в община Котел с капацитет 10 потребители за 2018 г. Услугата е насочена към семейства в бедност и бездомни лица, като им се предостави комплекс социални услуги-храна, жилище, подкрепа и др.

Дейност 2.1.1.9. Разкриване на Кризисен център община Сливен капацитет 12 потребители от 2018 г. Услугата е предназначена за лица, останали без подслон след случаи на насилие, като се предостави комплекс от социални услуги на лица, пострадали от насилие, трафик и друга форма на експлоатация. Оказване на индивидуална и социално-психологическа подкрепа.

Специфична цел 2.2. Да се осигурят условия за достоен и пълноценен живот на хората с увреждания в семейна среда, чрез разкриване на услуги и грижа в общността:

Мярка 2.2.1.Подкрепа от ЦСРИ с мобилни екипи за обхващане на хората с увреждания на територията на област Сливен .

Планираните ЦСРИ в област Сливен целят осигуряване подкрепа и предоставяне на комплекс от социални услуги, медицинска и социална рехабилитация, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране както за децата, така и за възрастните хора с увреждания. В рамките ЦСРИ за хора с увреждания се предвижда подкрепа на децата с увреждания и техните семейства и за възрастни лица с увреждания. Освен това семействата и близките, които полагат грижи за хора с увреждания ще получават в ЦСРИ специализирана подкрепа, информиране и консултиране (здравно, психологическо, социално, юридическо). Постепенно ще се развият мобилни услуги, които да обхванат хората с увреждания в цялата област и да осигурят достъп до услуги в семейна среда за децата и хората с увреждания, живеещи в малки изолирани населени места. Планираната мобилност е двупосочна. Първо, услугата ще отиде при клиента, когато не се изисква специално оборудване (например, рехабилитатор и психолог могат да предоставят част от услугите на място при посещение по адреси в селата по график); на място ще се предоставят консултации за семействата и обучения за ползване на техническите помощни средства и др. Второ, чрез осигуряване на специализиран транспорт клиентът може да бъде доведен до услугата в ЦСРИ.

Дейност 2.2.1.1. Изграждане на ЦСРИ в община Сливен с общ капацитет 30 места с възможност за формиране на мобилен екип за обхващане на други населени места. Стартирането й е планирано през 2017 година.

Дейност 2.2.1.2. Развитие на дейността на ЦСРИ в община Котел с възможност за формиране на мобилен екип за обхващане на други населени места.

Дейност 2.2.1.3. Изграждане на ЦСРИ в община Нова Загора с капацитет 40 места с възможност за формиране на мобилен екип за обхващане на други населени места. Стартирането й е планирано през 2016 година.

Дейност 2.2.1.2. Развитие на дейността на ЦСРИ /незрящи/ гр. Сливен.

Мярка 2.2.2.Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства.

Спектърът на тези услуги обхваща както ежедневни дейности в къщи (като помощ при хранене, обслужване, помощ за излизане и придвижване), така и предоставяне на дневни и почасови услуги извън дома (дневни центрове и алтернативни форми на заместваща грижа).

Дейност 2.2.2.1. Разкриване на нови услуги и разширяване обхвата на наличните услуги, които предлагат домашни грижи за хора с увреждания като домашен помощник, социален и личен асистент чрез Националните и Оперативни Програми /личен асистент, социален асистент, домашен помощник/. Община Твърдица е планувала предоставяне на услугата личен асистент, а от 2018 г. и Социален асистент и домашен помощник. Община Нова Загора планира предоставяне на услуга личен асистент. Община Котел е планирала предоставяне на услугата личен асистент, а от 2017 г. и Социален асистент и от 2018 - домашен помощник. Община Сливен планира предоставяне на услугите личен асистент, социален асистент и домашен помощник вкл. увеличаване капацитета на услугите.

Дейност 2.2.2.2. Включване на допълнителни услуги към Домашния социален патронаж и по-пълно обхващане на хората с увреждания от малките населени места.

Дейност 2.2.2.3. Осигуряване на информация, съдействие и посредничество за улесняване на достъпа до технически помощни средства и достъпна среда в дома по програмите на Агенцията за хора с увреждания и Закона за интеграция на хората с увреждания, чрез съществуващия Консултативен център за хората с увреждания в община Твърдица.

Дейност 2.2.2.4. Продължаване дейността на Дневния център за възрастни хора увреждания в община Сливен за предоставяне на дневни и почасови услуги на лица с различни увреждания, живеещи в семейна среда.

Дейност 2.2.2.5. Разкриване на Дневен център за възрастни хора с увреждания в град Сливен или друго населено място в рамките на общината с капацитет 15 места – разкриване през 2016 година.

Дейност 2.2.2.6. Разкриване на Дневен център за хора с увреждания в община Нова Загора с капацитет 35 места – разкриване през 2016 година.

Дейност 2.2.2.7. Разкриване на Дневен център за възрастни хора с увреждания в община Твърдица / село Сборище/ с капацитет 20 места – разкриване през 2016 година.

Дейност 2.2.2.8. Финансова подкрепа от общините при извършваните дейности в обособените клубове на инвалида по места, като активно се включат местните структури на Съюза на инвалидите в България /СИБ/. Разширяване на дейностите на клубовете в рамките на изпълнението на стратегията. Към клуба на инвалида в гр. Нова Загора функционира и Рехабилитационно-консултантски център, където се предоставят на хората

с увреждания, както подкрепа, така и информиране, консултиране, съдействие при попълване и подаване на документи пред различни институции.

Мярка 2.2.3. Развиване на целеви общински политики/мерки за социално включване на хората с увреждания

Дейност 2.2.3.1. Подобряване на инфраструктурата и осигуряване на достъпна среда в общественото пространство, културни и здравни центрове, училища и детски градини, предприятия и пр.

Дейност 2.2.3.2. Дейности на Дирекции "Бюро по труда", общините и местни НПО на територията на областта за предоставяне на услуги, насочени към заетост, професионално ориентиране и професионална квалификация (преквалификация), обучение и практически умения за лицата с увреждания с право на работа.

Дейност 2.2.3.3. Прилагане на общински и национални мерки за осигуряване на възможности за независим самостоятелен живот.

Специфична цел 2.3. Да се създадат условия за интеграция и реинтеграция на уязвими хора и групи от общностите в неравностойно положение, изпаднали в риск.

Мярка 2.3.1.Осигуряване достъп на развитие за етническите общности в неравностойно положение в област Сливен

Дейност 2.3.1.1. Изграждане на Центрове за развитие общности в общините Твърдица и Нова Загора и продължаване и развитие на Общностен Център за деца и семейства гр. Сливен, които работи на местно ниво предимно в обособените етнически квартали в гр. Сливен.

Дейност 2.3.1.2.Продължаване на дейността на здравните медиатори в областта за подобряване достъпа до здравеопазване в етническите общности - в Сливен/6/, Нова Загора/1/, Котел/2/ и Твърдица/2/. Здравните медиатори изпълняват специфични задачи за достъп до информиране, консултиране и посредничество за достъп до здравни грижи. Същевременно е необходимо да се развие техния потенциал за включване в работата по превенция на изоставянето и неглижирането на деца от ромската общност. Предоставяне консултации на млади хора от уязвимите общности по въпроси за здравето, секса, профилактика и лечение на полово предавани инфекции и заболявания, семейно планиране.

Дейност 2.3.1.3. Мерки за интеграция и реинтеграция в образованието на неграмотните и пълнолетните с ниско образование за огрaмотяване на неграмотни пълнолетни, включително за образование на пълнолетни млади хора с незавършена степен (без диплома) на основно или средно образование. Такива програми се инициират от НПО, училищни настоятелства, общини и се изпълняват в тясно партньорство със специфичен принос на всички участващи организации.

Дейност 2.3.1.4. Обхващане с хоризонтални мерки и целеви инициативи за социално включване, насочени към достъп до професионална квалификация, заетост и доходи, чрез включване в програми и мерки на Дирекции "Бюро по труда"; иницииране и изпълнение на проекти за професионална квалификация и заетост, финансирани по действащите Национални и Оперативни Програми за развитие на човешките ресурси; подкрепа за достъп до заетост и квалификация; развитието на кооперации и социални предприятия за осигуряване на заетост за трайно безработни и хора с увреждания. Продължаване работата на трудови медиатори в област Сливен.

Мярка 2.3.2.Развиване на услуги за превенция на рисково и зависимо поведение, насочени към уязвими хора, интеграция и реинтеграция на лица със зависимости и проблемно поведение

Дейност 2.3.2.1. Дейности на ЦОП, ЦСРИ, Консултативните центрове и гражданските инициативи в общините – информиране и консултиране. Чрез функционирането им ще се подпомага приобщаването на застрашените групи към обществото като цяло. Работата предимно ще е подкрепяща и консултативна, свързана с нуждите на отделните потребители и на семействата в общността.

Дейност 2.3.2.2. Включване на родителите и семействата в смесени социално-образователни услуги за превенция на зависимостите и рисковото поведение, изпълнявани от училища, училищни настоятелства и НПО.

Дейност 2.3.2.3. Създаване на Център за временно настаняване в община Котел с капацитет10 места - предоставяне на краткосрочна услуга за лица в риск (семейства в бедност, бездомни лица) - осигуряване на подслон, храна, социални консултации, посредничество за намиране на работа, жилище и финансова подкрепа. Планира се разкриване на услугата през 2018 година.

Дейност 2.3.2.4. Продължаване дейността на Превантивно-информационния център – гр. Сливен като помощен орган към Областния съвет по наркотични вещества и Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

Дейност 2.3.2.5. Продължаване дейността на Наблюдавано жилище за младежи, напуснали корекционно-възпитателни институции, с противоправни прояви и в конфликт със закона с капацитет 4.

Социалната услуга е разкрита и функционира като част от комплекс предоставящ услуги и подкрепа за деца и младежи в конфликт със закона.

Специфична цел 2.4. Подобряване на условията на живот и качеството на грижите в съществуващите специализирани институции за хора с увреждания в област Сливен.

В зависимост от реализиращите се на национално ниво политики по деинституционализация на услугите за възрастни хора с увреждания и съобразно утвърдени и ресурсно обезпечени стратегически документи в сферата, ще се планират и реализират конкретни мерки, дейности и услуги на регионално и местно ниво.

Мярка 2.4.1 Осигуряване на специфичните потребности на хората с увреждания, настанени в специализирана институция

Дейност 2.4.1.1 Подобряване на грижата в ДВПР и ДВУИ гр. Твърдица в т.ч. обучения и супервизия на персонала, въвеждане на нови форми за социално общуване, обновяване на материалната база.

Дейност 2.4.1.1 Подобряване на грижата и преструктуриране на Дом за възрастни хора с умствена изостаналост - селище Качулка, в т.ч. обучения и супервизия на персонала, въвеждане на нови форми за социално общуване, обновяване на материалната база.

Обобщаване на необходимите мерки, социални услуги и дейности в област Сливен по Направление 2: Лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение

Таблица: Обобщаване на необходимите мерки, социални услуги и дейности в община СЛИВЕН

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	Направление 2: Социални услуги за хора с увреждания											
1.	Дом за възрастни хора с умствена изостаналост-селище Качулка	Хора с увреждания	Община Сливен	240	240	200	180	150	150	Предоставяне на институционална грижа за възрастни хора с увреждания	Селище Качулка	налична
2.	Защитено жилище за хора с умствена изостаналост	Хора с увреждания	Община Сливен	8	10	10	10	10	10	Предоставяне на резидентна услуга за хора с умствена изостаналост	Град Сливен, ул.“Битоля“ № 17	налична
3.	Защитено жилище за хора с умствена изостаналост	Хора с увреждания	Община Сливен	10	10	10	10	10	10	Предоставяне на резидентна услуга за хора с умствена изостаналост	Град Сливен, ул.“Хаджи Вълкова “ № 38 А	налична
4.	Дневен център за възрастни хора с увреждания	Хора с увреждания	Община Сливен	30	30	30	30	30	30	Предоставяне на услуги в общността на хора с увреждания	Град Сливен, кв.“Дружба“ зад бл.10	налична
5.	Център за социална рехабилитация и	Хора със зрителни увреждания с риск от	Община Сливен	30	30	30	30	30	30	Предоставяне на консултативни, терапевтични и	Град Сливен Кв. „Република“, бл.35	налична

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	интеграция за незрящи	социално изключване								рехабилитационни дейности		
6.	Дневен център за възрастни хора с психични увреждания	Възрастни с психични разстройства	Община Сливен	15	25	25	25	25	25	Предоставяне на социални услуги за хора с психични разстройства с цел социално включване	Град Сливен,ул.“Генерал Скобелев“ № 3	налична
7.	Наблюдавано жилище	Младежи от 18/20 години	Община Сливен	4	4	4	4	4	4	Предоставяне на социални услуги за оказване на подкрепа и консултиране на младежи, които напускат специализираните институции. Осигуряване на подкрепа на младежи в прехода им към самостоятелен живот	Град Сливен,кв.“Дружба“,бл.8, вх.Г,ап.24	налична
8.	Център за настаняване от семеен тип за възрастни хора с умствена изостаналост	Лица с висока степен на зависимост от грижа	Община Сливен		12	12	12	12	12	Предоставяне на индивидуална грижа на потребителите на социалната услуга,	Град Сливен, ул.“Дели Ради“ № 3	Нова от 2016 година

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
										осигуряване качество на живот, за недопускане на социално изключване на рисковите групи		
9.	Център за настаняване от семеен тип за възрастни хора с психични разстройства или деменция	Лица с висока степен на зависимост от грижа	Община Сливен		15	15	15	15	15	Предоставяне на индивидуална грижа на потребителите на социалната услуга, осигуряване качество на живот, за недопускане на социално изключване на рисковите групи	Град Кермен, ул. “Иван Вазов“ № 26	Нова от 2016 година
10.	Дневен център за възрастни хора с увреждания	Възрастни с увреждания	Община Сливен		15	15	15	15	15	Предоставяне на социални услуги за хора с увреждания с цел социално включване	Град Сливен	Нова от 2016 година
11.	Център за социална рехабилитация и интеграция	Хора с увреждания	Община Сливен			30	30	30	30	Предоставяне на консултативни, терапевтични и рехабилитацион	Град Сливен	Нова от 2017 година

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
										ни дейности		
11.	ЦНСТ за хора с умствена изостаналост	Хора с умствена изостаналост	Община Сливен			15	15	15	15	Осигуряване на пълноценен и относително самостоятелен начин на живот в подходяща среда	Град Сливен	Нова от 2017 година
12.	Приют за бездомни лица и семейства	Бездомни лица	Община Сливен		15	15	15	15	15	Алтернативна форма на грижи с предоставяне на социални услуги за предоставяне на възможност за насърчаване реинтегрирането на бездомни граждани	Град Сливен	Нова от 2016 година
13.	Кризисен център за лица	Лица, останали без подслон след случаи на насилие	Община Сливен				12	12	12	Предоставяне на комплекс от социални услуги на лица, пострадали от насилие, трафик и друга форма на експлоатация. Оказване на индивидуална подкрепа, социално-	Град Сливен	Нова от 2018 година

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
										психологическа подкрепа		
14	ЦНСТ за хора с умствена изостаналост	Хора с умствена изостаналост	Община Сливен				15	15	15	Осигуряване на пълноценен и относително самостоятелен начин на живот в подходяща среда	Община Сливен	Нова- 2018
15.	Здравни медиатори - общинска дейност, подкрепена от МЗ	Лица и семейства от ромската общност	Община Сливен	6	6	6	6	6	6	Посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности, профилактика за деца и възрастни, участие в превенция на изоставените	Град Сливен	налична
16.	Клуб на инвалида- общинска дейност	Хора с увреждания		3	3	3	6	6	6	Осигуряване на лични и социални контакти, информиране и консултиране	Община Сливен	Налична
17	Център за социална рехабилитация и интеграция за хора с	Хора с увреждания		20	20	20	20	20	20	Осигуряване на лични и социални контакти, информиране и консултиране	Община Сливен, Гр. Сливен, ул. Макгахан № 6	Налична

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	увреждания											
18	ЦНСТ за хора с умствена изостаналост	Хора с умствена изостаналост	Община Сливен				15	15	15	Предоставяне на резидентна грижа на потребителите на социалната услуга, осигуряване качество на живот, за недопускане на социално изключване на рисковите групи	Община Сливен	Нова- 2018
19	ЦНСТ за хора с умствена изостаналост	Хора с умствена изостаналост	Община Сливен				15	15	15	Предоставяне на резидентна грижа на потребителите на социалната услуга, осигуряване качество на живот, за недопускане на социално изключване на рисковите групи	Община Сливен	Нова- 2018
20	ЦНСТ за хора с умствена	Хора с умствена	Община Сливен				15	15	15	Предоставяне на резидентна	Община Сливен	Нова-2018

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	изостаналост	изостаналост								грижа на потребителите на социалната услуга, осигуряване качество на живот, за недопускане на социално изключване на рисковите групи		
21	ЦНСТ за хора с умствена изостаналост	Хора с умствена изостаналост	Община Сливен				15	15	15	Предоставяне на резидентна грижа на потребителите на социалната услуга, осигуряване качество на живот, за недопускане на социално изключване на рисковите групи	Община Сливен	Нова-2018
22	ЦНСТ за хора с умствена изостаналост	Хора с умствена изостаналост	Община Сливен				15	15	15	Предоставяне на резидентна грижа на потребителите на социалната услуга, осигуряване качество на живот, за	Община Сливен	Нова-2018

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
										недопускане на социално изключване на рисковите групи		
23	ЦНСТ за хора с умствена изостаналост	Хора с умствена изостаналост	Община Сливен				15	15	15	Предоставяне на резидентна грижа на потребителите на социалната услуга, осигуряване качество на живот, за недопускане на социално изключване на рисковите групи	Община Сливен	Нова-2018
24	ЦНСТ за хора с умствена изостаналост	Хора с умствена изостаналост	Община Сливен				15	15	15	Предоставяне на резидентна грижа на потребителите на социалната услуга, осигуряване качество на живот, за недопускане на социално изключване на рисковите групи	Община Сливен	Нова-2018
25	ЦНСТ за хора с умствена	Хора с умствена	Община Сливен					15	15	Предоставяне на резидентна	Община Сливен	Нова-2019

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	изостаналост	изостаналост								грижа на потребителите на социалната услуга, осигуряване качество на живот, за недопускане на социално изключване на рисковите групи		
26	ЦНСТ за хора с умствена изостаналост	Хора с умствена изостаналост	Община Сливен					15	15	Предоставяне на резидентна грижа на потребителите на социалната услуга, осигуряване качество на живот, за недопускане на социално изключване на рисковите групи	Община Сливен	Нова-2019
27	ЦНСТ за хора с психични разстройства	Хора с психични разстройства	Община Сливен					15	15	Предоставяне на резидентна грижа на потребителите на социалната услуга, осигуряване качество на живот, за	Община Сливен	Нова-2019

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
										недопускане на социално изключване на рисковите групи		
28	ЦНСТ за хора с психични разстройства	Хора с психични разстройства	Община Сливен						15	Предоставяне на резидентна грижа на потребителите на социалната услуга, осигуряване качество на живот, за недопускане на социално изключване на рисковите групи	Община Сливен	Нова-2020
29	ЦНСТ за хора с психични разстройства	Хора с психични разстройства	Община Сливен						15	Предоставяне на резидентна грижа на потребителите на социалната услуга, осигуряване качество на живот, за недопускане на социално изключване на рисковите групи	Община Сливен	Нова-2020
30	ЦНСТ за хора с психични	Хора с психични	Община Сливен						15	Предоставяне на резидентна	Община Сливен	Нова-2020

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	разстройства	разстройства								грижа на потребителите на социалната услуга, осигуряване качество на живот, за недопускане на социално изключване на рисковите групи		
31	ЦНСТ за хора с психични разстройства	Хора с психични разстройства	Община Сливен						15	Предоставяне на резидентна грижа на потребителите на социалната услуга, осигуряване качество на живот, за недопускане на социално изключване на рисковите групи	Община Сливен	Нова-2020
32	ЦНСТ за хора с психични разстройства	Хора с психични разстройства	Община Сливен						15	Предоставяне на резидентна грижа на потребителите на социалната услуга, осигуряване качество на живот, за	Община Сливен	Нова-2020

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
										недопускане на социално изключване на рисковите групи		
33	Социално предприятие	Безработни лица, лица и семейства от уязвими групи	Община Сливен	-	-	100	100	100	100	Осигуряване на заетост на лица от рискови групи; Предоставяне на услуги на уязвими групи	Община Сливен	Нова- 2017
34	Социално предприятие	Безработни лица, лица и семейства от уязвими групи	Община Сливен	-	-	100	100	100	100	Осигуряване на заетост на лица от рискови групи; Предоставяне на услуги на уязвими групи	Община Сливен	Нова-2017

Таблица: Обобщаване на необходимите мерки, социални услуги и дейности в община Нова Загора

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Н.Загора** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	Направление 2: Социални услуги за хора с увреждания											
1.	Защитено жилище за	Хора с умствена	Област Сливен,	10	10	10	10	10	10	Изграждане и поддържане на	Нова Загора	налична

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Н.Загора** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	лица с умствена изостаналост	изостаналост	други области							социална среда, близка до семейната, в която потребителите на социалната услуга да водят пълноценен и независим живот като част от обществото.		
2.	Наблюдавано жилище	Лица с увреждания	Община Нова Загора	0	0	6	6	6	6	Оказване на подкрепа и консултиране на лица, които напускат специализирана институция, преходно жилище или защитено жилище и им предстои да водят независим начин на живот.	Нова Загора	нова
3.	Хоспис	Възрастни с тежки увреждания	Община Нова Загора	0	0	15	15	15	15	Медико-социална услуга; медицинска рехабилитация; 24 часови		

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Н.Загора** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
										резидентни грижи		
4.	Център за рехабилитация и социална интеграция	Хора с увреждания ; Деца с увреждания	Община Нова Загора	0	40	40	40	40	40	Предоставяне на комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване.	Нова Загора	нова
5.	Дневен център	Хора с увреждания	Община Нова Загора	0	35	35	35	35	35	Предоставяне на комплекс от социални услуги, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня или седмично,	Община Нова Загора	нова

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Н.Загора** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
										свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните, здравните, образователните и рехабилитационните потребности, както и на потребностите от организация на свободното време и личните контакти. В случаите, когато предоставянето на услугите е седмично, обслужването на потребителите е от понеделник до петък.		
6.	Рехабилитационно-консултантски център	Хора с увреждания	Община Нова Загора							Консултиране и информиране	Нова Загора	налична
7.	Здравен медиатор	Хора с увреждания	Община Нова							Работа в ромска общност с цел	Нова Загора	налична

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Н.Загора** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
		и лица в неравностойно положение	Загора							улесняване достъпа до доболничната помощ, подпомага получаването на специализирана здравна помощ.		
8.	Трудов медиатор	Хора с увреждания и лица в неравностойно положение	Община Нова Загора							Работа в ромска общност с цел интеграция на пазара на труда безработните лица от общността.	Нова Загора	нова
9.	Личен асистент	Хора с увреждания и техните семейства; хора над 65 г. с ограничения или в невъзможност за самообслужване	Община Нова Загора	100	100	100	100	100	100	Предоставяне на почасови услуги от Звено за услуги в домашна среда свързани с: оказване на лична помощ, комунално-битови дейности, подкрепа на социалното включване на кандидатите и специализирани здрави услуги, в	Нова Загора	Нова – ОП „РЧР” – процедура за директно предоставяне на безвъзмездна помощ „Независим живот”

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Н.Загора** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
										дома на потребителя.		
10.	Звено за услуги в домашна среда към ДСП	Хора с увреждания и техните семейства; хора над 65 г. с ограничения или в невъзможност за самообслужване	Община Нова Загора	25	25	25	25	25	25	Предоставяне на почасови услуги от Звено за услуги в домашна среда свързани с: оказване на лична помощ, комунално-битови дейности, подкрепа на социалното включване на кандидатите и специализирани здрави услуги, в дома на потребителя.	Нова Загора	Налична – общинска дейност
11.	Център за временно настаняване	Бездомни лица	Община Нова Загора	0	5	5	5	5	5	Предоставяне на комплекс от социални услуги, на бездомни лица, насочени към задоволяване на ежедневните им потребности, за срок не повече от 3 месеца в рамките на календарната година.	гр. Нова Загора	нова

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Н.Загора** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			

Таблица: Обобщаване на необходимите мерки, социални услуги и дейности в община КОТЕЛ

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Котел** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	Направление 2: Социални услуги за хора с увреждания											
	Дневен център за възрастни с психични разстройства	Лица с психични заболявания	Община Котел	0	0	0	0	15	15	Медицинска и социална рехабилитация, консултации-социални,правни, здравни,психологически, трудотерапия.Умения за самостоятелност.	Гр. Котел с мобилен консултативен екип за обхващане на други населени места.	Нова – след допълнителен анализ на ресурсите. Нова,/Проект/
	Център за настанява не от семеен тип /ЦНСТ/	Лица с психични заболявания	Община Котел	0	0	0	10	10	10	Осигуряване на резидентна грижа за възрастни хора с тежки психични увреждания и предотвратяване настаняването им в СИ.	Община Котел	Нова, проект
	Център за временно настаняване	Семейства в бедност,бездомни лица	Община Котел	0	0	0	10	10	10	Комплекс социални услуги-храна,жилище,топлина за бездомни лица	Община Котел	Нова – след допълнителен анализ на ресурсите.
	Назначаване	Изоставени и	Община	2	2	2	2	2	2	Специфични задачи за	Община Котел	Съществуваща

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Котел** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	на здравен медиатор	неглежирани деца,млади хора и лица от уязвими общности	Котел							достъп до здравни грижи, информиране, консултиране и посредничество за достъп до здравни грижи		
5	Клуб на инвалида 2 бр.	Хора с увреждания	гр.Котел с.Жеравна	30	30	30	30	30	30	Предоставяне на услуги за хора с увреждания	гр.Котел с.Жеравна	Налична

Таблица: Обобщаване на необходимите мерки, социални услуги и дейности в община Твърдица

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Твърдица** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	Направление 2: Социални услуги за хора с увреждания											
1.	Защитено жилище за хора с умствена изостаналост	Хора с умствена изостаналост	Община Твърдица	0	0	0	0	10	10	Форми на социални услуги, в които хората водят независим начин на живот, подпомогнати от професионалисти.	гр.Твърдица	Нова - 2019 г.
2.	Дневен център за възрастни хора с увреждания	Възрастни с увреждания	Община Твърдица	0	20	20	20	20	20	Рехабилитационни услуги за хора с увреждания.Създава не условия за водене на пълноценен живот	с.Сборище	Нова - 2016 г.
3.	Център за настаняване от семеен тип за	Хора с умствена изостаналост	Община Твърдица	0	0	0	0	15	15	Комплекс от социални услуги, които се	гр.Твърдица	Нова - 2019 г.

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Твърдица** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	възрастни хора с умствена изостаналост									предоставят в среда, близка до семейната, за ограничен брой лица		
4.	Център за настаняване от семеен тип за възрастни хора с психични разстройства	Хора с психични заболявания	Община Твърдица	0	0	0	0	15	15	Комплекс от социални услуги, които се предоставят в среда, близка до семейната	гр.Твърдица	Нова - 2019 г.
5.	Дом за възрастни хора с умствена изостаналост	Хора с умствена изостаналост	Цялата страна	100	100	100	100	100	100	Специализирана институция, предоставяща комплекс от социални услуги на лица с умерена, тежка или дълбока умствена изостаналост (олигофрении и др.), установена с експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК.	гр.Твърдица	Налична - ДДД
6.	Дом за възрастни хора с психични разстройства	Хора психични заболявания	Цялата страна	120	120	120	120	120	120	Специализирана институция, предоставяща комплекс от социални услуги на лица с психични разстройства, установени с експертно решение	гр.Твърдица	Налична - ДДД

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Твърдица** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
										на ТЕЛК/НЕЛК.		
7.	Здравни медиатори	Уязвими етнически общности	Община Твърдица	2	2	2	2	2	2	Предоставяне на консултации на млади хора от уязвимите общности по въпросите за здравето, секса, профилактика и лечение на полово-предавани инфекции и заболявания	гр.Твърдица, гр.Шивачево	налична
8.	Клуб на инвалида - информационно-консултански, копирни и компютърни услуги на хората с увреждания	Хора с увреждания	Община Твърдица	170	170	170	170	170	170	Запознаване с правата и преференциите които могат да ползват хората с увреждания. Информиране за текущи и предстоящи проекти с насоченост за хората с увреждания	гр.Твърдица	Налична-общинска дейност
9.	Домашен помощник – услуга в общността по ОП „ РЧР ”	Хора с увреждания и самотно живеещи лица, които поради различни причини от здравословен характер не са в	Община Твърдица	0	0	0	30	30	30	Подобряване качеството на живот на хората с увреждания и самотно живеещи на територията на община Твърдица, чрез създаване на условия за ефективно упражняване на	гр.Твърдица	Финансира се по ОП „РЧР”

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Твърдица** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
		състояние сами да организират бита си и да поддържат хигиена в дома си.								правото им за независимост и социално включване.Подкрепа на възрастните хора и лица с увреждания да се чувстват самостоятелни в обичайната домашна среда.		
10.	Социален асистент – услуга в общността по ОП „ РЧР ”	Хора с увреждания и самотно живеещи лица, които поради различни причини от здравословен характер не са в състояние сами да организират бита си и да поддържат хигиена в дома си.	Община Твърдица	0	0	0	10	10	10	Подобряване качеството на живот на хората с увреждания и самотно живеещи на територията на община Твърдица, чрез създаване на условия за ефективно упражняване на правото им за независимост и социално включване.Подкрепа на възрастните хора и лица с увреждания да се чувстват самостоятелни в обичайната домашна среда.	гр.Твърдица	Финансира се по ОП „ РЧР”

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Твърдица** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
11.	Личен асистент – услуга в общността по ОП „ РЧР ”	Хора с увреждания и самотно живеещи лица, които поради различни причини от здравословен характер не са в състояние сами да организират бита си и да поддържат хигиена в дома си.	Община Твърдица	29	60	60	60	60	60	Подобряване качеството на живот на хората с увреждания и самотно живеещи на територията на община Твърдица, чрез създаване на условия за ефективно упражняване на правото им за независимост и социално включване.	гр. Твърдица	Налична-финансира се по ОП „ РЧР ”

4.3 Направление 3: Стари хора

Приоритет: Подобряване качеството на живот и грижа за старите хора

Обща цел 3: Да се подобри качеството на живот на старите хора във всички населени места в областта, като се спазва принципът за независим живот в семейна среда или в среда близка до нея, чрез развитие на широка мрежа от услуги в общността и осигуряване на достъп до качествена резидентна грижа.

Приоритет в планирането на грижите за стари хора са услугите в общността, които им предоставят подкрепа на място и в домашна среда. Този подход осигурява възможности за старите хора да живеят в своя дом, в позната за тях среда, без да се откъсват от близки и роднини. Цели се да се избегне или поне да се отложи във времето необходимостта от резидентна грижа.

Специфична цел 3.1. Развиване на широка мрежа от услуги, предоставяни в домашна среда, с цел осигуряване на спокоен и достоен живот на старите хора.

Мярка 3.1.1 Развиване на функциите и дейностите на Домашен социален патронаж и развитие на мобилни услуги за обхващане на малките изолирани населени места в областта.

Домашният социален патронаж е мобилна услуга с традиции и е добре позната. Тя достига до домовете на своите клиенти и има потенциал да изгради широка мрежа от услуги за подкрепа в ежедневието на стари хора в семейна среда и особено за самотно живеещи в изолирани населени места, които нямат достъп до други социални услуги. Тези дейности предполагат допълнително финансиране и ресурси, които надхвърлят възможностите на общинските бюджети и изискват привличане на средства от програми и от местния бизнес. Желателно е общините да се стремят да запазят и доразвият традиционния широк обхват на дейностите на домашния социален патронаж, които изискват повече ресурси, но решават значително по-голям кръг проблеми на старите хора и хората с увреждания, като им осигуряват подкрепа в ежедневието.

Дейност 3.1.1.1 Разширяване на предоставяните услуги от Домашен социален патронаж на нуждаещите се лица от почти всички обхванати населени места. Разширеният списък на дейности на патронажите включва:

- Предоставяне на храна по домовете и хранене – към момента се извършва от всички патронажи, разкрити на територията на областта;
- Помощ при поддържане на лична хигиена, медицински услуги и манипулации;
- Помощ в домакинството, подкрепа за поддържане на жилището – почистване, помощ за дребни битови услуги и ремонти, смяна на обзавеждане и осигуряване на повече пространство;
- Съдействие за пазаруване, плащане на сметки, осигуряване на технически помощни средства;
- Съдействие за достъп до здравни и социални услуги – придружаване, помощ при транспортиране, информиране за здравни услуги.

Дейност 3.1.1.2 Увеличаване на капацитета на действащите Домашни социални патронажи в общините Котел, Твърдица и Сливен. Община Нова Загора запазва капацитета на услугата от 300 места;

- община Котел – увеличаване с 30 места - от 120 на 150 места;
- община Сливен – увеличаване със 100 места - от 680 на 780 места;
- община Твърдица - увеличаване с 10 места - от 240 на 250 места.

Дейност 3.1.1.3 Разширяване на обхвата и осигуряване на услугата в нови населени места от общините в областта.

Дейност 3.1.1.4 Продължаване функционирането на обществените трапезарии в общините Сливен, Нова Загора и Твърдица, разкриване на обществена трапезария в община Котел през 2017 г. и планиране и разкриване на нови трапезарии с цел обхващане на нуждаещите се лица, живеещи на територията на цялата област.

Мярка 3.1.2 Разширяване на услугите в домашна среда – Домашен помощник, Социален асистент, Личен асистент.

Тези услуги осигуряват домашни грижи, помощ в домакинството, обслужване, помощ за излизане и придвижване и др.дейности в подкрепа на стари хора, които подобряват качеството на живот на старите хора и им позволяват по-дълго да живеят в семейна среда. Реалното увеличение на тези услуги през 2016-2020г. ще зависи от предоставяните възможности за финансиране по националните програми, ОП „РЧР" и други източници на финансиране.

Дейност 3.1.2.1 Осигуряване на услугите Домашен помощник, Социален асистент и Личен асистент по Национални програми на възможно по-голям брой нуждаещи се лица, предвид идентифицираните потребности.

Дейност 3.1.2.2 Увеличаване броя на ползващите услугите Домашен помощник, Социален асистент и Личен асистент, чрез осигурено финансиране по Проекти и програми, включително и по ОП „РЧР".

Дейност 3.1.2.3 Проучване на възможностите и разкриване на Комплекси за подкрепа на старите хора, насочени към целевата група.

Специфична цел 3.2Осигуряване на дневна грижа, заместваща грижа и почасови услуги в общността за стари хора.

Мярка 3.2.1 Продължаване и развиване на дейността на трите Дневни центрове за стари хора

Дневните центрове са основната форма на социална услуга в общността, предлагаща храна, дневна грижа и възможности за общуване. Освен тях, клубовете на пенсионера и други форми на услуги също осигуряват за старите хора възможности за разнообразяване на ежедневието, общуване, споделяне на придобит опит, възможности за осмисляне на живота и достойни старини.

Дейност 3.2.1.1 Подобряване качеството на предоставяните социални услуги в съществуващите Дневни центрове за стари хора, чрез планиране и провеждане на обучение на персонала на социалните услуги – постигане на повече гъвкавост на услугата и адаптиране към индивидуалните потребности на всеки човек:

Дневен център за стари хора - гр.Котел с капацитет 30 места;

Дневен център за стари хора - гр.Сливен с капацитет 30 места;

Дневен център за стари хора - с.Сборище, общ.Твърдица – 35 места.

Дейност 3.2.1.2. Продължаване на общинската подкрепа за дейностите на Клубовете на пенсионера, предоставящи възможности за общуване, социален живот, дребни медицински и др.услуги за старите хора с относително съхранено здраве и възможности за самостоятелно придвижване

- разкриване на работни места към Клубовете на пенсионера чрез осигурено финансиране по Проекти и програми.

Мярка 3.2.2 Разкриване на нови Дневни центрове за стари хора

Дейност 3.2.2.1– Планирано разкриване на втори дневен център в гр. Сливен с капацитет 30 места през 2016 г.

Дейност 3.2.2.2– Разкриване на Дневен център за стари хора с капацитет 30 места на територията на община Нова Загора.

Дейност 3.2.2.3 –Развиване на алтернативни нови форми за краткосрочна заместваща грижа за стари хора (краткосрочно настаняване в резидентна грижа от семеен тип за период на отсъствие на близки или през зимния сезон).

Специфична цел 3.3: Да се осигури достъп на старите хора до качествена постоянна грижа в среда, близка до домашната, чрез:

Мярка 3.3.1Подобряване на условията на живот и качеството на грижите в съществуващите специализирани институции за стари хора.

Дейност 3.3.1.1 Реализиране на Плана за подобряване на качеството на услугите в Дом за стари хора гр.Сливен, чрез дейности насочени към:
текущ ремонт на сградния фонд и осигуряване на подходящо оборудване и обзавеждане;
въвеждане на нови форми за социално общуване, културни, спортни и други дейности;
обучение на персонала;

Дейност 3.3.1.2 Продължаване и подобряване на грижата в Дом за стари хора „Света Петка" с.Баня, общ. Нова Загора. Дейности насочени към:
текущ ремонт на сградния фонд и осигуряване на подходящо оборудване и обзавеждане;
въвеждане на нови форми за социално общуване, културни, спортни и други дейности;
обучение на персонала;

Мярка 3.3.2 Разкриване на алтернативни резидентни услуги и нови малки домове за обгрижване на стари хора в среда, близка до семейната.

Планирани са малки домове от семеен тип с малък капацитет и подобрена среда за стари хора с ниски доходи, които не са в състояние да живеят сами. Освен битовите и здравни грижи тук е необходимо са предоставят и възможности за повече самостоятелност на живеещите в дома - домашен интериор, възможности да си готвят и да се грижат за себе си. Предвижда се да се осигурят повече социални дейности и възможности за общуване – както с близките на настанените, така и създаване на нови контакти с хората от населеното място, с клубове на пенсионера и др., където е разположен малкия групов дом.

Дейност 3.3.2.1 Разкриване на нови малки Домове от семеен тип за стари хора:

- планиране, изграждане и разкриване на малки Домове от семеен тип за стари хора в община Сливен с капацитет 30 места планирани в периода 2017 – 2019 г.;

- планиране, изграждане и разкриване на Дом за стари хора на територията на община Котел с капацитет 30 места – 2019 г.
- планиране, изграждане и разкриване на Центрове за настаняване от семеен тип за стари хора: в община Сливен с капацитет 15 места / 2016 г./ и в община Твърдица с капацитет 10 места /2019 г./

Дейност 3.3.2.2 Провеждане на общинска политика за стимулиране на частната инициатива при разкриване на модерни частни домове за стари хора в област Сливен (предоставяне на терени и сгради при облекчени условия). Частните домове ще предоставят качествена резидентна грижа за стари хора, включително и за жители от други области от страната като осигуряват работни места за персонала от общините.

- продължаване на дейността на съществуващия частен Дом за стари хора в с.Каменово, общ.Нова Загора;
- продължаване на дейността на съществуващия частен Дом за стари хора в с.Малко Чочовен, общ.Сливен;
- планиране, изграждане и разкриване на частен Дом за стари хора с капацитет 20 места в община Нова Загора – 2016 г.;

Дейност 3.3.2.3 Проучване на потребностите и възможностите за изграждане и стартиране на хосписи в общините в областта. Конкретното планиране на отделните услуги ще се реализира при актуализиране на нормативната база и съобразно наличните ресурси в ежегодните общински планове.

Обобщаване на необходимите мерки, социални услуги и дейности в област Сливен Направление 3: Стари хора

Таблица: Обобщаване на необходимите мерки, социални услуги и дейности в община Сливен

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	Направление 3: Социални услуги за възрастни и стари хора											
1.	Дом за стари хора	Възрастни хора	Община Сливен	120	120	120	120	120	120	Предоставяне на достъпни и комплексни социални услуги, съобразени със специфичните потребности на възрастните хора	Град Сливен, ул.“Панайот Хитов“ № 115	налична
2	Дневен център за стари хора	Възрастни хора	Община Сливен	30	30	30	30	30	30	Предоставяне на услуги в общността на възрастните хора,задоволяване на ежедневни , здравни, рехабилитационни потребности, организация на свободното време и личните контакти	Град Сливен, ул.“Никола Михайловски“ №26	налична
3	Частен дом за стари хора	Възрастни хора	Община Сливен	20	20	20	20	30	30	Предоставяне на резидентна грижа за стари хора	С. Малко Чочовени, община Сливен	налична
4	Малък дом от семеен тип за стари хора	Стари хора	Община Сливен		-	30	30	30	30	Предоставяне на резидентна грижа за стари хора	Град Сливен	Нова от 2017 година
5	Малък дом от семеен тип за стари хора	Стари хора	Община Сливен		-	-	30	30	30	Предоставяне на резидентна грижа за стари хора	Град Сливен	Нова от 2018 година
6	Малък дом от семеен тип за стари хора	Стари хора	Община Сливен			-	30	30	30	Предоставяне на резидентна грижа за стари хора	Град Сливен	Нова от 2018 година

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
7	Малък дом от семеен тип за стари хора	Стари хора	Община Сливен			-	-	30	30	Предоставяне на резидентна грижа за стари хора	Град Сливен	Нова от 2019 година
8	Дневен център за стари хора	Възрастни хора	Община Сливен		30	30	30	30	30	Предоставяне на услуги в общността на възрастните хора,задоволяване на ежедневни , здравни, рехабилитационни потребности, организация на свободното време и личните контакти	Град Сливен	Нова от 2016 година
9	Домашен социален патронаж	Възрастни хора	Община Сливен	680	720	720	750	750	780	Осигуряване и доставка на храна,достъп до здравни грижи,подкрепа при водене на домакинството, общуване и социални контакти	Град Сливен	налична
10	Обществена трапезария	Самотни стари хора и хора с увреждания	Община Сливен	100	150	150	200	200	200	Осигуряване на топла храна на социално слаби граждани.	Град Сливен	налична
11	Личен асистент	Самотни възрастни хора, хора с увреждания, семейства на деца с увреждания	Община Сливен	152	160/ 65	65	65	65	65	Предоставяне на услуги, съобразно индивидуалните потребности на потребителите	Град Сливен и населените места на територията на общината	налична
12	Домашен помощник-звено към Домашен	Самотно живеещи възрастни хора и хора с	Община Сливен	120	130	140	150	170	200	Предоставяне на почасови социални услуги, съобразени с индивидуалните	Град Сливен и населените места на територията на община	налична

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Сливен** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	социален патронаж	увреждания								потребности на потребителите	Сливен	
13	Център за настаняване от семеен тип за стари хора	Лица с висока степен на зависимост от грижа	Община Сливен		15	15	15	15	15	Осигуряване качество на живот, за недопускане на социално изключване, предоставяне на индивидуална грижа	Град Сливен	Нова от 2016 година
14	Клубове на пенсионера	Възрастни хора	Община Сливен	52	53	53	55	55	55	Осигуряване на лични и социални контакти, информиране и консултиране, социално, здравно и правно	Град Сливен и населените места на територията на общината	налична
15	Комплекс за подкрепа на стари хора	Стари хора	Община Сливен				80	80	80	Предоставяне на комплекс от социални услуги на нуждаещите се потребители	Град Сливен	Нова от 2018 година

Таблица: Обобщаване на необходимите мерки, социални услуги и дейности в община Нова Загора

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Н. Загора** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	Направление 3: Социални услуги за възрастни и стари хора											
1	Дом за стари хора - институция	Възрастни хора	община Нова Загора, област Сливен и други области	54	54	54	54	54	54	Предоставяне на краткосрочни социални услуги до 3 месеца в годината, социална и медицинска рехабилитация и постоянна грижа за 54 лица и предоставяне на	с.Баня, община Нова Загора	Налична – делегирана държавна дейност

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Н. Загора** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
										дългосрочни социални услуги за предоставяне на социалната услуга за 20 лица		
2	Дом за стари хора - институция	Възрастни хора	община Нова Загора, област Сливен и други области	17	17	17	17	17	17	Постоянна грижа	с.Каменово, община Нова Загора	Налична – частна дейност
3	Личен асистент	Хора с увреждания и техните семейства; хора над 65 г. с ограничения или в невъзможност за самообслужване	Община Нова Загора	0	100	100	100	100	100	Предоставяне на почасови услуги от Звено за услуги в домашна среда свързани с: оказване на лична помощ, комунално-битови дейности, подкрепа на социалното включване на кандидатите и специализирани здрави услуги, в дома на потребителя.	Нова Загора	Нова – ОП „РЧР” – процедура за директно предоставяне на безвъзмездна помощ „Независим живот”
4	Домашен социален патронаж – услуга в общността	Възрастни хора; самотни възрастни хора; хора с увреждания; деца с увреждания; Лица с психични заболявания	община Нова Загора	300	300	300	300	300	300	Доставяне на храна, задоволяване на ежедневните, здравните и битови потребности, помощ в общуване и осъществяването на социални контакти.	община Нова Загора	Налична – общинска дейност Разширяване на обхвата и осигуряване на услугата в нови населени места

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Н. Загора** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
5	Дом за стари хора - частен	Възрастни хора; самотни стари хора	община Нова Загора			20	20	20	20	Постоянна грижа – социална и медицинска	община Нова Загора	Нова
6	Дневен център за стари хора	Възрастни хора	община Нова Загора			30	30	30	30	Предоставяне на комплекс от социални услуги, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня или седмично, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните, здравните, образователните и рехабилитационните потребности, както и на потребностите от организация на свободното време и личните контакти. В случаите, когато предоставянето на услугите е седмично, обслужването на потребителите е от понеделник до петък.	община Нова Загора	Нова
7	Обществена трапезария	Стари хора, самотни стари и хора с увреждания, хора в неравностойно положение	Община Нова Загора							Осигуряване на храна	гр. Нова Загора	Налична

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Н. Загора** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
8	Клуб на пенсионера	Стари хора и хора с увреждания	Община Нова Загора							Осъществяване на социални контакти	Община Нова Загора	налична

Таблица: Обобщаване на необходимите мерки, социални услуги и дейности в община КОТЕЛ

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Котел** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	Направление 3: Социални услуги за възрастни и стари хора											
1	Дом за стари хора	Стари хора и самотни стари хора	Община Котел	0	0	0	0	30	30	24 часа грижа за стари хора	Гр.Котел или др.населено място съобразно оценка на ресурсите.	Нова, Проект
2	Домашен социален патронаж /ДСП/	Самотни стари хора,хора с увреждания	Община Котел	120	120	120	150	150	150	Осигуряване на храна, подкрепа при водене на домакинството, достъп до здравни грижи, общуване и социални контакти	гр.Котел-изнесена кухня и в друго населено място.	Наличие от необходимост от разширяване на капацитета
3	Дневен център за стари хора/ДЦСХ/	Стари хора и самотни стари хора	Община Котел	30	30	30	30	30	30	Осигуряване на храна, лични и социални контакти, консултации. Задоволяване на ежедневни здравни, образователни,	гр.Котел	Налична - в процес на подобряване качеството на грижата

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Котел** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
										рехабилитационни, потребности от организация на свободното време и личните контакти.		
4	Обществена трапезария	Стари хора и самотни стари хора с увреждания	Община Котел	0	0	30	30	30	30	Осигуряване на храна	гр.Котел	Нова услуга – Проект
5	Личен асистент	Стари хора и самотни стари хора с увреждания	Община Котел	30	30	40	45	50	50	Осигуряване грижа в семейна среда за лица, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си.	Гр. Котел или друго населено място, съобразно оценка на ресурсите.	Налична – национална програма и оперативна програма
6	Социален асистент	Стари хора и самотни стари хора с увреждания	Община Котел	0	0	30	30	30	30	Осигурява грижи в семейна среда за Лица,които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи.	Гр.Котел или друго населено място, съобразно оценка на ресурсите.	Нова услуга - програма
7	Домашен помощник	Стари хора и самотни стари хора с увреждания	Община Котел	0	0	0	30	30	30	Осигуряване на грижи в семейна среда на стари самотни хора и хора с увреждания,които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния	Гр. Котел или друго населено място, съобразно оценка на ресурсите	Нова услуга - програма

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Котел** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
										живот. Помощ при организирането на ежедневни битови потребности.		
8	Приют	Бездомни лица		0	0	0	6	6	6	Осигурява подслон на бездомни лица, без близки и роднини, останали на улицата	Населено място в общината, съобразно оценка на ресурсите	Нова услуга, проект
9	Клуб на пенсионера-2 бр.	Стари хора и самотни стари хора с увреждания	гр. Котел с. Медвен	30	30	30	30	30	30	Подпомагане на стари хора и лица с увреждания от всекидневния им живот чрез предоставяне на модулни пакети от услуги.	гр.Котел с.Медвен	Налична

Таблица: Обобщаване на необходимите мерки, социални услуги и дейности в община Твърдица

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Твърдица** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	Направление 3: Социални услуги за възрастни и стари хора											
1.	Дневен център за стари хора	Възрастни хора със запазена активност за обществени прояви;самотни стари хора	С.Сборище, общ.Твърдица	35	35	35	35	35	35	Създаване на възможности на старите хора да водят пълноценен живот.Подпомагане за социални	с.Сборище	Налична-ДДД

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Твърдица** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
										контакти и дейности осмислящи ежедневието на старите хора. Изграждане на чувство за значимост като се използват знанията им и професионалния опит.		
2.	Домашен социален патронаж	Самотни стари хора, възрастни с увреждания, вкл.в отдалечените населени места	Община Твърдица	240	240	240	240	250	250	Комплекс от социални услуги, предоставяни по домовете, свързани с доставка на храна; поддържане на личната хигиена и хигиената на жилищните помещения, обитавани от ползвателя; съдействие за снабдяване с необходимите технически помощни средства при ползватели с увреждане; битови услуги и др.	гр.Твърдица, гр.Шивачево	Налична-общинска дейност
3.	Център за	Стари хора	Община	0	0	0	0	10	10	Комплекс от	гр.Твърдица	Нова-2019 г.

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет						**Община Твърдица** Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
	настаняване от семеен тип за стари хора		Твърдица							социални услуги, които се предоставят в среда, близка до семейната		
4.	Обществена трапезария	Получаващи помощи по чл. 9 от ППЗСП, стари хора с ниски пенсии, лица с установена липса на доходи, бездомни лица	Община Твърдица	17	17	17	17	17	17	Социални услуги, насочени към задоволяване на потребностите от храна за хора, които не могат да си я осигуряват сами.	гр.Твърдица	Налична
5.	Клубове на пенсионера – 15 клуба	Стари хора в пенсионна възраст	Община Твърдица							Разнообразяване на ежедневието, общуване, споделяне на придобит опит, възможности за осмисляне на живота и достойни старини	Община Твърдица	Налична – общинска дейност

5. Логическа рамка

Логическа рамка на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Сливен (2016 – 2020)

Визия	**Осигуряване на по-добро качество на живот и грижа за специфични общности, групи и индивиди в риск в област Сливен, чрез достъпна социална защита, качествени социални услуги, равен достъп и възможности, пълноценно и активно участие във всички области на обществения живот.**			
Приоритети	**Обща и специфични цели, мерки**	**Индикатори – базови индикатори за въздействието на Стратегията и постигнатата промяна в ситуацията към 2020 г.**	**Източници на информация**	**Период на проверка**
<u>Приоритет</u>: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и техните семейства	**<u>Обща цел 1</u>: Създаване на условия за реализиране политики за осигуряване на закрила, равен достъп и възможности за развитие и социално включване на уязвими деца и техните семейства** **<u>Специфична цел 1.1:</u>** Разширяване на мрежата от социални услуги за подкрепа, предоставяне на добра грижа, социална интеграция и индивидуално развитие на уязвими деца и техните семейства. Мярка 1.1.1. Предоставяне на подкрепа на уязвими деца и семейства в област Сливен чрез развиване на мрежа от Центрове за обществена подкрепа в област Сливен. Мярка 1.1.2 Осъществяване на комплексна програма за ранно детско развитие в област Сливен с обхват на поне 40% от уязвимите семейства и деца. Мярка 1.1.3. Създаване на условия за ефективна превенция на изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции чрез услуги за подкрепа на биологичното семейство. Мярка 1.1.4. Реализиране в област Сливен на програми за превенция и защита на децата от всякакви форми на злоупотреба, насилие, експлоатация и трафик. Мярка 1.1.5. Включване на поне 90% от децата в предучилищна възраст в детска градина и на всички деца в задължителна училищна възраст в подходяща форма на образование. */Нова – протокол № 23/07.09.2016 г. на Областния съвет за развитие на област Сливен/* Мярка 1.1.6. Разкриване на Център за социална рехабилитация и интеграция за деца и младежи в гр.Шивачево с капацитет 15 места	• Предоставена подкрепа на уязвими деца и семейства в област Сливен чрез разкрити Центрове за обществена подкрепа във всички общини на областта и обхващане на 380- 490 деца и семейства средногодишно; • Осъществена програма за ранно детско развитие във всички общини на областта и обхванати поне 40% от уязвимите семейства и деца; • Повишен родителски капацитет на 750- 950 уязвими семейства средногодишно; • Осигурени услуги и условия за навременно идентифициране на риска от изоставяне на деца в ранна възраст в поне 70 % от случаите; • Намаляване броя на изоставените деца с 20% средногодишно; • Предоставени услуги и подкрепа за поне 70% от идентифицираните деца - жертви на насилие, експлоатация, трафик. • Осигурено пълно обхващане на децата (поне 98%) в задължителното предучилищно образование; • Повишена мотивираност на деца и семейства от уязвими общности за редовно посещение в училище;	Решения на Общински съвети; Заповеди на кмет; Предложения за разкриване на нови услуги; Заповеди на АСП за разкриване/закриване на социални услуги; Доклади и анализи на ОЗД, РДСП; Статистически данни на НСИ; Периодични отчети по реализиращи се проекти; Периодични отчети по изпълнение на общински и	Годишна база В средата и края на периода

	Специфична цел 1.2:Създаване на нови социални услуги и увеличаване капацитета на съществуващи услуги, които развиват и подкрепят форми на алтернативна семейна грижа. Мярка 1.2.1. Предоставяне на подкрепа на роднини и близки, при които са настанени изоставени и неглижирани деца, лишени от родителска грижа. Мярка 1.2.2. Развитие на Приемната грижа в област Сливен Мярка 1.2.3. Развиване на услуги в подкрепа на осиновяването във всички общини в областта. **Специфична цел 1.3:**Осигуряване на условия за развитие на децата с увреждания, отглеждани в семейството чрез разширяване на броя, капацитета и спектъра от дейности на социалните услуги. Мярка 1.3.1. Прилагане на мерки за ранна диагностика и навременна интервенция на увреждането/заболяването при деца с увреждания. Мярка 1.3.2.Осигуряване на достъп до адекватна и гъвкава дневна, почасова грижа и заместваща грижа за децата с увреждания, отглеждани в семейна среда. Мярка 1.3.3.Подкрепа на родителите за отглеждане на децата с увреждания в семейството. **Специфична цел 1.4:** Осигуряване на подкрепа на уязвими семейства за превенция на рисково поведение и неглижиране на децата. Мярка 1.4.1.Развиване на услуги в общността за подобряване на родителския капацитет и за превенция на неглижирането на децата, отглеждани в семейна среда Мярка 1.4.2.Програми за превенция на рисково поведение при деца и младежи Мярка 1.4.3.Подкрепа за преодоляване на последиците от рисковото поведение при децата и младежите. **Специфична цел 1.5:** Подобряване на грижата, трансформиране и закриване на съществуващите специализирани институции за деца в област Сливен. Мярка 1.5.1.Разработване на планове за трансформиране и/или закриване на специализираните институции за деца в област Сливен Мярка 1.5.2. Развиване на услуги за реинтеграция на децата от специализираните институции или настаняване в алтернативна семейна грижа. Мярка 1.5.3. Предоставяне на социални услуги от резидентен тип със	• Осъществена мярка за закрила- настаняване при близки или роднини за поне 30% от децата, отделени от биологичното си семейство; • Утвърдени приемни семейства за поне 125-130 деца в риск; • Повишено качество на предоставяните услуги и подкрепа на осиновители и осиновени; • Постигнато обхващане в услуги за ранна диагностика и превенция на поне 80 % от майките/ новородените в риск от изоставяне; • Осигурен достъп до дневна грижа и услуги за поне 90-100 деца с увреждания средногодишно и намалено с поне 40% настаняване на деца с увреждания извън семейството; • Предоставени услуги и подкрепа на поне 50% от децата и младежите с рисково поведение; • Осъществено закриване/трансформиране на съществуващите специализирани институции за деца в областта; • Изведени в семейна среда на поне 40% от децата в съществуващите специализирани институции в областта; • Осигурена възможност за алтернативна резидентна грижа за не по-малко от 50 деца и младежи, изведени от специализирани институции за деца, които не могат да бъдат настанени в семейна среда; • Обхващане на над 60% от посещаващите училище ученици в образователни инициативи, извънкласни и извънучилищни дейности за свободното време; • Връщане в училище на поне 30 % от децата отпаднали от образователната система; • Обхващане на поне 70% от децата с увреждания в общините в училище и подходящи форми на включващо	областна стратегии; Данни, анализи и доклади на РИО; Проучване за обратна връзка от потребители на услуги;	

	среда близка до семейна-та, за деца и младежи от специализирани институции, които не могат да бъдат изведени в семейна среда. Мярка 1.5.4Трансформиране и закриване на ДДЛРГ "Мария Роза" с. Асеновец, общ. Нова За-гора: Мярка 1.5.5.Трансформиране на ДМСГД- Сливен. **Специфична цел 1.6**: Осигуряване на равен достъп до качествена предучилищна подготовка и училищно образование за децата от рискови общности и уязвими групи Мярка 1.6.1.Гарантиране на задължителното предучилищно образование за всички деца в област Сливен Мярка 1.6.2.Програми за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпаднали деца и младежи. Мярка 1.6.3.Осигуряване на качествено интегрирано образование за децата с увреждания Мярка 1.6.4.Целенасочена политика за приобщаване на родителите и общността в учебно-възпитателния процес на техните деца	образование; • Обхващане на поне 50 % от семейства с деца от уязвими общности в мрежа от услуги за подкрепа и мотивиране за училищно образование;		
Приоритет: Осигуряване на условия за социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение	**Обща цел 2** Развиване на нови социални услуги за социално включване и подобряване качеството на съществуващите услуги за лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение **Специфична цел 2.1.** Да се развие алтернативна резидентна грижа от семеен тип за хората с увреждания, настанени в специализирани институции, чрез: Мярка 2.1.1.Изграждане на алтернативни социални услуги от резидентен тип за настаняване на хора с увреждания, които имат нужда от резидентна грижа в среда, близка до семейната. **Специфична цел 2.2.** Да се осигурят условия за достоен и пълноценен живот на хората с увреждания в семейна среда, чрез разкриване на услуги и грижа в общността: Мярка 2.2.1.Подкрепа от ЦСРИ с мобилни екипи за обхващане на хората с увреждания на територията на област Сливен . Мярка 2.2.2.Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства. Мярка 2.2.3. Развиване на целеви общински политики/мерки за социално включване на хората с увреждания **Специфична цел 2.3.** Да се създадат условия за интеграция и реинтеграция на уязвими хора и групи от общностите в неравностойно положение, изпаднали в риск.	• Подобрени условия за самостоятелен живот в домашна среда на 20% от хората с увреждания – потребители на услугите домашен социален патронаж, домашен помощник, социален и личен асистент; • Подобрен достъп на хората с увреждания до социална и медицинска рехабилитация чрез мрежа от ЦСРИ в област Сливен; • Изградени и функциониращи Центрове за развитие на общности в област Сливен, които обхващат 40% от етническите общности в областта в дейности за развитие, самопомощ, достъп до здравни, социални услуги и заетост, мотивиране за образование, • Разширен спектър от услуги за превенция и реинтеграция на рискови групи със зависимости и проблемно поведение; • Разширен спектър от услуги за подкрепа и преодоляване на последиците при жертви на насилие, трафик, зависимости.	-Доклади ЗМО -Данни на НСИ РИО, ОЗД, ДСП, общини - анализи и данни РДСП, - решения на ОбС, заповеди на АСП за разкриване на нови социални услуги - общински финансови справки	Годишна база В средата и края на периода

	Мярка 2.3.1.Осигуряване достъп на развитие за етническите общности в неравностойно положение в област Сливен Мярка 2.3.2.Развиване на услуги за превенция на рисково и зависимо поведение, насочени към уязвими хора, интеграция и реинтеграция на лица със зависимости и проблемно поведение **Специфична цел 2.4.** Подобряване на условията на живот и качеството на грижите в съществуващите специализирани институции за хора с увреждания в област Сливен. Мярка 2.4.1 Осигуряване на специфичните потребности на хората с увреждания, настанени в специализирана институция			
Приоритет: Подобряване качеството на живот и грижа за старите хора	**Обща цел 3** Да се подобри качеството на живот на старите хора във всички населени места в областта, като се спазва принципът за независим живот в семейна среда или в среда близка до нея, чрез развитие на широка мрежа от услуги в общността и осигуряване на достъп до качествена резидентна грижа. **Специфична цел 3.1.** Развиване на широка мрежа от услуги, предоставяни в домашна среда, с цел осигуряване на спокоен и достоен живот на старите хора. Мярка 3.1.1 Развиване на функциите и дейностите на Домашен социален патронаж и развитие на мобилни услуги за обхващане на малките изолирани населени места в областта. Мярка 3.1.2 Разширяване на услугите в домашна среда – Домашен помощник, Социален асистент, Личен асистент. **Специфична цел 3.2** Осигуряване на дневна грижа, заместваща грижа и почасови услуги в общността за стари хора. Мярка 3.2.1 Продължаване и развиване на дейността на трите Дневни центрове за стари хора Мярка 3.2.2 Разкриване на нови Дневни центрове за стари хора **Специфична цел 3.3**: Да се осигури достъп на старите хора до качествена постоянна грижа в среда, близка до домашната, чрез: Мярка 3.3.1Подобряване на условията на живот и качеството на грижите в съществуващите специализирани институции за стари хора. Мярка 3.3.2 Разкриване на алтернативни резидентни услуги и нови малки домове за обгрижване на стари хора в среда, близка до семейната.	• Предотвратена преждевременна институционализация на минимум 30-40 самотноживеещи стари хора чрез развитите услуги за грижа в домашна среда • Осигурени услуги, подкрепа и грижи в домашна среда за поне 25% от старите хора в областта с приоритетно обхващане на самотноживеещите в изолирани населени места извън общинските центрове • Подобрено качество на резидентни услуги в среда близка до домашната за стари хора, които не са в състояние да живеят самостоятелно • Осигурени качествени резидентни грижи в среда, близка до домашната за още 135 стари хора до края на периода на стратегията	Решения на ОбС; Заповеди на изпълнителния директор на АСП за разкриване на нови социални услуги, Регистър на АСП на вписани доставчици; обрат на връзка от потребители-те; посещения на място; отчети на СУ.	Годишна база В средата и края на периода

Раздел В: План за действие

6 Управление и координация на изпълнението на стратегията

Стратегията за развитие на социалните услуги в област Сливен беше създадена в процес на широко партньорство със заинтересованите страни в областта – Областна администрация, Общински администрации, териториалните структури на Агенцията за социално подпомагане (АСП), местни структури на централната държавна администрация, доставчици на социални услуги, граждански организации (НПО) и др.

Тя ще се изпълнява на областно и общинско ниво с общите усилия на всички заинтересовани страни в съответствие с техните компетенции и планираните дейности за развитие, като координационната роля ще се осъществява на две нива:

- на ниво област /от Областна администрация и РДСП/;
- на ниво община /от Общинската администрация и ДСП, обслужваща територията на съответната община/.

Контрол по изпълнението на стратегията ще бъде осъществяван от Областния съвет за развитие и Областния управител.

6.1 Структури за координация на областно и общинско ниво

Разработването на настоящата стратегия е организирано от **Областния управител** с оглед необходимостта от стратегическо планиране на областно ниво, което да включи всички общини. По този начин разкриването на социални услуги се доближава до потребностите на хората от целевите групи не само на територията на общината, но и в областта.

Областният управител внася проекта на Областната стратегия за развитие на социалните услуги за обсъждане, съгласуване и за приемане от Областния съвет за развитие.

Областният съвет за развитие обсъжда, съгласува и приема стратегията и актуализацията ѝ.

Областният управител отговаря за изпълнението на Областната стратегия за развитие на област Сливен, с която е свързана Областната стратегия за развитие на социалните услуги като секторна политика в областта.

Той има важна роля при изпълнението и на Областната стратегия за развитие на социалните услуги с оглед прилагането на общи мерки на областно ниво и на съвместни дейности в няколко общини, както и с цел координиране дейността на общините и териториалните, секторни звена на централната изпълнителна власт при работата по стратегията.

Със заповед на областния управител през месец март 2011 г. е сформиран **Областен съвет за координиране изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги /Областен координационен съвет/.**

Областният управител получава доклади на ключовите участници в изпълнението на стратегията за извършеното, за срещнатите трудности и проблеми. Постъпилата информация и доклади се представят на заседанията на Областния координационен съвет.

Съветът подпомага областния управител при координиране дейностите по изпълнение на целите, приоритетите и конкретните дейности на стратегията. Той включва представители на общините, на териториалните поделения на АСП, представители на Регионален инспекторат по образованието, Регионална здравна инспекция, НПО. Председател на Областния координационен съвет е областният управител, заместник-председател е ресорният заместник областен управител.

На своите заседания Областният координационен съвет обсъжда изпълнението на дейности и проекти на общинско и областно ниво, както и реализацията на национални проекти, свързани с развитието на социалните услуги, социалното включване, деинституционализацията и др.

Областният координационен съвет обсъжда и одобрява годишен мониторингов доклад за изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги, докладът от извършен междинен преглед на нейното изпълнение, предложение за актуализация на стратегията.

Важна роля при осъществяване на дейностите, свързани с координацията на изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги имат **Регионална дирекция за социално подпомагане и Дирекции „Социално подпомагане”.**

Регионалните дирекции за социално подпомагане като териториални поделения на АСП в областните административни центрове провеждат държавната политика в областта на социалното подпомагане, закрилата на детето и рехабилитацията и социалната интеграция на хората с увреждания на територията на областта. На територията на съответните общини тези дейности се осъществяват от Дирекциите "Социално подпомагане".

Предвид основните си функции, РДСП и ДСП имат отношение към всички заложени цели в Областната стратегия за развитие на социалните услуги.

Регионалните дирекции за социално подпомагане осъществяват сътрудничество с областната и общинската администрация и с неправителствени организации при осъществяването на политиката в областта на социалната защита на рисковите групи в областта.

Директорите на дирекции са членове на Областния координационен съвет, а експерт от регионалната дирекция е част от екипа на Звеното за мониторинг и оценка на изпълнението на стратегията.

Кметът на общината има ключова роля за цялостното изпълнение на Областната стратегия за социалните услуги на общинско ниво.

Общините отговарят за цялостното изпълнение на Областната стратегия за развитие на социалните услуги на тяхната територия.

На основата на областната стратегия, кметът на общината организира разработването на общински стратегии и годишни планове за развитие на социалните услуги, които се приемат от Общинските съвети и чрез които се реализира Областната стратегия на територията на всяка община.

Общинските стратегии представляват териториален разрез на областната стратегия по общини.

Местните власти разработват и изпълняват **интегрирани политики за развитие** на хората в риск на тяхната територия като комбинират ресурсите и координират дейностите в сферата на социалното подпомагане, образование, здравеопазване, политики на пазара на труда, водени от интересите и нуждите на групите и хората в риск. Общините са доставчик на социални услуги. Общините развиват интегрирани политики в подкрепа на децата в риск, хората с увреждания и старите хора. Общините осъществяват годишен мониторинг и оценка на изпълнението на социалната услуга и оценка на нуждите на групите в риск.

Ежегодно, в началото на годината, Общините представят в Областна администрация доклади за изпълнението общинския план за развитие на социалните услуги за предходната година, които са база за изготвяне на годишен мониторингов доклад на областно ниво. Докладът се представя и обсъжда на заседание на Областния координационен съвет.

Кметът на общината търси възможности за финансиране от различни финансови източници за реализиране на конкретните общински дейности, планирани в съответния общински компонент на областната стратегия.

Местните власти носят конкретни отговорности също за иницииране и изпълнението на хоризонталните политики и мерки за социално включване. В този контекст, общините поемат и основната отговорност за изпълнението на мерките за социално включване, предвидени в Стратегията.

Обществен контрол при осъществяване на дейностите в областта на социалните помощи и социалните услуги се осъществява от **Обществения съвет по социално подпомагане и услуги.** Той е консултативен орган към общината за осъществяване на сътрудничество,

координация и консултация между община, централни държавни органи и доставчици на социални услуги с цел реализиране на социалната политика в конкретната община.

Подкрепа в реализацията на заложените приоритети и цели на стратегията оказват и други институции и организации: Регионалният инспекторат по образованието – Сливен, Регионален център по здравеопазване, Дирекции „Бюро по труда", Неправителствени организации.

Те участват в дейността на Областния координационен съвет, в осъществяването на мониторинг и оценка на изпълнението на стратегията като подпомагат събирането на данни и оценката на потребностите.

6.2 Система за мониторинг и оценка. Работа на ЗМО

За проследяване напредъка в изпълнението на областната и общинските стратегии за развитие на социалните услуги със заповед на областния управител е създадено Звено за мониторинг и оценка**.** То е формирано като част от Областния координационен съвет за управление и изпълнение на Областната стратегия. В състава на звеното са включени представители на Областна администрация, на общините от областта, на регионална дирекция за социално подпомагане, координаторите за област Сливен по проект „Развитие на системата за планиране и предоставяне на социални услуги на регионално равнище"/до приключване на проекта/.

Звеното за мониторинг и оценка:

- Координира цялостната дейност по мониторинг и оценка в областта;
- Планира и осъществява дейностите за мониторинг;
- Организира провеждането на междинна и финална оценка на изпълнението на стратегиите.
- Информира заинтересованите страни и обществеността за резултатите и препоръките;
- Организира дискусии по общини за обсъждане на заключенията и препоръките от докладите за мониторинг и оценка на изпълнението на Стратегията.

Дейностите по мониторинг включват:

- Текущ мониторинг на дейностите – събиране на информация, посещения на място, доклади от мониторинговите посещения;
- Създаване и постоянно актуализиране на база данни на областно ниво с разбивка по общини, територии, теми, рискови групи и пр.;
- Актуализиране, систематизиране и анализ на данните за ключовите базови индикатори за ситуацията;
- Събиране на информация и анализ на индикаторите за прогреса в изпълнението на Стратегията;
- Разработване на годишен мониторингов доклад за цялостното изпълнение на Стратегията.

За осъществяване на своята дейност членовете на ЗМО провеждат регулярни работни срещи за обсъждане на дейностите, свързани с наблюдение изпълнението на областната и общински стратегии за развитие на социалните услуги. Те участват и в провежданите заседания на Областния координационен съвет, в рамките на които представят информация за осъществяваните наблюдения, планираните дейности и услуги и за дейността на звеното. Ежегодно представителите на общините, членове на Звеното за мониторинг и оценка изготвят отчет за изпълнението на годишните планове за развитие на социалните услуги за предходната година. Отчетът се базира на осъществяваните от тях наблюдения на дейността на социалните услуги и посещения на място, събиране на информация и анализ на данни. Въз основа отчетите на общините и осъществяваните от Звеното за мониторинг наблюдения се изготвя годишен мониторингов доклад за изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги. В средата на периода на действие на стратегията Звеното за мониторинг и оценка организира изготвянето на междинна оценка на изпълнението на стратегията. Въз основа

изводите и препоръките в междинната оценка Звеното за мониторинг изготвя предложение за актуализация на Областната стратегия.

Годишните мониторингови доклади, докладът от направена междинна оценка на стратегията и предложението за актуализация се представят за обсъждане от Областния координационен съвет и се внасят за приемане от членовете на съвета.

На база приетото предложение за актуализация Звеното за мониторинг и оценка изготвя Актуализиран документ на Областна стратегия за развитие на социалните услуги, който се внася за обсъждане и приемане от Областния съвет за развитие.

6.3 Механизми на партньорството

Целият процес на разработване на Областната стратегия за развитие на социалните услуги се основаваше на принципа на партньорство между ангажираните институции с цел синхронизиране и обвързване на социалните услуги с образователната, здравната и другите свързани системи и планиране на услуги с междуобщински и регионален обхват, така че да отговорят комплексно на потребностите на населението.

За успешното изпълнение на стратегията и постигане на заложените в нея цели е необходимо ефективно междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

Изграждане на партньорства

В етапа на областно планиране на социалните услуги през 2010 г. бяха създадени партньорства между заинтересованите страни от системата на социалните услуги, образованието, здравеопазването, териториалните органи на изпълнителната власт, органите на местното самоуправление, НПО и др. В периода 2010 – 2015 г., в който се изпълняваше Областната стратегия за развитие на социалните услуги, тези партньорства продължиха, а в област Сливен бяха използвани разнообразни инструменти за сътрудничество: създадените партньорства приеха форма на областни съвети, групи и механизми към областния управител за координиране и подкрепа развитието на социалните услуги в област Сливен, подписани бяха споразумения за съвместна работа при изпълнение на общи дейности.

1. Областният съвет за координиране изпълнението на областната стратегия и Звеното за мониторинг и оценка, както беше споменато, бяха сформирани веднага след утвърждаване на Областната стратегия за развитие на социалните услуги за периода 2010 – 2016 г. Чрез тяхната дейност и периодично провежданите заседания се даде възможност на широк кръг заинтересовани страни, имащи отношение към развитието на социалните услуги, да се събират и дискутират проблемите в сектора, да обменят информация за осъществяващите се дейности за развитие на социалните услуги в областта, да обсъждат реализацията на различни проекти на национално и областно ниво в подкрепа на деца и възрастни в риск.

Те ще продължат своята дейност и в периода на действие на настоящата областна стратегия за развитие на социалните услуги 2016 – 2020 г.

2. Областна координационна група за изпълнение на проект на УНИЦЕФ „Подкрепа за деца в конфликт със закона, деца в риск и техните семейства”.

През септември 2013 г. беше подписан Меморандум за сътрудничество между УНИЦЕФ България, областния управител на област Сливен и кметовете на четирите общини от областта за изпълнение на проект „Подкрепа за деца в конфликт със закона, деца в риск и техните семейства”. Целта на проекта е да създаде ефективен механизъм за координация и сътрудничество на местно ниво в работата с деца в конфликт със закона и модел на предоставяне на услуги в общността за деца в конфликт със закона и техните семейства.

С оглед осъществяване на координация на областно ниво и подпомагане изпълнението на проекта, със заповед на областния управител беше сформирана Областна координационна група.

Областната координационна група осъществява координация на областно ниво, подпомага и наблюдава изпълнението на проект „Подкрепа за деца в конфликт със закона, деца в риск и техните семейства”, осъществява преглед на изпълнението на проекта и обсъжда въпроси, отнасящи се до реализацията на проекта, прави предложения за включване на

планираните по проекта нови услуги в Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Сливен и други.

Председател на Областната координационна група е Областният управител на област Сливен, заместник-председател е ресорният заместник областен управител. Съставът на координационната група включва представители на: УНИЦЕФ, Областна администрация, четирите общини, Регионална дирекция за социално подпомагане, Регионален инспекторат по образованието - Сливен, Регионална здравна инспекция, ОД на МВР - Сливен, Местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, СПИ „Христо Ботев" с. Драгоданово, Районните и Окръжни съдилища и прокуратура, неправителствени организации.

Областната координационна група провежда регулярни заседания, на които обсъжда въпроси, свързани с реализацията на проекта.

В резултата на изпълнението на дейностите по проекта на УНИЦЕФ и доброто партньорство между ангажираните организации са създадени нови социални услуги в подкрепа на деца и семейства в област Сливен, проведени са работни срещи и обучения за укрепване капацитета на системата за закрила на детето и системата за деца в конфликт със закона.

И към настоящия момент Областната координационна група продължава своята дейност.

3. През 2015 г. към областния управител на област Сливен беше сформиран Областен координационен механизъм по деинституционализация /ОКМД/.

Координационният механизъм е създаден с цел да се обединят експертизата и ресурсите на заинтересованите организации за ефективна координация и взаимодействие при изпълнение на политики за деинституционализация. Чрез въвеждането му се решават конкретни казуси на семейства и деца, търсят се възможно най-адекватните решения, спрямо нуждите и потребностите им. Областният координационен механизъм по деинституционализация е сформиран със заповед на областния управител. Негов председател е областният управител, а заместник-председател е ресорният заместник областен управител. Структурата на ОКМД включва:

Постоянни членове: Областна администрация Сливен, общини на територията на област Сливен, Регионална дирекция „Социално подпомагане" Сливен, Регионална здравна инспекция Сливен, Областна дирекция на МВР Сливен, Дирекции „Социално подпомагане" – Отдели „Закрила на детето" в област Сливен, Регионален инспекторат по образованието - Сливен.

Асоциирани членове: представители на други организации и институции, чиято компетентност и експертиза могат да допринесат за успешното и устойчиво решаване на случая: доставчици на социални услуги, неправителствени организации, здравни, културни институции, Окръжен съд – Сливен и районните съдилища на територията на областта, Окръжна прокуратура - Сливен и районните прокуратури на територията на областта.

Областният координационен механизъм по деинституционализация провежда периодични заседания, в рамките на които обсъжда конкретни случаи на семейства и деца в риск, а участващите организации декларират конкретни ангажименти относно решението на случая.

Предвид установената ефективност на работата на ОКМД, той ще продължи своята дейност и в периода на действие на настоящата областна стратегия за развитие на социалните услуги 2016 – 2020 г.

4. Споразумение за сътрудничество за превенция на изоставянето на бебета.

През 2015 г. от страна на ръководството на Областна администрация Сливен бяха предприети действия за обединяване усилията на заинтересованите институции и организации в борбата с изоставянето на бебета.

Във връзка с това беше проведена работна среща, организирана от Областна администрация Сливен, за обсъждане на възможността за сключване на Споразумение за сътрудничество между Регионална дирекция и дирекции „Социално подпомагане", болниците с родилни отделения в областта, доставчиците на услуги за подкрепа на деца и семейства,

водещи неправителствени организации, работещи на територията на област Сливен.

Изготвен и обсъден на работната среща е проект на Споразумение за сътрудничество, като сферите на сътрудничество обхващат предоставяне на навременна, професионална и ефективна подкрепа на жени, заявили желание да изоставят бебето след раждането и подкрепа на бебета с тежки заболявания и увреждания и техните семейства.

Предстои обсъждането да продължи и споразумението да бъде подписано, като целта е в периода на действие на настоящата областна стратегия за развитие на социалните услуги 2016 – 2020 г. сътрудничеството да се реализира и да допринесе за подобряване работата по превенция на изоставянето.

В рамките на настоящата стратегия за периода 2016 – 2020 г. се предвижда продължаване дейността на сформираните съвети, координационни групи и механизми за подкрепа развитието на социалните услуги, както и създаване на нови партньорства:

- Продължаване дейността на Областният съвет за координиране изпълнението на областната стратегия за развитие на социалните услуги и Звеното за мониторинг и оценка;
- Продължаване дейността на Областната координационна група за изпълнение на проект „Подкрепа за деца в конфликт със закона, деца в риск и техните семейства”.
- Продължаване дейността на Областния координационен механизъм по деинституционализация.
- Подписване на Споразумение за сътрудничество за превенция на изоставянето на бебета и развитие на партньорство в дейностите в тази насока.
- Създаване на Интернет портал с информация за социалните услуги в областта, организациите и институциите, имащи отношение към развитието и предоставянето на социални услуги
- Подписване на споразумения за съвместна работа при изпълнение на общи дейности.
- Реализиране на съвместни инициативи, допринасящи за изпълнение на дейностите в Стратегията;
- Участие на експерти в съвместни работни групи, комисии и екипи
- Организиране и провеждане на обществени форуми, конференции, работни срещи, в т.ч. за споделяне на опит, обмен на информация за групи в риск, обсъждане и планиране на съвместни дейности и проекти за подкрепа на целевите групи.
- Осигуряване на ангажираност и включване на широк кръг представители на неправителствения сектор в област Сливен в дейности, допринасящи за изпълнение на стратегията.

Освен институциите на национално, областно и общинско ниво важна роля и партньор в изпълнението на стратегията и за развитието на социалните услуги като цяло имат и неправителствените организации. Партньорството с тях през години се задълбочава и разширява. Проекти на НПО са разработени и реализирани, в т.ч и съвместно с общините. Част от тях участват в предоставянето на социални услуги като преки доставчици, други допринасят за прилагането на принципите и философията на Стратегията като представители на гражданското общество и групите в риск. През последните години Община Сливен даде добър пример за делегиране управлението на социални услуги на неправителствени организации. Управлението на: Дневен център за възрастни с психични разстройства, Център за социална рехабилитация и интеграция/Център за психологическа подкрепа на деца и семейства, Комплекс за услуги за деца в конфликт със закона – Преходно и наблюдавано жилище, Център за интензивна социално-възпитателна подкрепа, е делегирано от Община Сливен на Неправителствени организации.

Предстои Община Котел също да делегира управлението на социална услуга, създадена по проект на УНИЦЕФ, на неправителствена организация.

Съвместно с общините, териториалните структури на АСП и гражданите, НПО разработват и реализират политики и мерки за социално включване. Участват в инициирането и изпълнението на хоризонтални мерки и политики за социално включване като партньори на общините и/или водещи организации.

НПО участват в разработването на областната и общински стратегии за развитие на социалните услуги и в сформираните съвети, координационни групи и механизми към областния управител.

Настоящата стратегия предвижда продължаване и разширяване на сътрудничеството с неправителствения сектор за постигане на ефективно взаимодействие и качествено предоставяне на социални услуги.

6.4 Основни етапи в изпълнението на стратегията

Стратегията за развитие на социалните услуги в област Сливен обхваща 5 годишен период (от 01.01.2016 г. до 31.12.2020 г.), в който се очертават 2 етапа на изпълнение:

Етап	Период	Дейности
Първи етап	2016 – 2018 г.	Изпълнение на дейностите по стратегията. Текущо наблюдение
Междинна оценка Актуализиране на стратегията	2018 г. 2016 – 2019 г.	• Междинна оценка на постигнатите резултати и ефекти от стратегията • Препланиране на следващия етап в съответствие със заключенията и препоръките от междинната оценка и съобразно настъпили промени в нормативната уредба и стратегическите и планови документи на национално ниво.
Втори етап	2019 – 2020 г.	• Изпълнение на дейностите по стратегията. Текущо наблюдение.
	2021 г.	• Финална оценка на въздействието от Областната стратегия

7 Ресурси

7.1 Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията

Основните потребности от развитие на човешките ресурси за осъществяване на стратегията, идентифицирани в процеса на анализа на ситуацията в етапа на разработване на стратегията за развитие на социалните услуги в област Сливен, които имат отношение към административния и организационен капацитет са свързани с:

- Повишаване капацитета на общинските администрации да управляват процеса на контрактиране и управление на предоставянето на социални услуги в общините;
- Повишаване на капацитета на персонала, ангажиран с администрирането, управлението и директното предоставяне на социалните услуги;
- Потребност от развитие на капацитета за подготовка и управление на проекти, осигуряващи развитие на социалните услуги в общините от областта и разширяване на обхвата на съществуващите услуги;
- Практически умения и механизми за осъществяване на междуобщинско и междуинституционално сътрудничество в сферата на социалните услуги.

7.1.1 Човешки ресурси за предоставяне на социални услуги

Качествени социални услуги се представят от високо квалифициран и мотивиран персонал ангажиран в тях, като същевременно е необходим и допълнителен ресурс от различни квалифицирани специалисти, които да са конкурентни на пряко ангажираните. Възнагражденията в социалните услуги по общини се определят като много ниски дори и за общия стандарт на живот в областта и в общините като цяло. Няма създадена практика за активно включване на доброволци в процеса на предоставяне на услуги, независимо дали в общността или в специализирана институция. С известна положителност е продължителния

стаж на работещите в институциите. Ръководствата на различните услуги се стремят да повишават квалификацията на персонала предимно чрез организиране на вътрешни обучения и обмяна на опит със сходни услуги. Срещат се съществени затруднения при назначаване на квалифициран персонал, особено в услуги, които са извън големите населени места. Същевременно се констатира и текучество именно на специалисти като рехабилитатори, логопеди, психолози, социални работници и др. Това в значителна степен затруднява работата и води до ниско качество на предоставяната услуга.

Персоналът в социалните услуги на територията на област Сливен е структуриран съгласно Методика за определяне числеността на персонала в специализираните институции и социалните услуги в общността, утвърдена от Министъра на труда и социалната политика.

Сравнително ресурсно обезпечени са новосъздадени услуги по Проект „Детство за всички“ в община Сливен. Предвид Анализа на община Котел персоналът в двете услуги, разкрити по Проекта - Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания и Център за социална рехабилитация и интеграция в гр.Котел е неквалифициран, но с продължителен стаж в тази дейност.

Факторите човешки ресурс, квалификация и мотивация на персонала имат съществено значение и оказват натиск върху системата на социални услуги.

С цел осигуряване на подкрепа на персонала на социалните услуги за развитие на професионалната квалификация и умения е необходимо планиране и осъществяване на мерки и дейности, свързани с:

- Осигуряване на условия за непрекъснато обучение, обмяна на опит и споделяне на добри ефективни практики на персонала в съществуващите социални услуги.
- Развитие и насърчаване на доброволчески практики - осигуряване на обучение, възможности за обмяна на опит и консултиране по въвеждане на практика за работа с доброволци при предоставянето на социални услуги на местно и регионално ниво.
- Преквалификация за персонала на трансформираните и/или закривани социални услуги и специализирани институции.
- Оценка на нуждите от обучение – екипна и индивидуална за персонала на социалните услуги, които подлежат на трансформиране /закриване. Провеждане на обучения, в съответствие с оценката от обучителните нужди които да осигурят професионална подготовка и адаптация на персонала след пренасочването към новата услуга.
- Осигуряване на капацитет за иновативните услуги и мерки, развитие на нов тип професионални умения и опит - обучения за професионалистите, които ще бъдат ангажирани със създаването и управлението на нови социални услуги; Разработване на програми за популяризиране на услугите и спечелване на доверието на клиентите; Развитие на междуинституционалното сътрудничество, както и привличане на представители на заинтересованите страни - граждани, НПО и др. в процеса на осигуряване на ефективността и качеството на новите услуги.
- Въвеждане на ефективни системи на контрол върху качеството и за супервизия в социалните услуги.

7.1.2 Изграждане на административен и организационен капацитет

Специфичните потребности от промяна и развитие, свързани с капацитета на човешките ресурси, които са идентифицирани в процеса на разработване на стратегията са:

- Повишаване на квалификацията, професионалния опит и уменията на управляващите социалните услуги от резидентен тип и на услугите, предоставяни в общността по отношение на подбор на персонал, ориентиране и обучение на персонала, планиране на работните задачи, мотивиране на персонала, стимулиране на работата в екип и работата в разширените мултидисциплинарни екипи;
- Основна потребност за развитие на управленския персонал е повишаване на професионалните компетенции, свързани с прилагане на иновативни практики за повишаване на качеството и ефективността на предоставяните услуги, както и с въвеждане на механизми за

ефективна оценка на положения труд, съобразени със спецификата на различните дейности по предоставяне на социалните услуги и обвързване на възнагражденията на служителите с реалната работа по обслужване на клиентите. Управленския персонал на съществуващите доставчици на социални услуги има потребност от развитие на уменията за добро управление и задържане на персонала от специалисти и стимулиране на тяхното непрекъснато развитие;

- Професионалистите, ангажирани със създаването и управлението на нови социални услуги, имат потребност от нов тип управленски умения и практика, свързана със създаване на методологии за предоставяне на новите услуги, изграждане на стратегии за популяризиране на услугите и спечелване на доверието на клиентите, развитие на междуинституционалното сътрудничество и включване на гражданското общество в процеса на развитие на новите услуги;
- Потребностите на специалистите (социални работници, психолози, специални педагози, рехабилитатори и др.) и на помощния персонал ангажирани в директното предоставяне на социалните услуги са свързани с: обогатяване на знанията и опита им за ефективна работа по случай, индивидуализиране на оценката на потребностите на клиента, осигуряване на активното участие на клиента в процеса на работата по удовлетворяване на неговите потребности, необходимост от методическа подкрепа по отношение на осъществяване на адекватен подбор на специфичните дейности, свързани с предоставянето на социалната услуга, оценка на въздействието, документиране на добрите практики в работата по случай.

С оглед стимулиране развитието на административния и организационния капацитет на областно и общинско ниво за управление на социални услуги е необходимо планиране и осъществяване на мерки и дейности, свързани с:

- Обучения за изграждане на капацитет за управление на социалните услуги - Обучения и консултиране за изграждане на умения за ефективно управление на социални услуги в общините и външните доставчици на социални услуги; Обучения за развитие на капацитета на ДСП и отделите по места; базисни и надграждащи обучителни модули за ръководните екипи на социалните услуги с цел развитие на административния и управленски капацитет, допълнителна квалификация/опит и подобряване на вътрешния мениджмънт на социалните услуги; Обучения и периодични консултации на ръководните екипи на доставчиците по планиране, осигуряване и ефективното управление на финансовите средства и ресурсите.
- Адекватно ресурсно обезпечаване на развитието на отделите, ангажирани с администрирането и управлението и развитието на социалните услуги на територията на всяка от общините от област Сливен - Осигуряване на необходимия брой служители в отделите, ангажирани с разкриването и управлението на социалните услуги на територията на всяка община; Осигуряване на възможности за непрекъснато обучение, обмяна на опит и добри практики, с цел развитие на капацитета на екипите в отделите, ангажирани с управлението на социалните услуги и на доставчиците, които да повишават компетентността на служителите.
- Изграждане на умения за мониторинг и оценка - Обучения на екипите на създаденото Звено за мониторинг и оценка.
- Изграждане на умения за ефективно използване на възможностите за финансиране - обучения за придобиване и надграждане на уменията за разработване и подготовка на проектни предложения; Развитие на компетенциите за управление на проекти.
- Формиране на умения за изграждане на партньорства - Обучения за изграждане на ефективни партньорства, умения и нагласи за развиване на публично-частни партньорства в областта на социалните услуги; Предоставяне на консултации, фасилитация, обучителни модули и обучения чрез практика за междуобщинско и междусекторно взаимодействие.

7.2 Финансови и материални ресурси

Държавно делегираното финансиране на услугите и размерът на финансовия стандарт се определят с решение на Министерски съвет за всяка бюджетна година.

Основен източник на финансиране на социалните услуги в периода на действие на стратегията се очаква да остане републиканския бюджет. През периода е малко вероятно общините да могат да заделят от собствените си източници допълнителни средства за издръжка на държавно делегираните дейности. При благоприятно развитие на икономическата конюнктура може да се очаква някои от общините с по-добро финансово състояние да започнат да отделят от местните си бюджети средства за подобрено и разширено развитие на предоставяните като държавно делегирани социални услуги.

Издръжката за местни социални дейности се финансират от собствени източници на общините. Предвидените за сега местни социални дейности се ограничават в поддържането и развитието на домашния социален патронаж /и Звено за услуги в домашна среда към патронажа в някои общини/, клубовете на пенсионера, клубове на инвалида.

Финансирането на инвестициите, свързани с основния ремонт, изграждането на нови обекти за социални услуги и тяхното оборудване и обзавеждане се очаква да бъде главно осигурено от републиканския бюджет, от оперативните програми, в т.ч. и от „Програмата за развитие на селските райони", от която общините могат да получат средства за осигуряване на своята инфраструктура.

Наред с това трябва да се отчете и това, че общините имат и други разходи, осигурявани от собствени приходи, които косвено подпомагат осъществяването и на предвидените дейности в социалната сфера.

Средствата за квалификация и преквалификация на социалните работници могат да се осигурят в необходимия размер от ОП „Развитие на човешките ресурси" и ОП „Добро управление".

Осигуряване на средства от частни лица (развитие на социален бизнес) - в община Сливен и Нова Загора има примери за разкриването на старчески домове от частни лица. Намирането на подходящи стимули и база за развитие на такива и други социални услуги от страна на общините значително ще облекчи и ускори развитието на социалния сектор при това на конкурентна основа. С разкриването на подобни заведения се създават предпоставки за подобряване на социалната инфраструктура в отделните общини, за трайно ангажиране на бизнеса с решаването на проблемите на общинските общности. Частните заведения, които се развиват паралелно с държавно делегираните дейности, могат да бъдат важен ориентир в ефективното усвояване на и без това ограничените бюджетни средства, които могат да се насочат към такива сфери, които не са по никакъв начин привлекателни за частните предприемачи.

8. Комуникационна програма

Важно условие за ефективното реализиране на Стратегията за развитие на социалните услуги в област Сливен е политиката за предоставянето на информация на обществеността. Обществеността трябва да получи пълна и обективна информация за всяка стъпка при реализиране на дейностите в стратегията. Реализирането на стратегията ще се съпровожда от различни информационни мероприятия, които ще осигурят нейната публичност.

8.1 Цели, принципи и методи

8.1.1 Цели

Общата цел на комуникационната програма е да популяризира сред широката общественост и заинтересованите страни ползите, положителните ефекти и резултатите от изпълнението на Областната стратегия за развитие на социални услуги (2015 – 2020).

Специфични цели:

- Да осигури подкрепата на цялата общественост по приоритетните направления, мерки и дейности, както и да привлече подкрепата на всички заинтересовани страни за постигане на целите на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в областта;

- Да се привлече общественото внимание и да се повиши чувствителността на обществото към хората от различните уязвими групи, към техните потребности и възможности за решаване на проблемите им;
- Да популяризира принципите и посланията на Стратегията за развитие на социалните услуги за толерантност, социална интеграция, равни права и равен достъп на всеки до възможности за развитие.

8.1.2 Мерки:

- Информиране на обществеността, както и на всички заинтересовани страни за изпълнението на Стратегията за развитие на социалните услуги в област Сливен (2016 – 2020) чрез организиране на брифинги, пресконференции, публикации в медиите за запознаване с визията, ценностите, приоритетите, планираните социални услуги и мерки в Стратегията за развитие на социалните услуги на област Сливен;
- Популяризиране на настоящите и на планираните нови социални услуги чрез организиране на работни срещи с участието на заинтересованите страни, както и периодични брифинги и публикации в медиите за запознаването на широката общественост с мониторинговите доклади за изпълнението на областната стратегия и за постигнатите резултати по приоритетните й направления;
- Популяризиране на структурите, ангажирани със социални услуги на територията на област Сливен чрез визуализиране на мрежата от институции и организации в сферата на социалните услуги, както и механизмите за планирането, предоставянето и финансирането на социални услуги на територията на област Сливен в уеб пространството;
- Стимулиране ангажираността на всички участници в разработването на стратегията с нейното изпълнение чрез включването им в дискусионни форуми, подготовка на информационни кампании и разпространение на комуникационни материали, актуализация на уеб сайтовете на техните организации.

8.1.3 Основни принципи

Комуникационната програма се основава на следните основни принципи:

- Целенасоченост – ясно дефинирани цел и аудитория на всяко комуникационно послание, свързано със Стратегията за развитие на социалните услуги в област Сливен и нейните бенефициенти;
- Откритост – информиране на обществеността за изпълнението на дейностите по Стратегията за развитие на социалните услуги в област Сливен;
- Координация с други стратегии, програми, планове за развитие, изпълнявани от държавната и местната власт;
- Качество и достъпност на информацията – изчерпателност, задълбоченост и аналитичност на комуникираните послания, достигащи до най-голям брой заинтересовани лица;
- Многообразие и ефикасност на използваните комуникационни канали и комуникационни средства – идентифициране на най-надеждните и обществено значими средства и канали за комуникация, служещи за връзка със заинтересованите страни от изпълнението на Стратегията за развитие на социалните услуги в област Сливен;
- Позитивност на комуникационните послания – изграждане на климат на доверие и съпричастие с всички заинтересовани страни с оглед на ефективното изпълнение на Стратегията за развитие на социалните услуги в област Сливен;
- Широко междуобщинско и междусекторно партньорство, сътрудничество и екипност в комуникационния обмен;

Основните целеви групи са:

- Органи и институции на държавната и местната власт;
- Изпълнителни агенции;

- Териториални структури на държавните органи и институции;
- Неправителствени организации;
- Доставчици на социални услуги;
- Приоритетни целеви групи на Стратегията за развитие на социални услуги;
- Потребители на социални услуги;
- Лидери на обществено мнение;
- Медии;
- Широката общественост.

Предвижда се включване и делегиране на информационни и комуникационни функции на основните партньори по изпълнение на Стратегията за развитие на социалните услуги в област Сливен – РДСП, областна администрация и общините на територията на областта. При изпълнението на стратегията ще се търси съгласуване и взаимодействие с всички заинтересовани страни, участвали в разработването на стратегията и за нейното изпълнение. Комуникационната стратегия ще подкрепя инициативи на гражданското общество, стимулирани от Стратегията за развитие на социалните услуги в област Сливен, както и местни НПО, насочени към групи, които трудно могат да бъдат достигнати чрез средствата за масово осведомяване.

8.1.3 Основни комуникационни техники

Комуникационната програма се основава върху няколко основни форми:

- Директна комуникация - цели да предостави възможност на заинтересованите страни и на широката общественост да споделят своите мнения, гледни точки и предложения в рамките на дискусии, кръгли маси и дебати. Само чрез пряк дебат и комуникация могат да бъдат координирани и хармонизирани усилията на ангажираните с различни секторни политики.
- Комуникация чрез масовите медии - редовно и системно предоставяне на информация относно изпълнението на Областната стратегия за социалните услуги чрез пресконференции, брифинги, съобщения за медиите, неформални работни срещи на журналисти с координационното звено, изпълняващо стратегията;
- Комуникация чрез интернет - поддържане и актуализиране на информацията за областната стратегия за развитие на социалните услуги в уеб сайтовете на партньорите и на заинтересованите страни. Използване възможностите на ежемесечния електронен бюлетин, издаван от Областна администрация Сливен;
- Комуникация чрез информационни материали - публикуване на тематични информационни материали съобразени с визията, целите и приоритетите на областната стратегия за развитие на социалните услуги и разпространението им сред адресати без достъп до интернет.

8.2 Оперативно изпълнение на комуникационната програма

За постигането на целите и реализацията на дейностите в настоящата комуникационната програма е необходимо оперативното й изпълнение да се следи от професионалист за връзки с обществеността, който да е пряко ангажиран с отразяването на информационните потоци, свързани с изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в областта.

Тази функция ще бъде изпълнявана от експерта за връзки с обществеността в областна администрация в сътрудничество със Звеното за мониторинг и оценка /ЗМО/ и Регионалното звено за подкрепа /РЗП/, формирани за изпълнението на стратегията за развитие на социалните услуги в област Сливен. За тази цел е необходимо за участва в редовните заседание на тези органи.

8.2.1 Задачи и отговорности на експерта за връзки с обществеността в областна администрация за реализирането на комуникационната програма:

- Участва в планирането на дейности, свързани с реализирането на целите на комуникационната програма;
- Синхронизира своите действия с екипите на ЗМО и РЗП;
- Координира изпълнението на заложените дейности за изпълнение на комуникационната програма;
- Привлича заинтересованите страни в информационния обмен за целите на Стратегията за развитие на социалните услуги чрез сътрудничество с техните експерти за връзки с обществеността или органи и институции, отговорни за подготовката и реализацията на информационни кампании и комуникационни материали;
- Популяризира актуална информация по изпълнението на областната стратегия за развитие на социалните услуги;
- Организира брифинги, пресконференции и други информационни мероприятия за постигането на целите и дейностите на комуникационната програма.

8.2.2 Дейностите, необходими за постигане на целите и реализиране на мерките са:

- Системно и периодично подаване на достатъчна информация в общественото пространство;
- Търсене на обратна връзка от комуникиращата информация и предвиждане на възможности за коригиращи действия;
- Организиране на брифинги, пресконференции, публикации в медиите за запознаване на заинтересованите страни и широката общественост с текущите дейности от Стратегията за развитие на социалните услуги;
- Публикации на информационни материали и разпространението им в уеб-пространството за текущите дейности от Стратегията за развитие на социалните услуги;
- Подпомагане организирането на семинари и дискусионни форуми с участието на представители на заинтересовани страни.
- ПР кампании по приоритетите на Стратегията за развитие на социалните услуги;
- Разпространение на информационни и комуникационни материали и периодичното им актуализиране.

Раздел Д: Приложения

Приложение № 1: Анализ на ситуацията и оценка на потребностите от социални услуги в област Сливен.

Приложение № 2: Таблица с информация за социалните услуги в област Сливен – налични и планирани, капацитет и персонал на услугите.